

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
ŽMOGAUS IR VISUOMENĖS STUDIJŲ FAKULTETO
EDUKOLOGIJOS IR SOCIALINIO DARBO INSTITUTAS

STUDENTĖS RASOS ALIŠAUSKIENĖS
(EDUKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ VALDYMO
KARJEROS VALDYMO SPECIALIZACIJOS
MAGISTRATŪROS IŠTĚSTINĖS STUDIJOS)

**SAVIVALDYBIŲ MUZIEJŲ DARBUOTOJŲ PASIRENGIMAS
VYKDYTI EDUKACINĖ VEIKLĄ**
Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovė:
Prof. Dr. Odeta Merfeldaitė

TURINYS

ĮVADAS	6
I. MUZIEJININKŲ PASIRENGIMAS EDUKACINIŲ VEIKLŲ ORGANIZAVIMUI: TEORINĖ PERSPEKTYVA	10
1.1. Muziejaus sampratos ir funkcijų kaita laiko perspektyvoje	10
1.2. Edukacinės veiklos vaidmuo savivaldybių muziejų teikiamų paslaugų kontekste	13
1.3. Muziejuose dirbančių edukatorių kompetencijoms keliamų reikalavimų analizė.....	16
1.4. Muziejininko kaip edukatoriaus pa(si)rengimas.....	21
II. TYRIMO METODOLOGIJA.....	26
III. SAVIVALDYBIŲ MUZIEJŲ DARBUOTOJŲ PASIRENGIMO VYKDYTI EDUKACINĘ VEIKLĄ TYRIMO DUOMENŲ ANALIZĖ.....	30
3.1. Tyrimo dalyviai	30
3.2. Muziejininkų požiūrio į savivaldybių muziejuose organizuojamas edukacines veiklas analizė.....	30
2.3. Muziejininkų požiūrio į edukacines veiklas vedantiems muziejininkams reikalingas kompetencijas ir asmenybės savybes analizę	33
2.3. Muziejininkų turimų asmeninių savybių ir kompetencijų vertinimo analizė.....	37
2.3. Muziejininkų trokštamų kompetencijų bei šių kompetencijų plėtotės galimybių vertinimo analizė.....	42
2.4. Savo, kaip muziejaus edukatoriaus, darbo vertinimo sąsajos su turimomis asmenybės savybėmis, žiniomis ir kompetencijomis	43
2.5. Muziejaus edukatorių turimų asmenybės savybių, žinių ir kompetencijų sąsajos su norimomis tobulinti kompetencijomis.....	46
Rezultatų aptarimas	52
IŠVADOS	57
REKOMENDACIJOS	59
LITERATŪRA	60
SANTRAUKA	64
SUMMARY	65
PRIEDAI	66
1 priedas. Tyrimo klausimynas	67

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. <i>Kompetencijos termino struktūra</i>	18
2 pav. <i>Idealus muziejininko kompetencijų modelis</i>	20
3 pav. <i>Esamas muziejininkų kvalifikacijos tobulinimo sistemos suinteresuotųjų šalių sąveikos modelis</i>	24
4 pav. <i>Muziejininkų organizuojamų edukacijų pobūdis, proc. (n=213).</i>	31
5 pav. <i>Muziejininkų norimos tobulinti kompetencijos, proc (n=213).</i>	42

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Muziejuose dirbančių edukatorių kompetencijų sąrašas.....	19
2 lentelė. Savivaldybių muziejų darbuotojų pasirengimo vykdyti edukacinę veiklą vidinio suderinamumo rodikliai	27
3 lentelė. Muziejininkų pasirengimo vykdyti edukacines veiklas komponentų normaliojo pasiskirstymo rodikliai	28
4 lentelė. Edukacines veiklas vedančių muziejininkų požiūris į savivaldybių muziejuose vedamas edukacines veiklas (n=213).	32
5 lentelė. Edukacines veiklas vedantiems muziejininkams reikalingų asmenybės savybių vertinimo sąsajos su tiriamųjų amžiumi, darbo ir edukacijų vedimo patirtimi.....	34
6 lentelė. Edukacines veiklas vedantiems muziejininkams reikalingų žinių vertinimo sąsajos su tiriamųjų amžiumi, darbo ir edukacijų vedimo patirtimi.....	35
7 lentelė. Edukacines veiklas vedantiems muziejininkams reikalingų gebėjimų ir įgūdžių vertinimo sąsajos su tiriamųjų amžiumi, darbo ir edukacijų vedimo patirtimi.....	35
8 lentelė. Edukacines veiklas vedančių muziejininkų turimų asmenybės savybių vertinimo sąsajos su jų amžiumi, darbo ir edukacijų vedimo patirtimi.....	38
9 lentelė. Edukacines veiklas vedančių muziejininkų turimų žinių vertinimo sąsajos su jų amžiumi, darbo ir edukacijų vedimo patirtimi	39
10 lentelė. Edukacines veiklas vedančių muziejininkų turimų gebėjimų ir įgūdžių vertinimo sąsajos su jų amžiumi, darbo ir edukacijų vedimo patirtimi.....	40
11 lentelė. Edukacines veiklas vedančių muziejininkų kompetencijų tobulinimo sąsajos su jų amžiumi, darbo ir edukacijų vedimo patirtimi	43
12 lentelė. Subjektyvaus savo darbo vertinimo sąsajos su turimomis asmenybės savybėmis	43
13 lentelė. Subjektyvaus savo darbo vertinimo sąsajos su turimomis žiniomis.....	44
14 lentelė. Subjektyvaus savo darbo vertinimo sąsajos su turimais gebėjimais.....	44
15 lentelė. Subjektyvaus savo darbo vertinimo sąsajos su norimomis tobulinti kompetencijomis...	46
16 lentelė. Subjektyvaus savo asmenybės savybių vertinimo sąsajos su norimomis tobulinti kompetencijomis.....	47
17 lentelė. Subjektyvaus savo žinių vertinimo sąsajos su norimomis tobulinti kompetencijomis....	48
18 lentelė. Subjektyvaus savo kompetencijų vertinimo sąsajos su norimomis tobulinti kompetencijomis.....	50
18 lentelė. Subjektyvaus savo kompetencijų vertinimo sąsajos su norimomis tobulinti kompetencijomis (tęsinys).....	50

SAVOKŲ ŽODYNĖLIS

Muziejinė edukacija – „viešoji paslauga, kultūrinės edukacijos dalis – aktyvus, įtraukaus kūrybinio mokymo ir mokymosi principais grindžiama muziejaus veikla, kuri vykdoma panaudojant muziejuje saugomas muziejines vertybes ir sukauptas žinias ir kuria skatinami asmens kultūros ir švietimo poreikiai, ugdoma kūrybinga asmenybė, stiprinami kultūros, istorijos, meno, gamtos ir technikos pažinimo ir patyrimo įpročiai bei lavinamos kultūrinės ir socialinės žinios bei įgūdžiai“ (Lietuvos Respublikos muziejų įstatymas, 1995).

Savivaldybių muziejai - „biudžetinės įstaigos arba viešosios įstaigos, kurių savininkė yra savivaldybė. Savivaldybių muziejai kaupia, saugo, tyrinėja, konservuoja, restauruoja ir pristato visuomenei savivaldybės ir (ar) regiono, kurių teritorijoje veikia, kultūrą atspindinčius ir vietos bendruomenei reikšmingus muziejinių vertybių rinkinius“ (Lietuvos Respublikos muziejų įstatymas, 1995).

Edukacinė veikla muziejuje – „sisteminis ir struktūruotas mokymas ir mokymasis muziejaus erdvėje, naudojant edukologijos moksle apibrėžtą ugdymo proceso struktūrą ir metodus, taip pat muziejuje saugomus išteklius ir sukauptas žinias. Edukacinė veikla muziejuje apima įvairias edukacijos formas: edukacinius užsiėmimus, kūrybines dirbtuves, ekskursijas su edukacija, edukacinius renginius ir pan.“ (Edukacinių renginių organizavimas, 2021).

Kompetencija – „funkcinis gebėjimas adekvačiai atlikti tam tikrą veiklą, turėti jai pakankamai žinių, įgūdžių, energijos“, o taip pat „kurio nors organo ar pareigūno teisių ir pareigų, kurias numato to organo statusas ar nuostatai, visuma“ (Lietuvių kalbos žodynas, 2009).

Edukatorius – „šviečiamųjų ir pažintinių programų (edukacijų) kūrėjas ir vedėjas“ (Bendrinės lietuvių kalbos žodynas, 2023).

ĮVADAS

Pastaraisiais metais vykstančios technologinių ryšių integracijos, sveikatos, vertybinės ir epidemiologinės krizės įvairias visuomenines ir kultūrinės organizacijas įspraudžia į nuolatinės kaitos ir dinamikos rėmus ir kelia vis naujus reikalavimus siekiant patenkinti žmonijos poreikius. Visų pirma, šie pokyčiai yra susiję su institucijomis, kurios tiesiogiai veikia visuomenės sąmonės, ideologijos ir santykių formavimąsi ir palaikymą. Muziejai yra viena iš tokių institucijų, todėl šiuolaikinėmis sąlygomis turėtų būti laikomi vienu iš svarbiausių visuomenės kultūrinės ir komunikacinės atminties formavimo centrų (Markina, 2021). XXI amžiuje muziejai iš griežtų ir elitinių institucijų virto aktyviomis, naujoviškomis ir dalyvaujančiomis institucijomis (Simmons, 2016), todėl diskutuojant apie tolesnę muziejų veiklos viziją daugiausia dėmesio skiriama įvairesnių ir įtraukesnių muziejų praktikų kūrimui, socialiniam jautrumui, įvairių lankytojų populiacijos poreikių ir lūkesčių patenkinimui (Falk, Dierking, 2016). Tokiame kontekste muziejus be savo tradicinių funkcijų rinkti, sisteminti, dokumentuoti, tirti, saugoti ir pateikti informaciją, iš naujo akcentuoja edukacinę savo funkciją tokiu būdu prisidedant prie vietos, nacionalinio ir Europos istorinio paveldo vertinimo, supratimo ir viešinimo (Duh, 2015).

Tyrimo naujumas. Muziejinis švietimas yra dinamiška ir besivystanti sritis, reikalaujanti nuolatinio profesinio tobulėjimo ir gerosios praktikos integravimo jiems tobulėjant. Sričiai kryptant į dalyvius orientuotos patirties, skatinančios aktyvų mokymąsi ir dialogą, kūrimą, muziejų edukatoriai ieško naujų būdų, kaip tobulinti savo praktiką ir suteikti lankytojams prasmingos patirties (Bown, 2023). M. Sherp, C. Van Boxtel ir J. Noordegraaf (2018) nurodo, jog kompetencijos yra kintantis objektas, todėl būtina kiekvieno edukatoriaus orientacija į savęs tobulinimą ir į kompetencijų plėtrą. Studijų programų, kurios ruošėtų muziejininkus Lietuvoje, yra pakankamai, tačiau nei vienoje iš jų nėra atskiro dalyko ar modulio, orientuoto į edukacinių programų rengimą ir įgyvendinimą. Nėra ir podiplominių studijų, o mokymų ar seminarų, nukreiptų į edukacinių kompetencijų ugdymą, yra labai mažai – dažniausiai jie yra projektiniai ir nukreipti tik į didžiųjų muziejų darbuotojus. Taigi, edukacines kompetencijas muziejų edukatoriams tenka tobulinti savarankiškai.

Lietuvoje tik 2017 m. atliktas tyrimas, analizuojantis muziejininkų turimas kompetencijas ir jų tobulinimo poreikį (Muziejų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo sistemos modelio sukūrimo ataskaita, 2017). Muziejų edukatoriai tuo metu dar nebuvo įdarbinami, o konkrečiai jų kompetencijos ir tobulinimo poreikiai bei galimybės nėra tyrinėti. Muziejaus valdymo tobulinimo gairėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2013 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. ĮV-898, užsimenama apie muziejų edukatorių kompetencijas, tačiau bendri reikalavimai edukatorių pasirengimui nėra keliami ir paliekami kiekvieno muziejaus atsakomybei. Šiuo tyrimu bus siekiama atskleisti muziejų edukatoriams reikalingas kompetencijas bei jų tobulinimo poreikį.

Tyrimo aktualumas. S. Bas (2023) atliktas edukacinės veiklos perspektyvų tarpkultūrinėje XXI amžiaus veikloje tyrimas atskleidė, jog muziejai turi demistifikuoti save ir tapti atviresni savo bendruomenės poreikiams ir idėjoms visą dėmesį skiriant lankytojams, o edukacines veiklas vykdančios darbuotojai labiau sintezuoti teoriją ir praktiką bei vystyti savirefleksijos įgūdžius, leidžiančius suvokti savo stipriąsias ir silpnąsias puses ir tikslingai įgyti trūkstamų žinių ir įgūdžių. D. Demirovic Bajrami, N. Vuksanovic, M. D. Petrovic ir T. N. Tretiakova (2022), apklausę 594 muziejaus lankytojus, nustatė, jog muziejų darbuotojų, ypač edukatorių, turimos kompetencijos yra viena iš svarbiausių lankytojų kultūrinio supratimo ir įsimintinos patirties perdavimo priemonių. Bazines kompetencijas, tarp kurių edukacinių kompetencijų nėra, edukatoriai įgyja studijų metu, o edukacines funkcijas tenka tobulinti savarankiškai. Be to, edukatoriaus funkcijos išsiplėtė ir šiuo metu labiau priartėjo prie kultūrinių renginių organizatoriaus, animatoriaus funkcijų, o galimybių kelti kompetencijas šioje srityje praktiškai nėra. Teisiškai įtvirtinta nuostata, kad muziejaus darbuotojų kvalifikacijos tobulinimui bei gebėjimų ugdymui kasmet turi būti skiriama ne mažiau kaip 0,5 proc. muziejaus darbo užmokesčiui skirtų asignavimų, bet mokymų, skirtų edukacinės veiklos organizavimo kompetencijoms tobulinti, labai trūksta, ypač savivaldybių muziejuose. Jau prieš kelerius metus pradėta kalbėti apie muziejininkų kvalifikacijos tobulinimo centrus, kurie turėjo pradėti savo veiklą 2023 m. balandžio 1 d., tačiau iki šiol jo nėra. 2017 m. VšĮ „Vilniaus verslo konsultacinis centras“ įgyvendino projektą - atliko Lietuvos muziejų darbuotojų kvalifikacijos kėlimo poreikių analizę ir sukūrė Lietuvos muziejų darbuotojų kvalifikacijos kėlimo sistemos modelį (Muziejų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo sistemos modelio sukūrimo ataskaita, 2017), tačiau šis modelis nebuvo įgyvendintas. Praėjus septyneriems metams būtina iš naujo įvertinti muziejininkų, ypač – edukatorių – turimas kompetencijas ir poreikį jas tobulinti, nes edukatoriaus pareigybė yra pakankamai nauja ir kelianti nemažai iššūkių.

Tyrimo iširtumas. Muziejuose dirbančių edukatorių kompetencijos ir jų ugdymas yra mažai nagrinėta tema. N. Jarockienė 2008 m. nagrinėjo pačių muziejų edukacinę funkciją ir jos įgyvendinimą. M. Sherp, C. van Boxtel ir J. Noordegraaf (2018) analizavo muziejuose dirbančių gidų kompetencijas. C. Bown (2023) tyrė, kaip muziejų edukatorių kompetencijų augimui vertinant iš lankytojų perspektyvos padeda koučingas. S. Bas (2023). Atkreipė dėmesį į muziejuose dirbančių edukatorių tarpkultūrinių kompetencijų ugdymą.

Lietuvoje visų muziejuose dirbančių darbuotojų kompetencijas ir jų ugdymo poreikį bei galimybes tyrė VšĮ „Vilniaus verslo konsultacinis centras“ 2017 m. (Muziejų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo sistemos modelio sukūrimo ataskaita, 2017). Daugiau tyrimų, analizuojančių muziejininkų kompetencijas, didžiausią dėmesį skiriant edukatorių kompetencijoms, atlikta nebuvo, todėl šis tyrimas turi aiškų naujumo aspektą ir gali praktiškai prisidėti prie muziejininkų kompetencijų tobulinimo strategijos parengimo ir įgyvendinimo.

Tyrimo problema. Didėjant reikalavimams šiuolaikiniams muziejams natūraliai kinta reikalavimai, keliami muziejų darbuotojams. Dar 2008 m. buvo patvirtinti ilgalaikio muziejininkų kvalifikacijos tobulinimo nuostatai, kurių tikslas – „*sudaryti sąlygas muziejininkams įgyti ir nuolat tobulinti kompetencijas, kurios reikalingos užtikrinti muziejaus kaip šiuolaikiškos kultūros įstaigos, ugdančios visuomenės istorinę savimonę ir kūrybiškumą bei teikiančios kokybiškas paslaugas lankytojui, misijos įgyvendinimą*“. Juose nurodyta, jog „*muziejininkai neturi galimybės sistemingai kelti kvalifikaciją ir tobulinti profesinius įgūdžius. Tai lėtina Lietuvos muziejų modernizavimą, trukdo muziejams sparčiau pereiti prie šiuolaikiško jų rinkiniuose kaupiamų kultūros, meno, gamtos, mokslo ir technikos paveldo vertybių saugojimo, pristatymo ir populiarinimo*“ (Ilgalaikio muziejininkų kvalifikacijos tobulinimo nuostatai, 2008). Tačiau nuo to laiko muziejininkų kvalifikacijos tobulinimo galimybės mažai pakito – pasiūla ribota, o reikalavimai vis auga.

2017 metais atliktas Lietuvos muziejų darbuotojų kvalifikacijos kėlimo poreikio tyrimas didelių pokyčių neatskleidė ir tik dar labiau išryškino nuoseklios muziejinių kompetencijų ugdymo programos poreikį. Tyrimas parodė, kad tik 10 procentų apklaustųjų jaučiasi turintys pakankamai žinių ir įgūdžių (Muziejų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo sistemos modelio sukūrimo ataskaita, 2017). Siekdamas pakeiti tokią situaciją Lietuvos nacionalinis muziejus 2023 metais pradėjo įgyvendinti centralizuotą nacionalinių ir valstybinių muziejų profesionalams skirtą muziejinių kompetencijų ugdymo programą „Marta“, kurią Lietuvos Respublikos kultūros ministerija nusprendė perorganizuoti į tęstinę centralizuotą programą, o jos įgyvendinimą patikėjo Lietuvos nacionaliniam muziejui. Problema ta, jog kompetencijų ugdymo programos dalyviai - specialistai iš Lietuvos nacionalinių bei valstybinių muziejų (iš viso 17 institucijų) ir Šiuolaikinio meno centro, o ateityje, tikėtina – ir regioninių muziejų darbuotojai. Tačiau savivaldybių muziejų, kurie patiria daugiausia sunkumų ieškodami kvalifikuotų darbuotojų ir kuriems kompetencijų kėlimas yra labai reikalingas dėl teikiamų paslaugų, ypač – edukacinės veiklos – plėtros ir kokybės gerinimo, centralizuota kompetencijų kėlimo programa greičiausiai nepasieks. Todėl šiame darbe keliami **probleminiai klausimai**:

1. Kokios yra savivaldybių muziejuose dirbančių edukatorių kompetencijos?
2. Kokios savivaldybių muziejuose dirbančių edukatorių galimybės tobulintis ir įgyti žinių?

Tyrimo hipotezės:

1. Didesnę edukacinio darbo muziejuje patirtį turintys muziejininkai labiau vertina edukatorių pasirengimo būtinybę vykdyti edukacines veiklas.
2. Geresnis muziejų edukatorių darbo vertinimas yra susijęs su aukštesnėmis kompetencijomis.
3. Kuo geriau edukatoriai vertina savo kompetencijas, tuo didesnę poreikį išreiškia tolesniam jų tobulinimui.

Tyrimo objektas: savivaldybių muziejuose dirbančių edukatorių kompetencijos.

Tyrimo tikslas: atskleisti savivaldybių muziejų darbuotojų pasirengimą vykdyti edukacinę veiklą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Aprašyti muziejaus funkcijų kaitą laiko perspektyvoje ir edukacinės veiklos vaidmenį teikiamų paslaugų kontekste.
2. Išanalizuoti muziejuose dirbančių edukatorių kompetencijoms keliamus reikalavimus ir jų įgijimo bei tobulinimo galimybes.
3. Palyginti savivaldybių muziejų darbuotojų požiūrį į edukatoriams reikalingas kompetencijas ir asmenybės savybes pagal jų pagal jų amžių ir turimą muziejininko bei edukacinių veiklų organizavimo patirtį.
4. Palyginti savivaldybių muziejų darbuotojų turimų kompetencijų ir asmenybės savybių vertinimą pagal jų amžių, turimą muziejininko ir edukacinių veiklų organizavimo patirtį bei savo, kaip edukatoriaus, darbo vertinimą.
5. Palyginti savivaldybių muziejų darbuotojų turimų kompetencijų tobulinimą per pastaruosius vienerius metus ir tolesnio tobulinimo poreikį pagal jų amžių, turimą muziejininko ir edukacinių veiklų organizavimo patirtį bei savo, kaip edukatoriaus, darbo vertinimą.

Tyrimo metodai: literatūros šaltinių (mokslinių straipsnių, teisinių dokumentų, tyrimo ataskaitų) analizė, kiekybinis tyrimas taikant uždaro tipo klausimyną ir gautų duomenų statistinė analizė (atlikta naudojant SPSS programos 29 versiją).

I. MUZIEJININKŲ PASIRENGIMAS EDUKACINIŲ VEIKLŲ ORGANIZAVIMUI: TEORINĖ PERSPEKTYVA

1.1. Muziejaus sampratos ir funkcijų kaita laiko perspektyvoje

Lietuvos Statistikos departamento 2020 m. pateiktais duomenimis Lietuvoje veikė 54 savivaldybių muziejai, iš kurių didžioji dalis buvo istoriniai ir kraštotyriniai muziejai (Lietuvos švietimas, kultūra ir sportas, 2021). Norint pradėti tirti ir nagrinėti istoriniuose muziejuose vykdomą edukacinę veiklą bei ją vykdančių muziejininkų gebėjimus ir kompetencijas, būtina išsiaiškinti istorinio muziejaus, kaip atskiros kultūrinės institucijos, sampratą ir jos kaitą istoriniame, socialiniame ir kultūriniame kontekste.

J. E. Simmons (2016) muziejaus terminą kildina iš graikų kalbos žodžio „*mouseion*“ – kadaise taip būdavo apibūdinama mūzų šventykla, egzistavusi senovės Aleksandrijoje III a. prieš Kristų. Tai buvo ir filosofinė institucija, atlikusi mokymosi vietos funkciją. Pačioje XVIII a. pradžioje muziejus turėjo dvi skirtingas reikšmes, susijusias su objektu (kolekcija) ir mokymusi (kolekcijos vieta): pirmuoju atveju tai buvo tiesiog tam tikroje vietoje esanti kolekcija, o antruoju – vieta, kurioje ta kolekcija eksponuoja. Visuotinėje lietuvių enciklopedijoje (2009, p. 637) muziejus apibrėžiamas kaip „*institucija, kuri mokslo, edukacijos ir laisvalaikio organizavimo tikslais įgyja, kaupia, tyrinėja, populiarina ir eksponuoja žmonijos ir aplinkos materialųjį ir nematerialųjį paveldą*“, nesiekia pelno ir tarnauja visuomenės tobulėjimui. Lietuvos Respublikos muziejų įstatyme (1995) muziejus yra apibrėžiamas kaip juridinis asmuo, turintis atlikti kaupimo, saugojimo, tyrinėjimo, restauravimo ir eksponavimo funkcijas, tačiau šalia jų akcentuojama ir kita svarbi veikla – materialinių ir dvasinių kultūros vertybių bei gamtos objektų eksponavimas ir populiarinimas. A. Bėkšta ir N. Jarockienė (2016) teigia, kad žmogui būdingi du pagrindiniai troškimai – įgyti ir pažinti, todėl pagrindinės muziejaus funkcijos yra dvi: išsaugojimas ir interpretacija. Vadinasi, muziejaus funkcijos sparčiai išsiplečia ir įgyja naują pobūdį, kurio pagrindą sudaro glaustas ir aktyvus santykis su visuomene.

A. Bėkšta ir N. Jarockienė (2016) nurodo, kad pirmosios įvairių objektų kolekcijos buvo rastos dar paleolito laikų kapavietėse, o įrodymu, kad jau tuo metu žmonės tyrinėjo aplinką, tampa to periodo urvų menas (raižiniai, piešiniai, tapyba, akmenis ir dramblio kaulo dirbiniai). Mokslininkai, išanalizavę kitų mokslininkų pateiktus duomenis, teigia, jog rimtesnių muziejaus idėjų užuomazgų galime rasti II a. prieš Kristų Larsoje, Mesopotamijoje, kur šventyklų mokyklose mokytojai rėmėsi praeities epochų rašytiniais šaltiniais. Vadovaujantis muziejaus, kaip paveldo išsaugojimo, samprata pirmuoju muziejumi gali būti laikytinas Babilono princesės Enigaldi įkurtas ir 1925 m. archeologo Leonardas Woolley (1880–1960) atrastas edukacinis muziejus prie šventyklos veikusioje mokykloje, kuriame ant įvairių mokyklų cilindrus buvo eksponuojami Babilono karalių Nabuchodonosaro (604

m. pr. m. e. – 562 m. pr. Kr.) ir Nabonido (556–539 pr. Kr.) įvairių laikotarpių artefaktai. Senovės Graikijoje ir Romoje šventyklose buvo kuriami muzeonai – religijos, meno ir kultūros įstaigos, eksponavusios meno kūrinių kolekcijas, kurie vėliau transformavosi į akademijas ir muziejus. Po antikos laikotarpio muziejaus idėjos išnyko ir jų atgimimo apraiškos iš naujo ėmė rasti viduramžių vienuolynuose. Renesanso metu muziejai atgimė, nes buvo atsigręžta į praeitį, ankstesnės kultūros, estetikos ir meno atgaivinimą: 1471 m. Romoje popiežiaus Siksto VI pastangomis įkurtas Kapitolijaus muziejus, paskui jį sekė kiti, tačiau dauguma buvo prieinami tik aristokratijai (Keršytė, 2003).

D. Avižinio (2013) teigimu, pirmieji viešieji muziejai pradėjo kurtis XVIII a. pabaigoje ir dažniausiai tai buvo įvairių valdovų, mokslininkų ar kitų iškilių asmenų privačias kolekcijas pristatančios ir didesnei visuomenės daliai prieinamos įstaigos, tokios kaip Luvro muziejus 1793 m., supažindinantis su Prancūzijos karalių kolekcijomis, Britų muziejus 1759 m., eksponuojantis Antikos laikų kolekcijas ar Vienos meno istorijos muziejus 1857 m., eksponuojantis Habsburgų kolekcijas. Tačiau nuo to laiko įvyko daug pasikeitimų: šalia nuolatinių muziejinių eksponatų atsirado jų aprašymai ir katalogai, rengiamos laikinos parodos, atsiranda kitokio tipo muziejų – meno, gamtos, mokslo ir t.t.

H. Fernandez-Betancort ir A. Santana-Talavera (2016) nurodo, jog XIX a. viduryje muziejus pradeda intensyviau tarnauti žmogaus pažinimui ir vystymuisi, dėl ko tampa įstaiga. XX a. II pusėje dėl intensyvių kultūrinių, socialinių ir ekonominių pokyčių muziejų santykis su visuomene, misija ir vizija keičiasi kardinaliai: nuo siauros savo veiklos saugoti informaciją muziejai tampa turistų traukos vieta ir kelionių maršrutų dalimi. Užuoat išlikę istoriniais objektais muziejai tampa lankytojų subjektais, atsigręžiančiais į visuomenę ir atliepiančiais jos poreikius. XX a. ima kurtis įvairesni muziejai, pradedantys megzti glaudžius ryšius su ugdymo įstaigomis ir užsiimantys šviečiamąją veikla (Bėkšta, Jarockienė, 2016).

Muziejai užima labai didelę ir svarbią reikšmę Lietuvos ir viso pasaulio kultūrinėje infrastruktūroje ir būtent jiems tenka lemtingiausias vaidmuo nacionalinės kultūros tradicijos išsaugojimo ir puoselėjimo kontekste. M. Kelpšos (2014) teigimu, visgi nėra lengva aiškiai ir konkrečiai apibrėžti muziejaus, kaip atskiros visuomeninės institucijos, vaidmenį, nes muziejaus veiklos spektras yra labai platus. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime dėl Lietuvos kultūros politikos nuostatų (2001) nurodoma, kad „*šiuolaikinio muziejaus veikla siejama su kultūros, švietimo, informacijos skleidimo funkcijomis. Šalies muziejuose sukauptos kultūros ir meno vertybės įgalina plėsti ir gerinti jų lankytojams teikiamas paslaugas. Muziejai turi derinti vertybių kaupimą ir saugojimą su komunikavimu, informacijos visuomenei teikimu ir jos švietimu*“. L. Jankevičiūtė (2009) taip pat akcentuoja muziejaus atvirumo plačiajai visuomenei ir jos poreikių tenkinimo svarbą organizuojant įvairius renginius ir programas. Jos teigimu, muziejus turi būti profesionali pažinimo

institucija, kuri sparčiai prisitaikytų prie greitų ir globalių pasaulio pokyčių, pritrauktų vis daugiau lankytojų, rastų priegią prie kiekvieno iš jų nepaisant socialinės padėties, kalbos ar išsilavinimo ir taptų populiaria bei patraukia laisvalaikio leidimo vieta.

D. Citvarienė (2014) pažymi, jog būtent XX a. II pusėje ima reikštis radikalesni muziejaus santykio su visuomene pokyčiai – muziejus persiorientuoja nuo tradicinių savo funkcijų link savo lankytojų ir ima jiems skirti daugiau dėmesio. Šiuos pokyčius patvirtina A. Šuminas ir V. Armonaitė (2013) nurodydami, kad XX a. pab. muziejai savo veikloje demonstruoja didesnę rūpinimąsi socialine, edukacine ir kultūrine savo funkcija, ir šiame kontekste formuojasi šiuolaikinės muziejinkystės samprata, jog be visų tradicinių savo funkcijų šiuolaikinis muziejus yra labiau orientuotas į švietimą, edukacines veiklas, bendruomenės telkimą, aktyvinimą, jos poreikių tenkinimą ir socialumą - socialinių pokyčių visuomenėje inicijavimą ir vykdymą. M. Kelpšos (2014) teigimu, šiuolaikinis modernus muziejus tam, kad būtų matomas ne tik kaip konservatyvus, autoritarinis, nuo visuomenės atitrūkęs ir laiko dvasios nebeatitinkantis kultūrinis vienetas turi kūrybiškai atskleisti plačiai visuomenei savo eksponatus ir jų turinį bei visapusiškai ugdyti savo lankytoją įveikdamas visas kultūrinės ir socialines kliūtis, o ne tik senamadiškai perduoti mokslinę informaciją. Tai reiškia, kad muziejaus veikla pasipildo naujais, iki šiol ne tokiais aktualiais veiklos principais: atvirumo, įtraukimo, bendruomeniškumo, socialinės atsakomybės ir holistinės veiklos.

A. Bėkštos ir N. Jarockienės (2016) teigimu, stipriai pakinta šiuolaikinio muziejaus tikslai. Pagrindiniu veiklos tikslu tampa naujų paslaugų kūrimas, efektyvesnė siūlomų paslaugų informacijos sklaida, rinkodara ir komunikacija tokiu būdu muziejuose telkiant bendruomenę ir skatinant atskirų jos individų saviraišką bei kūrybiškumą. Šiuolaikiškos ir novatoriškos paslaugos kuriamos kasdien glaudžiai dirbant ir bendradarbiaujant su muziejų lankytojais, kuriems sudaromos sąlygos įgyti ir pačiam teikti įvairaus pobūdžio žinias, tai pat pasitelkiant įvairius technologinius sprendimus ir skaitmenizaciją.

Nors muziejams keliamų lūkesčių ir tikslų spektras smarkiai išsiplėtė, o muziejinkų pa(si)rengimas atliepti keliamus reikalavimus stipriai vėluoja, visgi patys muziejai ieško galimybių juos pateisinti ir įgyvendinti. Vienas iš pagrindinių metodų tai padaryti – inovatyvi ir į lankytoją orientuota edukacinė veikla. O. Žukauskienės (2012) teigimu, šiuolaikinis muziejus privalo siekti glaudesnio bendradarbiavimo su įvairiomis švietimo, mokslo ir kultūros įstaigomis, kad galėtų pasiekti savo lankytojus, atskleistų įvairaus kultūrinio ir socialinio gyvenimo kontekstus, ugdytų kritinį mąstymą ir stiprintų muziejinkų kompetencijas, kurios atitiktų šiuolaikinio muziejaus keliamus reikalavimus. Apie edukacinę muziejaus funkciją plačiau aprašoma kitame poskyryje.

Apibendrinant galima teigti, kad šiandieninės visuomenės kontekste muziejaus samprata neapsiriboja nuostata, jog tai yra kultūros ir meno vertybių kaupiamo, restauravimo ir eksponavimo vieta – šiuolaikinį muziejų galima laikyti profesionalia, atvira, bendradarbiaujančia, kuriančia ir

ugdanti institucija, orientuota į kiekvieno lankytojo poreikius ir nuolat besikeičianti atsižvelgiant į bendruosius sociumo pokyčius.

1.2. Edukacinės veiklos vaidmuo savivaldybių muziejų teikiamų paslaugų kontekste

Edukacijos, edukacinės veiklos, edukacinių užsiėmimų terminai šiuolaikiniame mokymosi ir asmeninio tobulėjimo kontekste yra dažnai sutinkami ir vartojami neretai net nesigilinant į jų prasmę ir kilmę. L. Rupšienės (2016) teigimu, dėl termino „*edukacija*“ vartojimo greičiausiai nekiltų tiek diskusijų, jei jis nebūtų lygiagrečiai naudojamas su kitais panašiais terminais, tokiais kaip ugdymas, švietimas, mokymas, auklėjimas ar lavinimas, todėl tikslinga išsamiau išanalizuoti termino „*edukacinė veikla*“ prasmę ir vartoseną.

Lotyniškai terminas *educatio* reiškia auklėjimą, lavinimą, švietimą, o terminas - *educare* - auklėti, lavinti, šviesti (Vaitkevičiūtė, 2001), todėl pažodžiui išvertus į lietuvių kalbą edukacinė veikla gali būti traktuojama kaip auklėjamoji, lavinamoji ir šviečiamoji veikla. L. Jovaišos (2001) teigimu, šios trys edukacinės veiklos funkcijos yra glaudžiai susijusios tarpusavyje, nes švietimo funkcija realizuojama ne tik per informacijos sklaidą, bet ir per mokymą, mokymas – ne tik per žinių perdavimą, bet ir per lavinimą ir auklėjimą, o auklėjimas – ne tik per vertybių perteikimą, bet ir per elgesio ir asmenybės formavimą šių vertybių pagrindu. Taigi kyla klausimas – ar gali šie terminai būti vartojami sinonimiškai ir koks išskirtinis edukacinės veiklos bruožas ją išskiria iš kitų ekvivalentiškų terminų.

L. Rupšienė (2016), aiškindamasi termino *edukacija* kilmę ir kaitą istorinėje perspektyvoje, išnagrinėjusi mokslinę literatūrą ir atlikusi dokumentų analizę pateikė išvadas, jog Vakarų Europoje XVII a. pabaigoje, beprasidedant Apšvietos epochai, vis dažniau buvo vartojamas terminas *educare*. Šiame koncepte pagrindinis terminas turi šaknį *educ*, kuris persikelia į kitas kalbas (angl. *education*, italų *educare*, ispanų *educar*, pranc. *education*) ir tampa tarptautiniu terminu. Lietuviškas terminas *edukacija* Lietuvoje taip pat tampa vis populiariesnis ir yra vartojamas vaikų, jaunimo ir suaugusių asmenų edukacinei veiklai apibūdinti. Lietuvos mokslininkai jį lengvai ir paprastai perėmę iš kitų šalių mokslininkų ir praktikų, nes geresnio lietuviško termino, apibūdinančio edukacijos sampratą tarptautinėje plotmėje, rasti nepavyko.

Visame pasaulyje greitai kintant ir nuolat tobulėjant muziejinei edukacijai, sunku pateikti visuotinai priimtą muziejinės edukacijos sampratą, kuri būtų priimtina visų muziejų vykdomų edukacinių veiklų plotmėje (Bėkšta, Jarockienė, 2016). C. Herlemann (2013) pateikia tokį edukacijos apibrėžimą: „*edukacija – tai daugiau nei informacija, tai tam tikra veikla, apimanti polemiką su dabartiniu pasauliu ir atverianti kiekvienam galimybę dalyvauti socialiniuose, kultūriniuose ir politiniuose procesuose.*“ R. Pranckūnienės (2013) teigimu, muziejinė edukacinė veikla tampa neatsiejama formalaus ugdymo, formalaus ir neformalaus mokymosi, vaikų švietimo, tęstinio

mokymosi, mokymosi visą gyvenimą, multidisciplininio mokymosi ir kitų mokymosi formų dalimi. Lietuvos Respublikos muziejų įstatyme (1995) muziejinė edukacija apibrėžiama kaip „*viešoji paslauga, kultūrinės edukacijos dalis – aktyvaus, įtraukaus kūrybinio mokymo ir mokymosi principais grindžiama muziejaus veikla, kuri vykdoma panaudojant muziejuje saugomas muziejines vertybes ir sukauptas žinias ir kuria skatinami asmens kultūros ir švietimo poreikiai, ugdoma kūrybinga asmenybė, stiprinami kultūros, istorijos, meno, gamtos ir technikos pažinimo ir patyrimo įpročiai bei lavinamos kultūrinės ir socialinės žinios bei įgūdžiai*“. N. Jarockienė (2008) muziejinę edukaciją apibrėžia kaip estetinio pasitenkinimo lydimą galimybę mokytis muziejaus aplinkoje naudojant muziejuje saugomus objektus. Visgi edukacinės muziejinės veiklos aspektas skirtingų sričių organizacijų ir tyrinėtojų yra apibrėžiamas ir interpretuojamas skirtingai.

Akivaizdu, kad XX a. edukacinės veiklos svarba muziejuose sparčiai išaugo. K. S. Prabhas (2004) teigimu, patį didžiausią postūmį šiam augimui turėjo 1952 m. UNESCO seminaras, įvykęs Bruklina ir nagrinėjęs edukacinio švietimo muziejuose klausimą. Kadangi šis klausimas buvo svarstomas įvairių mokslų kontekste ir tyrinėjamas skirtingų mokslininkų tarptautiniu lygiu, edukacinis muziejų potencialas susilaukė didžiulio dėmesio, o pats renginys dabar traktuojamas muziejinės edukacijos pripažinimo pasaulyje pradžia. N. Jarockienės (2008) nurodo, jog o šio renginio prasidėjo intensyvi muziejų edukacinės veiklos plėtra įvairiose pasaulio šalyse: 1982 m. Jungtinėse Amerikos valstijose muziejų asociacijos iniciatyva buvo sukviesta speciali komisija, pavadinta „Naujojo amžiaus muziejams“ komisija, kuri siekė įrodyti ir muziejinės edukacinės veikos svarbą ir prilyginti ją kitoms, labiau tradicinėms, muziejaus vykdomoms veikloms. Pokyčiai buvo stipriai jaučiami ir Jungtinėje Karalystėje, kurioje mokslininkai ir praktikai įvairiais rakursais nagrinėjo edukacinį muziejų vaidmenų kitų vaidmenų kontekste, leido edukacines muziejų veiklas populiariančius leidinius ir net parengė nacionalinį muziejų mokslo planą. Čia svarbų vaidmenį vaidino suintensyvėjęs bendradarbiavimas tarp muziejų ir švietimo įstaigų, o muziejuose organizuojamos parodos ir edukacinės programos buvo įtrauktos į mokyklinius ugdymo planus (Jarockienė, 2008). A. Bėkšta ir N. Jarockienė (2016) akcentuoja, kad edukacinės veiklos plėtojimas padeda įgyvendinti pagrindinį muziejų darnaus vystymosi tikslą – bendradarbiavimą su bendruomene ir formuoja teigiamą muziejaus įvaizdį visoje visuomenėje.

Muziejuose vykdoma edukacinė veikla skiriasi nuo tradicinės edukacinės veiklos pirmiausia tuo, jog skiriasi ugdymo aplinka (Prakapienė, 2013). F. Waidacher (2007, p.165) akcentuoja esminį šios aplinkos skirtumą: „*Esminis tokio švietimo požymis yra tas, kad muziejus ne tiesiogiai atlieka švietimo darbą, o suteikia galimybę šviestis. Tačiau tai nereiškia, kad remiantis muziejiniais rinkiniais negalima siekti pedagoginių tikslų, t. y. muziejų panaudoti ugdymui*“. Tai reiškia, kad muziejuose teikiamos edukacinės veiklos papildoma ugdymo įstaigų mokymo turinį ir praplečia jį naujomis ugdymo formomis bei pažinimo galimybėmis. D. Prakapienės (2013) teigimu, muziejai ir

kūrybingai toliau plečia savo teikiamas edukacines paslaugas įtraukdami vis naują mokymo turinį ir pristatydami jį kaip įmanoma įdomiau, novatoriškiau ir patraukliau kiekvienam savo lankytojiui. Be to, specialiai edukacinėms veikloms vykdyti kuriamos naujos modernios erdvės, rengiamos aktyvios edukacinės programos naudojant žaidimų, eksperimentinių tyrimų, teatralizuotų vaidinimų elementus ir pasitelkiant informacinių technologijų teikiamas galimybes.

Vykdamas edukacines veiklas muziejų aplinkoje patiems muziejams paliekama didelė pasirinkimo laisvė interpretuoti edukacinės veiklos sampratą ir kurti inovatyvias edukacines programas. N. Jarockienės (2008) teigimu, pati muziejaus erdvė, apimanti ne tik pačius pastatus, bet ir juose esančius eksponatus, vyraujančią atmosferą ir mistinę senovės dvasią sudaro sąlygas perduoti norimą informaciją netradiciniais ugdymo būdais. Daugelis muziejų veda įvairias ekskursijas, rengia interaktyvias ekspozicijas, kuria specialias programas įvairaus amžiaus ir išsilavinimo asmenims, organizuoja konkursus ir įvairias veiklas ne tik atskiriems individams, bet ir didesnėms ar mažesnėms jų grupėms, rengia mokslines ir praktines konferencijas, koncertus, filmų peržiūras, savo erdves išnaudoja ir bendradarbiaujančių institucijų organizuojamoms veikloms. Tai reiškia, jog muziejai tiek tiesiogiai, tiek ir netiesiogiai vykdo įvairias edukacines veiklas ir stengiasi atliepti kintančius lankytojų lūkesčius.

Išpopuliarėjus edukacinei muziejų funkcijai ji užfiksuota ir teisiniuose dokumentuose. Edukacinės veiklos svarba muziejuose akcentuota dar 2015-2020 m. muziejų plėtros strateginėse kryptyse, kur muziejai pradėti traktuoti kaip kultūros edukacijos įstaigos, turinčios skatinti visuomenės tobulėjimą, o ne tik tirti ir saugoti istorinius objektus ir fiksuoti praeities įvykius. Tarptautinės muziejų tarybos patvirtintame ICOM Muziejų etikos kodekse (2018) teigiama taip pat nurodoma muziejų edukacinės veiklos svarba: „*svarbi muziejų pareiga yra vykdyti edukacinę veiklą ir pritraukti kuo daugiau atstovaujamos bendruomenės ar jos grupės narių. Muziejaus edukacinės veiklos dalis yra abipusis bendravimas su atstovaujama bendruomene ir jos paveldo puoselėjimas*“. Lietuvos Respublikos muziejų įstatyme (1995) numatyta, kad nacionaliniai, valstybiniai ir savivaldybių muziejai „*teikia muziejų lankymo ir muziejinės edukacijos viešąsias paslaugas*“, o visi be išimties Lietuvos muziejai „*įgyvendina muziejinės edukacijos veiklas, sudarančias sąlygas formaliajam ir neformaliajam švietimui*“. Vadinasi, muziejai su savo išskirtine aplinka ir erdvėmis atveria naujas galimybes aktyviai ir sistemingai pažintinei ir specializuotai edukacinei veiklai.

Specializuotos veiklos, tokios kaip edukaciniai užsiėmimai, edukacinės ekskursijos, edukaciniai renginiai ir pan. sudaro puikias sąlygas praplėsti muziejų funkcijas ir vykdomas veiklas tiek tiesioginio, tiek ir popamokinio ugdymo procese. D. Prakapienės (2013) teigimu, pagrindinis tokių užsiėmimų tikslas yra sukurti tinkamas pažinimo ir veiklos sąlygas, kurios įgalintų muziejaus lankytoją tapti aktyviu proceso dalyviu, o ne pasyviu stebėtoju. Atsižvelgdami į savo lankytojų poreikius ir nuomonę ir bendradarbiaudami su įvairiomis kitomis institucijomis muziejai gali

pateisinti savo lankytojų lūkesčius ir sukurti sau papildomą vertę, o žmonėms palikti neišdildomus įspūdžius ir norą dar kartą apsilankyti muziejuje.

Lietuvos Statistikos departamento pateikiamais duomenimis 2020 m. muziejai surengė 15 413 edukacinių užsiėmimų, kuriuose apsilankė 251 943 dalyviai. Tai sudarė 46 proc. 2019 m. edukacinių užsiėmimų skaičiaus (33 259) ir 41 proc. edukacinių užsiėmimų dalyvių skaičiaus (620 514). Daugiausiai edukacinių užsiėmimų surengė ir daugiausiai edukacinių užsiėmimų dalyvių sulaukė Lietuvos jūrų muziejus – 2 831 užsiėmimas ir 16 902 dalyviai (Lietuvos švietimas, kultūra ir sportas, 2021). Tai dar kartą įrodo, kad edukacinė veikla muziejuose sparčiai plečiasi ir užima didelę dalį teikiamų paslaugų. Vadinasi, edukacinė veikla tampa svarbia muziejaus darbo dalimi.

N. Jarockienė (2008), nors ir pripažindama edukacinę muziejaus funkciją, rekomenduoja išlaikyti tradicinę didaktinę funkciją – muziejuose esančių objektų ir eksponatų vaizdingą ir nuoseklų pristatymą. Jos teigimu, nors pagrindinis edukacinių programų tikslas yra lankytojų supratimo ir aktyvumo skatinimas panaudojant visas turimas edukacines teorijas, priemones ir metodus, visgi informacijos perdavimo vaidmuo išlieka nenuginčijamai svarbus. Turimų ir naujai įgytų žinių pagrindu muziejų lankytojai edukacinių veiklų metu gali toliau plėsti turimas patirtis, formuoti savo nuostatas ir vertybes, ugdyti kūrybiškumą ir domėjimąsi istorija. plėsti turimas patirtis, formuoti savo nuostatas ir vertybes, ugdyti kūrybiškumą ir domėjimąsi istorija. D. Prakapienė (2013) nurodo, jog kiekvienas muziejaus lankytojas nepriklausomai nuo savo lyties, amžiaus, socialinio statuso, turimų nuostatų ir vertybių gali atrasti sau įdomių ir vertingų dalykų, o tai neabejotai stiprina muziejaus, kaip edukacinės erdvės, vaidmenį ir svarbą šiuolaikinio kultūrinio ugdymo kontekste.

Nepaisant to, kokia svarbi ir dinamiška yra muziejų kuriama mokymosi ir ugdymosi erdvė, ji negalėtų egzistuoti ir atlikti savo funkcijos be muziejuose dirbančio žmogaus - muziejaininko (Prakapienė, 2013). Muziejaininkams keliami kompetencijos reikalavimai plačiau aptariami II skyriuje.

Apibendrinant galima teigti, muziejuose vykdomos edukacinės veiklos poreikis iškilo Apšvietos epochoje keičiantis požiūriui į kultūrinę veiklą. Muziejaus funkcijos nuo tradicinio istorinių objektų saugojimo išaugo į visuomenės tobulėjimui skirtas veiklas panaudojant visas turimas erdves ir artefaktus. Edukacinės muziejaus veiklos papildė ir praplėtė ugdymo programas, sukūrė sąlygas aktyviam istoriniam patyrimui ir nuostatų bei vertybių kaitai, įgalino lankytojus iš pasyvių stebėtojų tapti aktyviais dalyviais.

1.3. Muziejuose dirbančių edukatorių kompetencijoms keliamų reikalavimų analizė

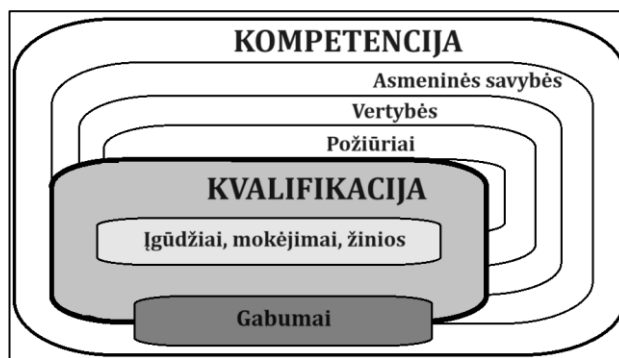
Kompetencijos sąvoka įvairiose šalyse, skirtingų autorių ir skirtingose mokymosi teorijose vartojama ir apibrėžiama įvairiai. „Pats žodis „kompetencija“ išvertus iš lotynų kalbos reiškia

atlikimą, sugebėjimą ir bendriausia prasme yra apibrėžiamas kaip sritis, su kuria asmuo yra gerai susipažinęs“ (Tarptautinių žodžių žodynas, 1985, p. 368). A. Bagdono ir R. Bliumo (2019) teigimu, kompetencija siejama su gebėjimu „tinkamai atlikti tam tikrą veiklą turint jai pakankamai žinių, įgūdžių bei energijos“.

Nors yra daug įvairių dimensijų, kurios kartu apibrėžia kompetencijas, beveik visi apibrėžimai apima žinias, įgūdžius ir nuostatas, kuriuos galima ugdyti ir kurie gali kisti. M. Sherp, C. Van Boxtel ir J. Noordegraaf (2018) teigimu, šalia žinių, įgūdžių ir nuostatų, į kompetencijos apibrėžimą kartais įtraukiamos ir nepakeičiamos arba sunkiai keičiamos pageidaujamos asmenybės savybės, tokios kaip individualūs motyvai, bruožai ir savastis. L. M. Spencer ir S. M. Spencer (1993, cit. Sherp, Van Boxtel, Noordegraaf, 2018) šiam modeliui iliustruoti naudoja ledkalnio metaforą: įgūdžius, žinias ir nuostatas vaizduoja ledo luitas virš vandens linijos, todėl jie yra pastebimi ir gana lengvai lavinami, o kitos trys dalys: individualūs motyvai, bruožai ir savastis yra žemiau po vandeniu, todėl mažiau matomi bei sunkiau keičiami.

R. Laužacko (1997) teigimu, nors kompetencijos sąvoka daugelio Lietuvos mokslininkų darbuose yra apibrėžiama skirtingai, bet daugelyje apibrėžimų akcentuojamas kompetencijos santykis su siekiama įgyti ar įgyta kvalifikacija, profesinėmis žiniomis ir efektyvia profesine veikla. V. Gražulis ir E. Markuckienė (2013) kompetencijos sąvoką sieja su įvairiais žmogaus gebėjimais, apimančiais ne tik turimas žinias, bet ir įgytą patirtį ir demonstruojamą elgesį įskaitant meistriškumą, veiklos motyvus ir naudojamus problemų sprendimo būdus. Kompetencijos sampratą papildė P. Jucevičienė ir D. Lepaitė (2000) įvesdamos asmenybės motyvacijos kriterijų – autorių teigimu, svarbų vaidmenį žmogaus kompetencijai vaidina ne tik įgyta kvalifikacija, bet ir turimos asmens savybės, nuostatos ir vertybės. R. Lekavičienė (2001) akcentuoja įgimtų ir įgytų kompetencijos komponentų sąveiką: prigimtiniai gebėjimai sudaro sąlygas įgyti reikiamus įgūdžius, o socialinė aplinka formuoja žmogaus asmenybę, jo nuostatas ir vertybes. Tai reiškia, kad kompetencija apima tiek prigimtinius, tiek psichosocialinėje raidoje įgytus gebėjimus, kurių visuma sudaro sąlygas žmogui pasiekti užsibrėžtus tikslus ir įveikti gyvenime kylančius iššūkius.

Analizuojant kompetencijos apibrėžimą randama daug panašumų į kita sąvoką – gebėjimai. Dažnai šie žodžiai vartojami kartu – kompetencijos ir gebėjimai. Tačiau tai nėra sinonimai – gebėjimas yra kiek siauresnė sąvoka nei kompetencijos. Kompetencija apima tris pagrindines sritis: žinias, gebėjimus ir įgūdžius, kurie sąveikoje su prigimtine asmenybės ir socialine aplinka sudaro kompetencijos esmę. Tokią kompetencijos sampratos schemą pateikia P. Jucevičienė ir D. Lepaitė (2000) 1 paveiksle:

1 pav. *Kompetencijos termino struktūra (Jucevičienė, Lepaitė, 2000)*

Mokslinėje literatūroje daugiausia dėmesio skiriama pedagogų kompetencijų apžvalgai, kur labiausiai akcentuojamos savo dalyko išmanymas, didaktinės žinios, veiklų planavimo, klasės valdymo, tarpasmeninių santykių palaikymo, lankstumo, prisitaikymo prie pokyčių ir reflektyvumo gebėjimai ir įgūdžiai (Williamson McDiarmid, Clevenger-Bright, 2008). Šios kompetencijos yra skirtos mokymui klasėje ir darbui mokyklos aplinkoje. Nors edukacinės veiklos muziejuose turi tam tikrų ypatybių, kaip ir mokymas mokyklose, tačiau mokymosi aplinka labai skiriasi – edukacijos muziejuose paprastai yra vienkartiniai renginiai, trunkantys maždaug vieną-dvi valandas, orientuoti į konkrečius objektus ir vykstantys aplinkoje, kurioje dalyvauja kiti lankytojai. Todėl specifinės kompetencijos, reikalingos muziejuose dirbantiems edukatoriams, skiriasi nuo pedagogų. Pasak M. Sherp, C. Van Boxtel ir J. Noordegraaf (2018), pirmą kartą apie muziejuose dirbantiems gidams reikalingas kompetencijas 1979 m. rašė C. F. Bleick, kuris, remdamasis mokslinės literatūros apžvalga ir pokalbiais su muziejų darbuotojais bei savanoriais gidais, įvardino net 42 būtinas kompetencijas ir suskirstė jas į keturias grupes: bendravimo kompetencijas, žinių kompetencijas, asmenybės savybes ir ekskursijų vedimo strategijas.

L. Soo-Young (2017), apklausęs 33 Nacionalinio Korėjos liaudies muziejaus darbuotojus, vykdančius edukacines veiklas, nustatė, kad svarbiausiomis edukacinės veiklos kompetencijomis, reikalingomis efektyvioms muziejinėms edukacijoms organizuoti, jie įvardijo edukacinių veiklų organizavimo motyvaciją, įsitikinimus, lūkesčius ir refleksiją, o savo gebėjimus šiose srityse taip pat įvertino aukštai. Be to, jie akcentavo grįžtamojo ryšio svarbą ir profesinio tobulėjimo užtikrinimą, kur svarbiausias dėmesys turėtų būti skirtas žinioms apie eksponatus, didaktinėms kompetencijoms ir grupės valdymo įgūdžiams ugdyti.

1948 m. susikūrė tarptautinė edukacijų muziejuose grupė GEM (Group of Education in Museums), kuri jungia muziejuose dirbančius edukatorius ir tobulina jų žinias bei gebėjimus. Ši grupė ne tik organizuoja įvairius mokymus, teikia mentorius paslaugas, bet ir užsiima moksline veikla, leidžia mokslo žurnalus. Remiantis savo sukaupta patirtimi tarptautinė edukacijų muziejuose grupė 2021 m. išplatino pagrindinių muziejuose dirbančių edukatorių kompetencijų sąrašą, kuriame išskyrė

15 esminių kompetencijų, suskirstė jas į kategorijas ir pasiekimų lygius. Detaliai šios kompetencijos aptariamos 1 lentelėje.

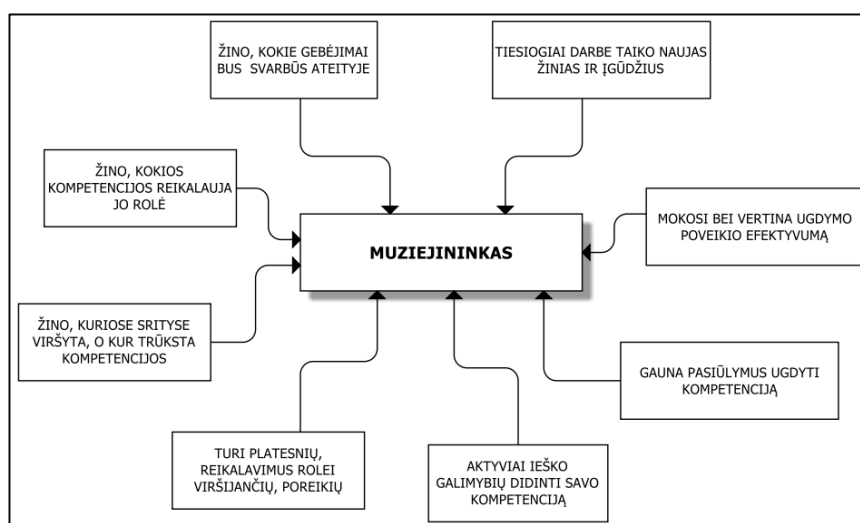
1 lentelė. *Muziejuose dirbančių edukatorių kompetencijų sąrašas*

Kompetencijų kategorija	Kompetencija	Kompetencijos raiška
Santykių kūrimas (ryšių tarp žmonių kūrimas ir puoselėjimas, padedantys tobulinti savo organizacijas, bendradarbius ir save)	Ryšių užmezgimas ir palaikymas	Efektyviai bendrauja su esama ir potencialia auditorija ir suinteresuotosiomis šalimis, kad įtrauktų, šviestų, paveiktų ir atstovautų.
	Bendradarbiavimas	Produktyviai ir kūrybingai dirba su kolegomis ir partneriais, siekdamas įgalinti mokyti ir pagerinti mokymosi galimybes.
	Bendrakūra	Plėtoja ir demonstruoja bendradarbiavimą ir partnerystę su įvairiomis bendruomenėmis, lankytojais ir suinteresuotosiomis šalimis kuriant programas ir veiklas visiems.
	Vadovavimas ir lyderiavimas	Koordinuoja savo srities mokymąsi, kad suteiktų profesionalias aukštos kokybės edukacines programas.
Profesinė praktika (gebėjimai, veržlumas ir priemonės nuolat atnaujinti savo profesinius įgūdžius)	Mokymas, mokymasis ir užimtumas	Organizuoja ir vykdo aukštos kokybės, profesionalią muziejų kolekcijų ir paveldo objektų įkvėptą švietėjišką veiklą vadovaujantis didaktiniais, lankytojų apsaugos, įtraukimo, įvairovės ir psichikos sveikatos bei gerovės gairėmis.
	Projektų ir programų valdymas	Planuoja ir įgyvendina projektus ir programas, kurios plėtoja potencialias lankytojų mokymosi galimybes.
	Tvarumas ir efektyvumas	Efektyviai naudoja išteklius ir kuria mokymosi veiklas, priemones ir programas, kurios būtų tvarios finansų, aplinkos ir žmogiškųjų išteklių požiūriu.
Reflekyvioji praktika (nuolatinio mokymosi ir tobulėjimo, paremto ankstesne patirtimi, įtvirtinimas)	Orientavimasis į mokymosi kontekstą	Supranta ir atsižvelgia į organizacinius, regioninius, nacionalinius ir tarptautinius muziejaus interesų srities mokymosi aspektus, įskaitant švietimo, sveikatos, aplinkos ir socialinį.
	Orientavimasis į lankytojų poreikius	Supranta skirtingų lankytojų poreikius, pripažįsta įtraukiosios praktikos svarbą, kad būtų galima teikti paslaugas ir savo bendruomenės nariams, ir atvykėliams.
	Darbo tikslo ir atsakomybės supratimas	Supranta savo vaidmenį, paskirtį ir atsakomybę muziejuje, taip pat muziejaus vaidmenį visuomenėje.
	Profesinis tobulėjimas	Apmąsto ir plėtoja savo praktiką bei prisideda prie kitų tobulėjimo.
Skaitmeniniai įgūdžiai (skaitmeninių technologijų ir jų teikiamų galimybių visose gyvenimo ir darbo srityse pripažinimas)	Administravimas	Geba naudoti įvairius skaitmeninius įrankius administravimo, ataskaitų teikimo ir kitos vidinės veiklos efektyvumui palaikyti ir gerinti bei supranta to prasmę ir naudą.
	Virtuali komunikacija	Gali naudoti skaitmenines priemones efektyviai bendrauti ir reprezentuoti savo organizaciją, artimiausią komandą ir save.
	Technologinis tobulėjimas	Skaitmeninių ir internetinių įrankių naudojimas siekiant praplėsti, tobulinti, atnaujinti ir vystyti naujus įgūdžius, žinias ir supratimą apie save ir kitus.
	Išteklių ir veiklos plėtra	Skaitmeninių technologijų naudojimas novatoriškiems mokymosi ištekliams ir veiklai kurti ir plėtoti suprantant savo pareigas ir atsakomybes.

Lentelė parengta pagal GAM (Group of Education in Museums) šaltinį „Core Competencies for Museum Educators, 2021.

1 lentelėje matyti, jog muziejininkams, vykdančioms edukacines veiklas muziejuose, svarbu turėti aukštas socialines kompetencijas, jog galėtų lengvai ir paprastai rasti santykį su kiekviena auditorija, produktyviai bendradarbiautų su partneriais ir patys imtųsi atsakomybės už edukacinių kompetencijų ugdymą ir lavinimą. Taip pat svarbios profesinės kompetencijos, kurios apima savo muziejininkystės išmanymą, savo muziejaus ir jame esančių eksponatų pažinimą, projektų rengimą ir įgyvendinimą bei gebėjimą išlaviruoti tarp geriausio rezultato mažiausiomis sąnaudomis. Efektyviam darbui ne ką mažiau svarbi gebėjimo reflektuoti savo praktiką kompetencija, kuri užtikrina kritišką savo veiklos vertinimą, padeda išvelgti turimus išteklius, jų trūkumą, galimybes tobulintis ir tobulinti kitus. Neatsiejama muziejininko kompetencijų dalimi tampa skaitmeniniai gebėjimai, skirti ne tik administraciniam darbui, bet ir virtualiai komunikacijai reprezentuojant savo muziejaus veiklą, kuriant naujas atraktyvias edukacines programas, atveriant galimybes novatoriškiems sprendimams ir efektyvinant muziejų veiklą.

Kuriant muziejų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo sistemos modelį buvo laikomasi nuostatos, kad „investuoti į muziejų objektus yra neabejotinai reikšminga ir svarbu, tačiau, neinvestuojant į darbuotojus, gali nebelikti nei objektų, nei galimybės juos pažinti“ (Muziejų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo sistemos modelio sukūrimo ataskaita, 2017, p. 8). Tai reiškia, jog šiame modelyje didžiausias dėmesys skiriamas žmogiškiesiems ištekliams iš jų plėtotei, o muziejininkų kompetencijų ugdymas tampa centrine modelio ašimi, leidžiančia sėkmingai įgyvendinti muziejų plėtros strategiją ir taupyti finansinius išteklius. Modelio įgyvendinimo rezultatas – kompetentingas muziejininkas (2 pav.), kuris žino, kokių kompetencijų reikalauja jo atliekamas vaidmuo, kokių gebėjimų jam reikės ateityje ir kuriuos gebėjimus jis turi ar stokoja, savo darbe tiesiogiai taiko jaunai įgytas žinias ir gebėjimus, vertina jų efektyvumą, turi poreikių, kurie viršija jo kvalifikacijai keliamus reikalavimus, aktyviai ieško savo kompetencijų plėtojimo galimybių ir jas plėtoja.

2 pav. *Idealus muziejininko kompetencijų modelis*

Apibendrinant galima teigti, kad kompetencijų apibrėžimo kontekstas ir tikslas turi įtakos apibrėžimo apimčiai ir turiniui. Kai tikslas yra naudoti apibrėžimą darbuotojų atrankos ir motyvavimo procese, tada daugiau dėmesio skiriama asmenybės savybėms, o edukacinėje aplinkoje kompetencijos dažniausiai laikomos ugdymomis. Šiame tyrime mus domina abu tikslai, todėl kompetencijos apibrėžiamos kaip integruotas žinių, įgūdžių, nuostatų ir asmeninių savybių rinkinys, pasireiškiantis socialinėje sąveikoje, kuriuo turi pasižymėti muziejininkas, organizuojantis edukacines veiklas savivaldybių istoriniuose muziejuose.

1.4. Muziejininko kaip edukatoriaus pa(si)rengimas

Edukacijos apibrėžimas ir jos vaidmuo muziejų veikloje XX a. sparčiai kito, o šie pokyčiai paveikė lankytojų požiūrį ir lūkesčius muziejaus teikiamų paslaugų atžvilgiu. Pagrindinė tokių pokyčių priežastis buvo edukacinių veiklų plėtra ir pačių žmonių tobulėjimas, o tai neabejotinai paveikė reikalavimus, keliamus muziejininkams reikalingoms kompetencijoms. Kompetencijos nuolat kinta ir yra laikomos plėtojamo žmogaus potencialo dalimi, todėl norint plėtoti turimas kompetencijas būtina orientuotis į kiekvienos organizacijos ir kiekvieno žmogaus atvirumą patirčiai, lankstumą, orientaciją į teikiamų paslaugų kokybę ir saviugdą (Sherp, Van Boxtel, Noordegraaf, 2018).

E. Kukytės (2019) teigimu, atliepiant muziejų edukacinių veiklų poreikį pasaulyje ir Lietuvoje, prieš kiek daugiau nei 20 metų mūsų šalyje atsirado edukatoriaus profesija. Muziejuose edukatoriumi dažniausiai traktuojamas asmuo, „*kuris per praktinę veiklą pristato kokį nors daugiau ar mažiau šalies ar regiono mastu reikšmingą istorinį įvykį, kultūrinį reiškinį, taip pat istorinę asmenybę arba objektą, o nuo kitų muziejinės srities profesijų jį skiria praktinių veiklų įterpimas į žodinio formato ekskursijas*“ (Kukytė, 2019, p. 43). Analizuojant žmogus retai įdarbinamas tik kaip edukatorius – dažniausiai edukatoriaus pareigos pridedamos šalia kokių nors kitų pareigų: Lietuvos integralioje muziejų informacinėje sistemoje nurodomos tokios muziejininkų pareigybės kaip administratorius-edukatorius, eksponatų saugotojas-edukatorius, gidas-edukatorius, muziejininkas-edukatorius, renginių organizatorius – edukatorius. Tai reiškia, kad požiūris į muziejaus edukatoriaus darbą Lietuvoje kol kas nėra išgrynintas, o edukatoriaus darbą gali dirbti bet kokį kitą darbą muziejuje dirbantis asmuo.

Nors daug kalbama apie muziejaus vaidmens ir funkcijų kitimą, stokojama dėmesio muziejininkų rengimui. 2024 metais Lietuvoje yra tik keletas studijų programų, ruošiančių specialistus, orientuotus į darbą muziejuose: Vilniaus universitetas vykdo tris studijų programas: istorijos, archeologijos bei kultūros ir antropologijos bakalauro studijas, Vytauto Didžiojo universitetas – istorijos studijas, o Klaipėdos universitetas – archeologijos ir istorijos bakalauro studijas. Peržvelgus šių programų aprašymus matyti, jog šias studijų programas baigę absolventai gali

dirbti muziejuose, nes įgyja muziejininkams reikalingų žinių. Istorijos studijų programos absolventai geba rinkti, sisteminti, klasifikuoti ir kritiškai vertinti istorinę informaciją, susieti ją su socialiniais, ekonominiais, politiniais ir kultūriniais pokyčiais, vykdyti mokslinius bei istorinius tyrimus, perteikti istorijos žinias įvairioms auditorijoms ir nuolat tobulinti savo profesines kompetencijas. Kultūros istorijos ir antropologijos absolventai pasižymi tais pačiais gebėjimais, tik jie labiau nukreipti ne į bendrąją istoriją, o į kultūros istoriją. Archeologijos absolventai išmano žmogaus ir gyvūnų biologijos bei archeologijos mokslo tyrimų sritis ir geba atlikti mokslinius bei lauko tyrimus, suprasti jų rezultatus, archeologijos paveldosaugos problematiką ir perteikti tai visuomenei bei suinteresuotoms institucijoms. Archeologijos ir istorijos absolventų gebėjimai yra kiek platesni: be gebėjimų valdyti istorinę informaciją ir atlikti lauko bei archeologinius tyrimus, jie įgyja gebėjimų perteikti mokslines išvalgas žodžiu ir raštu lietuvių ir ne lietuvių kalbomis, naudoti modernias informacines technologijas, pritaikant mokslinius tyrimus praktikoje ir kvalifikuotai juos pristatant visuomenei bei planuoti savo kompetencijų ugdymo procesą. Edukacinių programų rengimui ar jų realizavimui bakalauro studijų programose skiriama labai mažai dėmesio.

Muziejininkams aktualias magistro studijų programas vykdo tik Vilniaus universitetas, kuriame siūlomos trys magistro studijų programos: archeologija, istorija ir kultūros paveldo studijos.

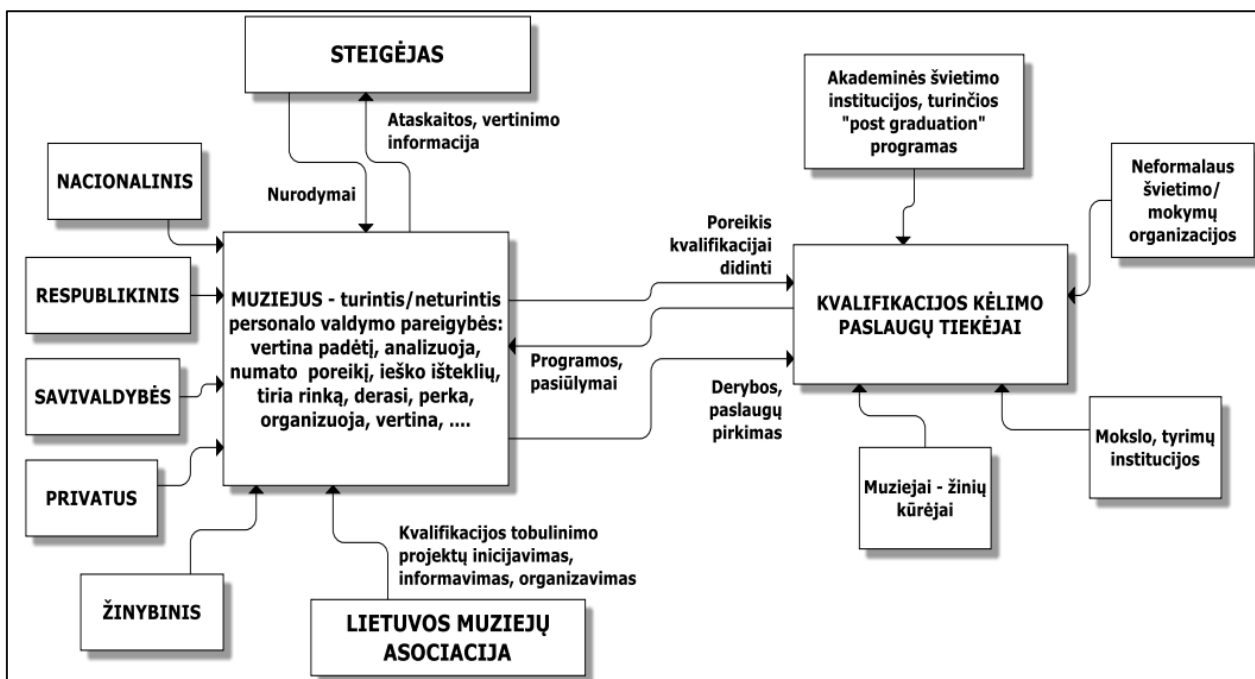
Archeologijos magistras geba „savarankiškai formuluoti ir įgyvendinti praktinių ir mokslinių archeologijos srities tyrimų tikslus ir uždavinius, žino archeologijos paveldo apsaugos principus bei metodus, sugeba savarankiškai atnaujinti žinias ir jas pritaikyti, savarankiškai atlikti paveldosauginius ir intervencinius archeologijos tyrinėjimus, vadovauti tarpdisciplininėms tyrimų grupėms“. Istorijos magistro studijos suteikia kompetencijų rūpintis istorijos aktualizavimu šiandieninėje visuomenėje, ugdo asmenybę, „gebančią savarankiškai vertinti istorinę ir šių dienų aktualią politinę ir socialinę raidą, savo pastebėjimus sklandžiai pristatyti visuomenei ar akademinėi bendruomenei. Kultūros paveldo studijų absolventai „geba dirbti mokslinį tiriamąjį darbą, išmano paveldo administravimo sistemą ir paveldo perteikimo problematiką, geba daryti poveikį paveldosaugos procesams bei prisidėti prie visuomenės paveldosauginio sąmoningumo ugdymo“. Nei vienoje magistro studijų programoje nėra dalyko, orientuoto į edukacinių programų rengimą ir įgyvendinimą ir skirtą edukacinėms kompetencijoms ugdyti. Nėra ir podiplominių studijų, o mokymų ar seminarų, nukreiptų į edukacinių kompetencijų ugdymą, taip pat yra labai mažai arba jie yra projektiniai ir nukreipti tik į didžiųjų muziejų darbuotojus.

N. Jarockienės (2008) teigimu, pačios muziejų vykdomos edukacinės veiklos ir jų vykdytojų kompetencijų ugdymas sulaukia nemažai dėmesio iš įvairių tarptautinių organizacijų. Didžiojoje Britanijoje šia sritimi domisi Muziejų edukacijos grupė (*The group for Education in Museums*), kuri, bendradarbiaudama su Muziejų asociacija. Kvalifikacijos tobulinimo ir mokymo programų rengimo organizacijomis, Muziejų, bibliotekų ir archyvų tarnyba bei kitomis institucijomis leidžia mokslo

žurnalą „Edukacija muziejuose“ (*The Journal of Education in Museums, JEM*), vykdo europinės muziejinės edukacijos gerosios patirties sklaidą, organizuoja mokslines konferencijas ir praktinius seminarus muziejuose dirbantiems edukatoriams. Analogiška veikla Vašingtone, Jungtinėse Amerikos valstijose, užsiima Muziejų edukacijos apskritasis stolas (*Museum Education Roundtable, MER*)- nevyriausybinė organizacija, leidžianti „Muziejų edukacijos žurnalą“ (*Journal of Museum Education*) ir besirūpinanti muziejininkų kompetencijų ugdymu. Tačiau pagrindinis muziejinės edukacijos puoselėtojas bei muziejininkų kompetencijų plėtotojas yra Prancūzijoje prie Tarptautinio švietimo ir kultūros veiksmų komiteto (*Committee for Education and Cultural Action, CECA*) įkurta Tarptautinė muziejų taryba, nustatanti profesinius ir etinius muziejinės veiklos standartus ir formuojantis visų muziejų vaidmenį pasaulio kultūros kontekste.

Lietuvoje muziejuose dirbančių edukatorių kompetencijos šiek tiek detaliau aptariamos Muziejaus valdymo tobulinimo gairėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2013 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. ĮV-898. Jose edukatoriai ir edukacinių programų vadovai priskiriami specialiosios veiklos srities pareigybėms ir turi vykdyti edukacines veiklas. Reikalavimai jų kompetencijoms įtvirtinti kiekvieno muziejaus edukatorių pareigybių aprašyme, o neretai edukacinių veiklų organizavimas įtraukiamas kaip papildoma veikla prie pagrindinių funkcijų. Žinių, gebėjimų ir nuostatų, reikalingų pagrindinėms funkcijoms atlikti, edukatoriai įgyja studijų metu, o edukacines „muziejaus darbuotojų kvalifikacijos tobulinimui bei gebėjimų ugdymui kasmet skiriama ne mažiau kaip 0,5 proc. muziejaus darbo užmokesčiui skirtų asignavimų ir sudaromos sąlygos muziejaus darbuotojams dalyvauti profesinių žinių ir praktinių įgūdžių atnaujinimo renginiuose: mokymuose, seminaruose, stažuotėse, konferencijose“ ir kitose kvalifikaciją keliančiose veiklose. Tačiau reali muziejininkų patirtis ir atlikti tyrimai rodo, jog edukacinių kompetencijų ugdymo galimybių atsižvelgiant į rinkos pasiūlą labai trūksta, ypatingai savivaldybių muziejuose.

Muziejų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo sistemos modelio sukūrimo ataskaita (2017) nurodoma, kad muziejaus darbuotojų kvalifikacijos kėlimas yra pačių muziejų rūpestis. 3 paveiksle matyti, jog visi muziejai nepaisant jų statuso – nacionaliniai, respublikiniai, savivaldybių, žinybiniai ar privatūs – patys vertina savo darbuotojų poreikį kelti kompetencijas ir patys šį procesą finansuoja. Muziejai ne tik vertina darbuotojų poreikį kompetencijų kėlimui, bet ir kuria kompetencijų kėlimo planus bei strategijas, kuriuos privalo derinti su Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijos atstovais, taip pat ieško finansinių ir žmogiškųjų išteklių kompetencijos ugdyti, ieško kvalifikuotų ir naudingų kompetencijos ugdymo programų ar atskirų mokymų, perka paslaugas, analizuoja jų efektyvumą ir t.t. Centralizuotas muziejų darbuotojų kompetencijų ugdymas kol kas nėra vykdomas, o jei yra, dažniausiai nukreiptas tik į didžiuosius Lietuvos muziejus.

3 pav. *Esamas muziejinių kvalifikacijos tobulinimo sistemos suinteresuotųjų šalių sąveikos modelis*
(Muziejų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo sistemos modelio sukūrimo ataskaita, 2017, p. 4)

Lietuvos Respublikos muziejų įstatymo, patvirtinto Lietuvos Respublikos kultūros ministro 1995 m. birželio 8 d. įsakymu Nr. I-930, aktualioje redakcijoje nurodoma, jog nuo 2023 m. balandžio 1 d. turi pradėti veikti muziejų kompetencijų centrai, kurie kultūros ministro nustatyta tvarka pagal turimas kompetencijas teiks muziejams ekspertinę ir metodinę pagalbą jiems priskirtoje muziejų veiklos srityje ir (ar) teritorijoje. Be to, įstatymo lygiu įtvirtintas principas, kad muziejaus taryba, sudaryta iš įvairių sričių išorės ekspertų, turi būti įtraukta į muziejaus veiklų valdymo tobulinimo procesą. Iki šiol ši praktika buvo taikyta tik nacionaliniuose ir valstybiniuose muziejuose, o dabar ją bus privaloma įgyvendinti ir ir savivaldybių muziejuose.

2023-2025 metais Lietuvoje įgyvendinama muziejinių kompetencijų ugdymo programą „Marta“, kuria bus siekiama centralizuotai, nuosekliai ir nuolatos ugdyti muziejinių kompetencijas vykdant mokymus ir seminarus įvairiomis aktualiomis temomis. Toks projektas neabejotinai reikalingas, nes Lietuvos muziejų darbuotojų kvalifikacijos kėlimo poreikio tyrimas dar 2017 metais atskleidė dėmesio šiai sričiai reikalaujančius rezultatus – tik kas dešimtas muziejininkas Lietuvoje jaučiasi turintis pakankamai žinių ir įgūdžių atlikti savo pagrindinį darbą. Deja, nuosekli muziejinių kvalifikacijos programa bus prieinama ne visiems muziejininkams – ji vykdoma tik 17 didžiųjų Lietuvos muziejų ir neapima nei vieno savivaldybės muziejaus (Muziejinių kompetencijų ugdymo programa „Marta“, 2023).

Remiantis internete viešai prieinamais edukatoriaus funkcijų/ pareigų aprašymais, galime išskirti tokias pagrindines funkcijas kaip edukacinių užsiėmimų (ir ekskursijų) pagal muziejaus profilį vedimas, naujų edukacinių užsiėmimų, pritaikytų tam tikrai tikslinei grupei, ruošimas, priemonių,

reikalingų edukacijos įgyvendinimui, numatymas, lankytojų poreikių tyrimas ir pasiūlymų muziejaus edukacinės veiklos kokybei gerinti rengimas, informacinės bei metodinės medžiagos edukaciniams užsiėmimams rengimas. Šios funkcijos reikalauja aukštų profesinių ir tiriamųjų kompetencijų bei atitinkamų asmenybės savybių, kad edukacinės veiklos paliktų pėdsaką lankytojų sąmonėje ir atgarsį visuomenėje.

Apibendrinant galima teigti, jog muziejininko pasirengimas edukacinei veiklai yra paliktas muziejininko atsakomybei – muziejininkų rengimo procese edukacinių programų rengimui ir įgyvendinimui beveik neskiriama dėmesio akcentuojant istorijos, archeologijos ir antropologijos žinių svarbą, o galimybės tobulinti edukatoriaus kompetencijas yra labai ribotos ir pasiekiamos tik didiesiems Lietuvos muziejams.

II. TYRIMO METODOLOGIJA

Norint įgyvendinti darbe iškeltus uždavinius pirmiausia buvo atlikta mokslinės literatūros bei kitų šaltinių ir dokumentų analizė, kurios metu išanalizuotos muziejininko, vedančio edukacinius užsiėmimus, kompetencijos bei galimybės tobulintis ir įgyti žinių. Tyrimui atlikti buvo naudojama kiekybinė tyrimo priemonė.

Tyrimo duomenų rinkimo metodas. Tyrimo duomenims rinkti buvo atlikta anketinė muziejuose edukacinius užsiėmimus vedančių darbuotojų apklausa. Tyrimas atliktas naudojant anketinės apklausos metodą. Pasak K. Kardelio (2016), būtent apklausų metodas yra dažniausiai taikomas socialiniuose tyrimuose, nes leidžia greitai surinkti būtiną informaciją iš pakankamai didelės tiriamųjų imties ir reikalauja mažiausiai laiko ir materialinių sąnaudų.

Tyrimo instrumentas. Tyrimo instrumentas sukurtas tyrimo autorės remiantis atlikta mokslinių literatūros šaltinių analize. Pasirinktas uždaro tipo klausimynas (klausimynas pateikiamas 1 priede). Jis sudarytas iš penkių dalių: demografinių klausimų, savivaldybės muziejuose dirbančių muziejininkų, vykdančių edukacines veiklas, požiūrio į edukacines veiklas vertinimo, požiūrio į edukacines veiklas vedantiems muziejininkams reikalingas kompetencijas ir asmenybės savybes, savo turimų kompetencijų ir asmenybės savybių vertinimo ir trokštamų kompetencijų bei šių kompetencijų plėtotės galimybių vertinimo. Šios dalys plačiau aptariamos apačioje:

- **Demografinių klausimų blokas.** Tiriamųjų teirautasi jų lyties (moteris ar vyras), amžiaus (prašoma įrašyti savo amžių), darbo patirties muziejuje (prašoma įrašyti turimą darbo patirtį metais), edukacinių veiklų organizavimo patirties muziejuje (prašoma įrašyti edukacinės veiklos organizavimo patirtį metais) bei vykdomų edukacinių veiklų pobūdžio (prašoma pateiktame sąraše pažymėti muziejuje vykdomas edukacines veiklas).
- **Požiūrio į savivaldybės muziejuose organizuojamas edukacines veiklas klausimų blokas.** Šiame klausimų bloke pateikiama 15 teiginių apie muziejuose vykdomas edukacines veiklas ir paprašyta įvertinti, kiek tiriamieji sutinka ar nesutinka su pateiktais teiginiais. Atsakymai vertinami Likerto skale, kur 1 reiškia, jog tiriamieji visiškai nesutinka su pateiktu teiginiu, 2 – nesutinka, 3 – daugiau nesutinka nei sutinka, 4 – daugiau sutinka nei nesutinka, 5 – sutinka ir 6 – visiškai sutinka su pateiktu teiginiu.
- **Požiūrio į edukacines veiklas vedantiems muziejininkams reikalingas kompetencijas ir asmenybės savybes klausimų blokas.** Šiame klausimų bloke užduodami trys atskiri klausimai, kuriuose pateikiama 10 asmenybės savybių, 10 skirtingų žinių ir 20 gebėjimų ir įgūdžių sąrašas ir paprašyta įvertinti kiekvieno iš jų svarbą muziejininkui, organizuojančiam edukacines veiklas. Atsakymai vertinami Likerto skalė, kur 1 reiškia, jog pateikta savybė, žinios ir gebėjimas ar įgūdis yra visiškai nesvarbus, 2 – nesvarbus, 3 – daugiau nesvarbus nei svarbus, 4 – daugiau svarbus nei nesvarbus, 5 – svarbus ir 6 – ypatingai svarbus.

- **Savo turimų asmeninių savybių ir kompetencijų vertinimo klausimų blokas.** Šiame klausimų bloke pateikti keturi atskiri klausimai, kuriuose surašyta 10 asmenybės savybių, 10 skirtingų žinių ir 20 gebėjimų ir įgūdžių sąrašas ir paprašyta įvertinti, kiek kiekviena iš jų būdinga tiriamajam balais nuo 0 iki 10, kur 0 reiškia, jog tai žmogui visiškai nebūdinga, o 10 – žmoguje pasireiškia labai stipriai. Be to, tiriamųjų prašoma parašyti, kokį balą sau nuo 0 (labai blogai) iki 10 (puikiai) jie parašytų, jei reikėtų vertinti savo, kaip muziejaus edukacinių veiklų organizatoriaus ir vedėjo, darbą.
- **Trokštamų kompetencijų bei šių kompetencijų plėtotės galimybių vertinimo klausimų blokas.** Šiame klausimų bloke buvo išvardintos 7 kompetencijų grupės ir paprašyta pasirinkti, kurią iš jų tiriamieji norėtų patobulinti ar išsiugdyti, kad galėtų dar efektyviau vykdyti edukacines veiklas. Taip pat buvo paklausta, kiek kartų per pastaruosius metus tiriamiesiems teko tobulinti kiekvieną iš išvardintų kompetencijų. Atsakymai buvo vertinami 6 balų sistema, kur 1 reiškia, jog netobulinta, 2 – tobulinta 1-2 kartus per metus, 3 – tobulinta 3-6 kartus per metus, 4 – tobulinta kartą per mėnesį, 5 – tobulinta kelis kartus per mėnesį ir 6 – tobulinta kiekvieną savaitę.

Klausimynas sudarytas tyrimo autorės. Atskirų klausimyno subskalių vidinio suderinamumo rodikliai yra labai aukšti (2 lentelė).

2 lentelė. Savivaldybių muziejų darbuotojų pasirengimo vykdyti edukacinę veiklą vidinio suderinamumo rodikliai

Klausimyno subskalės	Vidinio suderinamumo kriterijaus (Cronbach alpha) reikšmė
Požiūris į istoriniuose muziejuose organizuojamas edukacines veiklas	0,845
Požiūris į edukacines veiklas vedantiems muziejininkams reikalingas asmenybės savybes.	0,941
Požiūris į edukacines veiklas vedantiems muziejininkams reikalingas žinias.	0,913
Požiūris į edukacines veiklas vedantiems muziejininkams reikalingus gebėjimus ir įgūdžius.	0,948
Turimos asmenybės savybės	0,857
Turimos žinios	0,922
Turimi gebėjimai ir įgūdžiai	0,897
Kompetencijų tobulinimo vertinimas	0,939

Tyrimo etika. Atliekant tyrimą laikomasi pagarbos ir asmens privatumo, konfidencialumo ir anonimiškumo, geranoriškumo ir nusiteikimo nekenkti tiriamajam asmeniui, teisingumo principų.

- **Pagarba ir asmens privatumas** – esminis principas, taikomas tiriant žmogaus suvokimą, sąveikas su kitais žmonėmis, kompetencijas, vertybes bei kultūras. Vadovaujantis šiuo principu, šiame tyrime buvo užtikrinta, kad visi jo dalyviai būtų ne tik informacijos davėjai, bet ir gautų naudos sau apgalvojant tyrimo klausimus ir reflektuojant turimą praktiką.

- *Anonimiškumas ir konfidencialumas* – principas užtikrina, jog jo metu surinkta informacija prieinama tik tyrėjui ir niekas kitas negali jos matyti ir vertinti. Apklausa buvo vykdoma internetu, joje nebuvo prašoma jokių asmenį identifikuojančių duomenų, o tai užtikrina tyrimo dalyvių anonimiškumą.
- *Geranoriškumas ir nekenkimas tyrimo dalyviui* – šis principas grindžiamas tyrėjo išreiškiamą pagarba tyrimo dalyvio privatumui. Šio tyrimo metu asmuo yra apsaugotas nuo bet kokios galimos žalos, klausimai formuluoti trumpai ir etiškai, kad tiriamasis apklausos metu nepatirtų fizinio ar emocinio diskomforto, o pateikęs savo atsakymus ar pristačius tyrimo rezultatus neprarastų darbo arba nepablogėtų jo finansinė padėtis.
- *Teisingumas* – principas paremtas lygių teisių ir lygių galimybių nuostata. Buvo užtikrinta, kad tyrimo dalyviai savanoriškai įsitrauktų į tyrimą ir nebūtų kaip nors varžomi ar išnaudojami.

Tyrimo organizavimas ir eiga. Anketinė respondentų apklausa raštu vykdyta virtualių apklausų platformoje www.apklausa.lt. Informacija apie vykdomą apklausą buvo išsiųsta visiems istorinių muziejų darbuotojams per jų vadovus į elektroninius paštus, po dviejų savaičių išsiųsta pakartotinai primenant apie kvietimą dalyvauti tyrime.

Duomenų apdorojimo būdas. Tyrimo duomenys apdoroti statistinės analizės programos SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 29 versija. Prieš atliekant duomenų analizę patikrintas duomenų pasiskirstymas pagal normalųjį skirstinį, kad būtų galima tikslingai pasirinkti statistinės analizės kriterijus. Duomenų analizei taikyti metodai ir kriterijai: normaliojo pasiskirstymo analizei - asimetrijos ir eksceso koeficientas, Kolmogorov – Smirnov ir Shapiro – Wilk kriterijai. Gauti rezultatai pateikti 3 lentelėje:

3 lentelė. *Muziejininkų pasirengimo vykdyti edukacines veiklas komponentų normaliojo pasiskirstymo rodikliai*

Muziejininkų pasirengimo vykdyti edukacines veiklas klausimyno subskalės	Asimetrijos koeficientas	Eksceso koeficientas	Kolmogorov – Smirnov testas			Shapiro – Wilk testas		
			Reikšmė	df	p	Reikšmė	df	p
Požiūris į organizuojamas edukacines veiklas	-1,486	7,748	0,149	76	0,000	0,881	76	0,000
Požiūris į reikalingas asmenines savybes.	-2,944	13,864	0,183	76	0,000	0,747	76	0,000
Požiūris į reikalingas žinias.	-1,852	6,648	0,173	76	0,000	0,858	76	0,000
Požiūris į reikalingus gebėjimus ir įgūdžius.	-2,525	10,029	0,169	76	0,000	0,781	76	0,000
Turimos asmenybės savybės	-2,944	13,864	0,183	76	0,000	0,747	76	0,000
Turimos žinios	-1,930	5,321	0,179	76	0,000	0,834	76	0,000
Turimi gebėjimai ir įgūdžiai	-0,663	0,241	0,131	76	0,003	0,961	76	0,020
Kompetencijų tobulinimo vertinimas	1,673	2,433	0,258	76	0,000	0,795	76	0,000

2 lentelėje matyti, kad asimetrijos ir eksceso koeficientai nėra intervale nuo -1 iki 1, o tai reiškia, kad normaliojo pasiskirstymo sąlyga nėra tenkinama. Kolmogorov – Smirnov ir Shapiro – Wilk visos subskalės neatitinka normaliojo pasiskirstymo reikalavimų ($p < 0,05$). Remiantis gautais rezultatais, tolesnei duomenų analizei bus taikomi neparametriniai statistinės analizės kriterijai.

Klausimyno ir subskalių vidiniam suderinamumui patikrinti taikytas Cronbach alpha kriterijus, duomenims pagal demografinius duomenis palyginti ir ryšiams tarp atskirų subskalių nustatyti – koreliacinė analizė (Pearson koreliacijos koeficientas).

Tyrimo ribotumai. Atliktas kiekybinis tyrimas turėjo keletą ribotumų, kurie galėjo turėti įtakos tyrimo rezultatams. Pirmiausia – pakartotinis klausimyno pildymas. Tyrimo duomenys buvo rinkti pakankamai nedidelėje specifinėje grupėje, kurioje prieš nepilnus dvejus metus buvo atliktas žvalgomasis tyrimas naudojant tą patį klausimyną. Žvalgomajame tyrime dalyvavo 76 tiriamieji, kurie, labai tikėtina, dalyvavo ir šiame pakartotiniame tyrime. Tai galėjo lemti šiek tiek geresnį edukacinių kompetencijų vertinimą, nes po žvalgomojo tyrimo iš kai kurių tiriamųjų buvo sulaukta refleksijų, jog tyrimas privertė susimąstyti apie savo pačių edukacines kompetencijas ir jų lavinimo kryptis bei galimybes.

Kitas tyrimo ribotumas buvo tas, jog ne visi muziejininkai, vykdančys edukacines veiklas, galėjo gauti informaciją apie vykdomą tyrimą. Kvietimas dalyvauti tyrime buvo išsiųstas muziejų vadovams ir jų paprašyta pasidalinti šiuo kvietimu su savo darbuotojais. Tyrimo instrumente nebuvo klausimo apie tai, kuriame muziejuje dirba tiriamieji, todėl nebuvo galimybės patikrinti, ar jie atspindi visų muziejų generalinę aibę.

III. SAVIVALDYBIŲ MUZIEJŲ DARBUOTOJŲ PASIRENGIMO VYKDYTI EDUKACINĘ VEIKLĄ TYRIMO DUOMENŲ ANALIZĖ

3.1. Tyrimo dalyviai

Tyrimo imtis. Tyrimo imties nustatymui buvo panaudotas tikslinės kriterinės imties sudarymo būdas. Pagrindinis atrankos kriterijus – profesinė veikla: respondentai turėjo dirbti Lietuvos savivaldybių muziejuose ir vykdyti edukacines veiklas. Anketinio tyrimo imtis reprezentatyvi ir atspindi generalinės aibės savybes, nes apskaičiuota remiantis Paniotto formule: $n = 1/(\Delta^2 + 1/N)$, kur n - atvejų skaičius atrankinėje grupėje (reikiamų apklausti respondentų skaičius), N – tiriamos visumos skaičius (generalinė aibė), Δ – paklaidos dydis ($=0,05$, nes socialiniuose tyrimuose tokia paklaida pasirenkama dažniausiai ir yra pakankama rezultatų reprezentatyvumui).

Naujausiais publikuotais statistikos duomenimis, Lietuvoje veikia 54 savivaldybių muziejai, kuriuose dirba 400 muziejininkų. Statistikos, kiek iš jų vykdo edukacines veiklas, nėra, todėl daroma prielaida, kad visi muziejininkai vienokia ar kitokia forma atlieka edukatorių funkcijas. Remiantis šiais duomenimis, generalinė aibė N yra 400, paklaidos dydis Δ pasirenkamas 0,05, todėl imties dydis n yra:

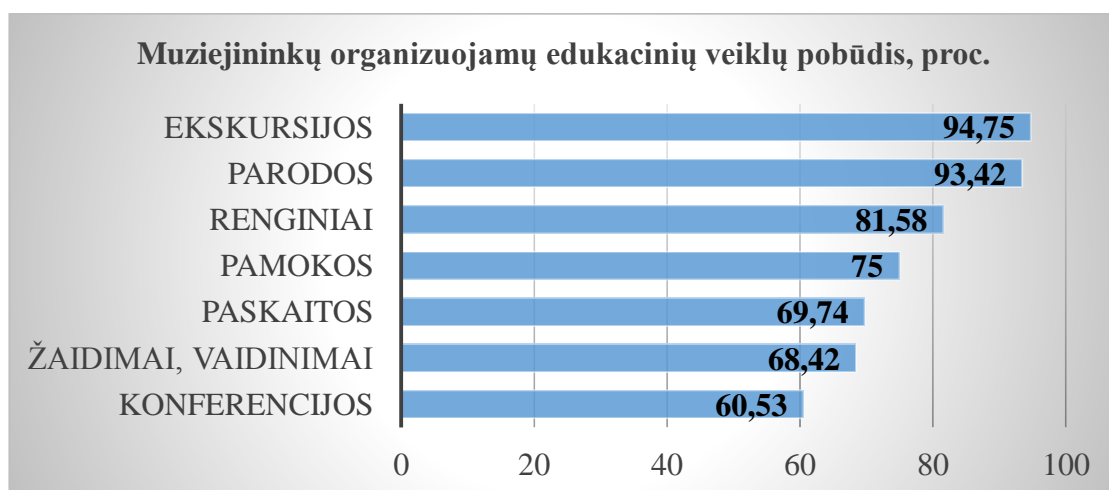
$$n = \frac{1}{\Delta^2 + \frac{1}{N}} = \frac{1}{0,05^2 + \frac{1}{400}} = \frac{1}{0,0025 + 0,0025} = \frac{1}{0,005} = 200$$

Pakvietimai dalyvauti tyrime buvo išsiųsti elektroniniu paštu visiems savivaldybių muziejininkams per jų vadovus, po dviejų savaitių išsiųstas priminimas. Iš viso apklausoje dalyvavo 213 respondentų. 178 (83,6 proc.) moterys ir 35 (16,4 proc.) vyrų. Kadangi tyrime dalyvavusių vyrų ir moterų skaičius ženkliai skiriasi, tolesnėje analizėje duomenų palyginimas pagal lytį nebus taikomas. Tiriamųjų amžius – nuo 24 iki 77 metų, amžiaus vidurkis – 44,72 metų (standartinis nuokrypis – 10,93, moda - 47, mediana – 45). Darbo patirtis muziejuje buvo nuo 1 metų iki 31 metų, vidurkis – 9,74 metų (standartinis nuokrypis – 6,58, moda – 7, mediana – 8). Darbo patirties muziejuje vedant edukacines veiklas svyravo nuo 1 metų iki 21 metų, vidurkis – 6,51 metų (standartinis nuokrypis – 5,58, moda – 5, mediana - 5).

3.2. Muziejininkų požiūrio į savivaldybių muziejuose organizuojamas edukacines veiklas analizė

Tyrime dalyvavusių Lietuvos savivaldybių muziejų darbuotojų, vedančių edukacinius užsiėmimus įvairioms klientų grupėms, buvo pasiteirauta, kokias edukacines veiklas jie organizuoja. Gauti rezultatai pateikti 2 paveiksle, kuriame matyti, jog beveik visi tiriamieji veda ekskursijas ir rengia parodas. 4 iš 5 muziejininkų organizuoja renginius, 3 iš 4 veda pamokas mokyklose. Šiek tiek rečiau skaitomos paskaitos, organizuojami žaidimai ar vaidinimai ir rengiamos konferencijos, tačiau tai daro du trečdaliai muziejininkų, vykdančių edukacines veiklas. Galima teigti, kad edukacinių

veiklų pobūdis muziejuose yra gana įvairus ir didesnė dalis muziejininkų vykdo įvairias edukacines veiklas.

4 pav. *Muziejininkų organizuojamų edukacijų pobūdis, proc. (n=213).*

Išsiaiškinus kokias edukacines veiklas veda savivaldybių muziejų darbuotojai, jų buvo pasiteirauta, koks yra jų požiūris į šių veiklų organizavimą ir paprašyta kiekvieną pateiktą teiginį įvertinti Likerto skale, kur didesnis balas reiškia intensyvesnį pritarimą pateiktam teiginiui. Kai kurie iš teiginių turėjo teigiamą atspalvį, atspindintį mokslinėje literatūroje pateiktą informaciją, kaip turėtų būti organizuojamos edukacinės veiklos, kai kurie yra diskutuoti, o kai kurie – visiškai nepriimtini. Gauti rezultatai pateikti 4 lentelėje.

4 lentelėje matyti, kad savivaldybių muziejuose dirbantys ir edukacines veiklas vykdytys darbuotojai labiausiai pritaria teiginiams, jog su edukacijų metu pateikiama informacija turėtų būti supažindinama kaip galima įvairesniais būdais pasitelkiant visus žmogaus pojūčius ($\bar{x} = 5,21$, $SD = 1,027$), taip pat jog edukacijų metu labai svarbu sukurti tiek fiziškai, tiek psichologiškai saugią aplinką, kurioje dalyvis galėtų atsipalaiduoti ir išreikšti save ($\bar{x} = 5,17$, $SD = 1,028$). Tiriamieji taip pat sutinka jog tam, kad edukacinės veiklos būtų kokybiškos, būtina turėti kvalifikuotus specialistus, kurie sugebėtų jas tokiomis padaryti ($\bar{x} = 4,96$, $SD = 1,087$), be to, muziejuose vykdomos edukacinės veiklos turėtų praplėsti ugdymo įstaigose suteikiamų žinių ir gebėjimų turinį bei formas ($\bar{x} = 4,93$, $SD = 1,349$). Svarbu akcentuoti, jog tiriamieji kritiškai vertino teiginį „Edukacines programas gali vesti visi muziejuje dirbantys asmenys“ ($\bar{x} = 3,29$, $SD = 1,444$), kas reiškia, jog, muziejininkų nuomone, ne kiekvienas darbuotojas gali vykdyti edukacines veiklas ir tam reikalingos konkrečios žinios, gebėjimai ir įgūdžiai. Nors, analizuojant savivaldybių muziejų veiklos ataskaitas akivaizdžiai matyti didėjanti edukacinių veiklų pasiūla ir jų poreikis, tiriamieji abejoja dėl teiginio ($\bar{x} = 3,14$, $SD = 1,606$) „Kartais atrodo, kad muziejus tapo pasilinksminimų ir atrakcijų vieta taip nutoldamas nuo pagrindinės savo funkcijos“. Toks rezultatas rodo, jog kai kuriems darbuotojams edukacinių veiklų organizavimas atrodo prasmingas ir reikalingas, o kai kurie edukacines veiklas vertina kaip savotišką

šou siekiant pritraukti kuo daugiau lankytojų ir atliepti jų poreikius, nors iš esmės muziejų funkcija yra kaupti informaciją, ją saugoti ir perduoti ateinančioms kartoms labiau tradiciniais būdais.

4 lentelė. *Edukacines veiklas vedančių muziejininkų požiūris į savivaldybių muziejuose vedamas edukacines veiklas (n=213).*

Savivaldybių muziejuose vedamos edukacinės veiklos		Amžius	Darbo patirtis muziejuose	Patirtis vedant edukacines veiklas	Vertinimo vidurkis	SD
Muziejaus funkcija yra praplėsti mokyklų teikiamą mokymosi turinį bei formas	r _p	-0,57	0,050	0,243	4,93	1,349
	p	0,408	0,468	<0,001		
Edukacinės programos turi būti paremtos aktyvia veikla.	r _p	-0,070	-0,062	0,041	4,57	1,225
	p	0,312	0,0367	0,548		
Kartais atrodo, kad muziejus tapo pasilinksminimų ir atrakcijų vieta taip nutoldamas nuo pagrindinės savo funkcijos	r _p	-0,086	-0,058	-0,016	3,14	1,606
	p	0,213	0,402	0,813		
Edukacinės programos turi būti paremtos istorinėmis ir/ar mokslinėmis žiniomis	r _p	0,079	0,093	0,018	4,74	1,234
	p	0,251	0,178	0,794		
Edukacinės programos turi koncentruotis į žinių perdavimą	r _p	0,090	-0,027	0,000	4,73	1,094
	p	0,193	0,690	0,996		
Edukacinėse programose turi būti įdomaus ir intriguojančio siužeto	r _p	-0,007	-0,093	0,087	4,65	1,142
	p	0,915	0,176	0,206		
Kokybiškoms edukacinėms programoms įgyvendinti reikia kvalifikuotų specialistų	r _p	0,204	0,079	0,167	4,96	1,087
	p	0,003	0,248	0,015		
Edukacines programas gali vesti visi muziejuose dirbantys asmenys	r _p	-0,087	-0,136	-0,126	3,29	1,444
	p	0,206	0,048	0,066		
Vykdant edukacijas svarbu sukurti fiziškai ir psichologiškai saugią aplinką, kad klientai atsipalaiduotų ir išreikštų save	r _p	-0,026	-0,101	0,009	5,17	1,028
	p	0,710	0,140	0,897		
Edukacines programas būtina pritaikyti prie klientų poreikių	r _p	-0,026	-0,147	0,003	4,73	1,107
	p	0,706	0,032	0,970		
Su pateikiama medžiaga turi būti supažindinama kuo įvairiau: kalbant, rodant, ragaujant, klausant ir pan.	r _p	0,084	-0,073	0,045	5,21	1,027
	p	0,221	0,286	0,514		
Į edukacijas svarbu įtraukti kuo daugiau dalyvių	r _p	0,158	-0,042	0,014	4,51	1,330
	p	0,021	0,544	0,835		
Visos edukacijos turi turėti teorinę dalį	r _p	0,074	-0,120	-0,013	4,34	1,205
	p	0,283	0,081	0,848		
Edukacijos yra tik praktinės, kuriose dominuoja užduotys, žaidimai, vaidybiniai elementai ir pan.	r _p	-0,052	-0,123	-0,060	3,51	1,265
	p	0,448	0,073	0,381		
Po edukacinės programos būtina dalyviams užduoti klausimus, kad būtų įvertintos jų įgytos žinios.	r _p	-0,025	-0,103	0,026	3,92	1,412
	p	0,715	0,136	0,706		

4 lentelėje taip pat pateikiami sąsajų rodikliai tarp savivaldybių muziejuose dirbančių darbuotojų požiūrio į edukacinių veiklų organizavimą ir jų amžiaus, turimos bendros darbo patirties trukmės ir patirties vedant edukacines veiklas trukmės. Kadangi požiūris į edukacinių veiklų organizavimą muziejuose buvo matuojamas rangų skale (aukštesnis balas rodo didesnę pritarimą

nurodytam teiginiui), o amžius ir darbo patirtis – intervalų skale, sąsajoms nustatyti taikytas Pearson koreliacijos koeficientas, o pasirinktas koreliacijos statistinis reikšmingumas $p < 0,05$.

Remiantis 4 lentelėje pateiktais rezultatais, galima teigti, jog kuo vyresnis muziejininkų amžius ir kuo daugiau edukacinių renginių organizavimo patirties muziejininkai, tuo labiau jie pritaria teiginiui, jog kokybiškoms edukacinėms programoms įgyvendinti reikia kvalifikuotų specialistų (atitinkamai $r=0,204$, $p<0,01$ ir $r=0,167$, $p<0,05$). Vyresni respondentai dažniau sutinka su teiginiu, kad į edukacijas svarbu įtraukti kuo daugiau dalyvių ($r=0,158$, $p<0,05$). Kuo ilgiau darbuotojai dirba muziejuose, tuo labiau ji nesutinka su teiginiais, jog edukacines programas muziejuose gali vesti visi muziejuose dirbantys asmenys ($r=-0,136$, $p<0,05$) ir jog edukacines veiklas būtina pritraukti prie klientų poreikių ($r=-0,147$, $p<0,05$). Remiantis šiais rezultatais galima daryti prielaidą, kad vyresni ir daugiau profesinės patirties turintys muziejininkai adekvačiau vertina savo turimas kompetencijas bei galimybes vesti edukacines veiklas ir suvokia, jog tokie veiklai reikia specifinių žinių, gebėjimų ir įgūdžių. Kita vertus, gali būti, jog jaunesni specialistai edukacinių veiklų organizavimo žinių įgyja atnaujintų studijų procese, iš savo praktinės veiklos, nes patys dažniau dalyvauja ar dalyvaudavo edukacinėse veiklose, be to, turi daugiau entuziazmo, iniciatyvumo ir kūrybiškumo nei ilgą laiką muziejininko darbą dirbę darbuotojai.

Apibendrinant galima teigti, kad edukacinių veiklų pobūdis savivaldybių muziejuose yra ganėtinai platus ir įvairus. Muziejininkai, vykdantys edukacines veiklas, akcentuoja poreikį kuo įvairiau perteikti mokomąją medžiagą pasitelkiant visus žmogaus pojūčius, sukuriant įvairiapusiškai saugią aplinką, pasitelkiant kvalifikuotus specialistus ir praplečiant mokyklose teikiamos informacijos turinį bei formas. Vyresni ir daugiau edukacinių renginių organizavimo patirties turintys muziejininkai pripažįsta specialistų kvalifikacijos svarbą kokybiškų edukacinių renginių organizavimui.

2.3. Muziejininkų požiūrio į edukacines veiklas vedantiems muziejininkams reikalingas kompetencijas ir asmenybės savybes analizę

Tyrime buvo pasiteirauta, kokios asmenybės savybės yra svarbios muziejininkams, savo profesinėje veikloje vykdantiems edukacines veiklas. Kiekviena savybė buvo vertinta balais nuo 1 iki 6, kur aukštesnis balas rodo didesnę svarbą. Gauti rezultatai pateikti 5 lentelėje.

5 lentelėje matyti, kad visas klausimyne išvardintas asmenybės savybes tiriamieji įvertino kaip svarbias vykdant edukacines veiklas muziejuose. Svarbiausios savybės, jų manymu, yra kūrybiškumas ($\bar{x} = 5,45$, $SD = 0,985$), kantrybė ($\bar{x} = 5,38$, $SD = 0,848$), tolerantiškumas ($\bar{x} = 5,32$, $SD = 0,912$) ir organizuotumas ($\bar{x} = 5,30$, $SD = 0,864$), kiek mažiau svarbios yra humoro jausmas ($\bar{x} = 4,91$, $SD = 0,982$) ir entuziazmas ($\bar{x} = 5,09$, $SD = 1,145$). Analizuojant asmens savybių svarbos vertinimo ir tiriamųjų amžiaus, darbo ir edukacinių veiklų organizavimo patirties tarpusavio sąsajas

statistiškai reikšmingų sąsajų beveik nenustatyta. Vienintelis statistiškai reikšmingas ryšys rastas tarp tiriamųjų turimos darbo patirties muziejuje ir pasitikėjimo savimi svarbos vedant edukacines veiklas vertinimo – kuo didesnę darbo patirtį dirbant muziejuje turi tiriamieji, tuo mažiau svarbus jiems atrodo pasitikėjimas savimi vedant edukacines veiklas ($r_p = -0,254$, $p < 0,05$).

5 lentelė. *Edukacines veiklas vedantiems muziejininkams reikalingų asmenybės savybių vertinimo sąsajos su tiriamųjų amžiumi, darbo ir edukacijų vedimo patirtimi*

Asmenybės savybė		Amžius	Darbo patirtis muziejuje	Patirtis vedant edukacines veiklas	Vertinimo vidurkis	SD
Atsakingumas	r_p	-0,105	-0,157	-0,061	5,22	0,776
	p	0,365	0,175	0,600		
Kūrybiškumas	r_p	-0,065	-0,027	0,118	5,45	0,985
	p	0,575	-0,816	0,308		
Humoro jausmas	r_p	-0,131	-0,047	0,116	4,91	0,982
	p	0,258	0,686	0,316		
Dėmesingumas	r_p	-0,067	-0,074	0,041	5,22	0,842
	p	0,564	0,527	0,727		
Tolerantiškumas	r_p	-0,106	-0,129	0,031	5,32	0,912
	p	0,361	0,268	0,792		
Atsidavimas darbui	r_p	0,088	-0,017	0,091	5,26	0,915
	p	0,451	0,886	0,433		
Pasitikėjimas savimi	r_p	-0,048	-0,254	-0,028	5,24	0,892
	p	0,678	0,027	0,813		
Entuziazmas	r_p	0,015	-0,043	0,148	5,09	1,145
	p	0,896	0,713	0,203		
Organizuotumas	r_p	-0,065	-0,118	0,062	5,30	0,864
	p	0,575	0,311	0,596		
Kantrybė	r_p	-0,051	-0,130	0,046	5,38	0,848
	p	0,659	0,262	0,695		

Edukacines veiklas vedančių muziejininkų buvo pasiteirauta apie tai, kokios žinios, jų nuomone, yra svarbios jų darbą dirbantiems darbuotojams. Reikalingos žinios buvo vertintos balais nuo 1 iki 6, kur aukštesnis balas rodo didesnę svarbą. Gauti rezultatai pateikiami 6 lentelėje.

6 lentelėje matyti, jog svarbiausios žinios muziejininkams, vedantiems edukacines veiklas, yra tiesiogiai susijusios su jų darbo veikla – tai istorinės ($\bar{x} = 5,05$, $SD = 0,798$) ir kultūrinės žinios ($\bar{x} = 5,05$, $SD = 0,922$). Tiek pat svarbios yra darbo su grupe žinios ($\bar{x} = 5,04$, $SD = 1,038$), nes vedant edukacines veiklas, kurios dažniausiai vyksta grupėse, jos tampa svarbiu darbo įrankiu. Šiek tiek mažiau svarbios yra žinios apie naujausius politinius ir visuomeninius įvykius ($\bar{x} = 4,07$, $SD = 1,215$) bei rinkodaros žinios ($\bar{x} = 4,09$, $SD = 1,191$). 4 lentelėje taip pat pateikti duomenys apie edukacines veiklas vedantiems muziejininkams reikalingų žinių sąsajas su jų demografinėmis charakteristikomis: amžiumi, darbo patirtimi muziejuje ir darbo patirtimi vedant edukacines veiklas. Remiantis šiais duomenimis galima teigti, jog statistiškai reikšmingų sąsajų tarp šių kintamųjų nenustatyta.

6 lentelė. *Edukacines veiklas vedantiems muziejininkams reikalingų žinių vertinimo sąsajos su tiriamųjų amžiumi, darbo ir edukacijų vedimo patirtimi*

Žinios		Amžius	Darbo patirtis muziejuje	Patirtis vedant edukacines veiklas	Vertinimo vidurkis	SD
Istorinės žinios	r _p	0,022	0,065	0,048	5,05	0,798
	p	0,853	0,579	0,680		
Kultūros žinios	r _p	0,009	-0,032	-0,047	5,05	0,922
	p	0,937	0,786	0,686		
Žinios apie mokslo naujoves ir atradimus	r _p	-0,107	-0,155	-0,134	4,57	1,181
	p	0,356	0,180	0,247		
Bendrosios žinios	r _p	-0,091	-0,160	-0,082	4,84	0,967
	p	0,433	0,167	0,483		
Psichologinės žinios	r _p	-0,107	-0,150	0,078	4,88	1,095
	p	0,358	0,196	0,502		
Mokymo teorijos žinios	r _p	-0,033	-0,060	0,102	4,70	1,108
	p	0,778	0,609	0,383		
Darbo su grupe žinios	r _p	-0,082	-0,205	0,008	5,04	1,038
	p	0,481	0,076	0,945		
Žinios apie savo muziejaus misiją, viziją, tikslus ir funkcijas	r _p	-0,092	-0,192	-0,106	4,92	1,068
	p	0,430	0,097	0,364		
Rinkodaros žinios	r _p	0,022	-0,104	0,094	4,09	1,191
	p	0,850	0,372	0,421		
Žinios apie naujausius politinius ir visuomeninius įvykius	r _p	-0,067	-0,039	0,129	4,07	1,215
	p	0,567	0,741	0,265		

Dar vienas kintamasis, kuris svarbus vedant edukacines veiklas, yra gebėjimai ir įgūdžiai, todėl tiriamųjų buvo paprašyta įvertinti kiekvieno nurodyto gebėjimo bei įgūdžio svarbą dirbant savo darbą nuo 1 iki 6 balų, kur didesnis skaičius reiškia didesnę svarbą. Gauti rezultatai bei jų sąsajos su tiriamųjų amžiumi, darbo patirtimi dirbant muziejuje ir vedant edukacines veiklas pateikti 7 lentelėje.

7 lentelė. *Edukacines veiklas vedantiems muziejininkams reikalingų gebėjimų ir įgūdžių vertinimo sąsajos su tiriamųjų amžiumi, darbo ir edukacijų vedimo patirtimi*

Gebėjimai ir įgūdžiai		Amžius	Darbo patirtis muziejuje	Patirtis vedant edukacines veiklas	Vertinimo vidurkis	SD
Pagarbus bendravimas su klientais	r _p	-0,048	-0,081	0,007	5,50	0,872
	p	0,679	0,488	0,953		
Tolerancija ir jos ugdytas edukacinėse veiklose	r _p	-0,097	-0,143	-0,031	5,42	0,898
	p	0,403	0,219	0,793		
Supratimas apie skirtingas auditorijas ir jų poreikius	r _p	-0,088	-0,019	0,110	5,41	0,786
	p	0,448	0,869	0,343		
Bendradarbiavimas ir darbas komandoje	r _p	-0,021	-0,142	-0,013	5,26	1,012
	p	0,856	0,220	0,915		
Domėjimasis švietimo naujovėmis	r _p	-0,133	-0,216	-0,042	4,78	0,932
	p	0,252	0,061	-0,719		

7 lentelės tęsinys

Skaitmeninis raštingumas	r _p	-0,110	-0,271	-0,200	4,78	0,858
	p	0,346	0,018	0,084		
Bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis	r _p	-0,068	-0,201	-0,139	4,68	1,036
	p	0,562	0,082	0,233		
Kritinis mąstymas	r _p	-0,161	-0,262	-0,093	4,97	0,909
	p	0,165	0,022	0,427		
Gera atmintis, leidžianti prisiminti datas, faktus, įvykius ir pan.	r _p	-0,186	-0,311	-0,182	4,80	0,980
	p	0,107	0,006	0,115		
Bendravimo gebėjimai	r _p	-0,148	-0,261	-0,097	5,43	0,789
	p	0,202	0,023	0,043		
Viešas kalbėjimas	r _p	-0,232	-0,231	-0,184	5,22	1,015
	p	0,044	0,045	0,111		
Mokslinio tyrimo rengimo gebėjimai	r _p	-0,092	-0,102	-0,045	4,08	1,219
	p	0,427	-0,380	0,696		
Organizaciniai gebėjimai	r _p	-0,019	-0,213	0,008	4,95	0,922
	p	0,872	0,064	0,946		
Kūrybinis mąstymas	r _p	-0,105	-0,258	-0,146	5,29	0,991
	p	0,368	0,024	0,207		
Problemų sprendimas	r _p	-0,184	-0,304	-0,193	5,16	0,910
	p	0,111	0,008	0,094		
Projektų rašymas ir administravimas	r _p	-0,035	-0,193	-0,102	4,20	1,307
	p	0,763	0,094	0,378		
Efektyvus laiko naudojimas	r _p	-0,021	-0,100	-0,022	4,80	1,222
	p	0,857	0,389	0,849		
Aiškus minčių formulavimas ir temos dėstymas	r _p	-0,040	-0,028	0,016	5,34	0,873
	p	0,731	0,812	0,894		
Auditorijos dėmesio išlaikymas ir suvaldymas	r _p	-0,104	-0,068	-0,058	5,45	0,641
	p	0,370	0,562	0,619		
Streso valdymas ir psichohigiena	r _p	0,008	-0,047	0,039	5,16	1,033
	p	0,947	0,688	0,737		

7 lentelėje matyti, jog svarbiausiais gebėjimais ir įgūdžiais vedant edukacines veiklas savivaldybės muziejuose tiriamieji laiko pagarbų bendravimą su klientais ($\bar{x} = 5,50$, $SD = 0,972$), gebėjimą išlaikyti auditorijos dėmesį ($\bar{x} = 5,45$, $SD = 0,641$) ir ją suvaldyti, bendravimo gebėjimus ($\bar{x} = 5,43$, $SD = 0,789$), toleranciją ir jos ugdymą edukacinėse veiklose ($\bar{x} = 5,42$, $SD = 0,989$) bei supratimą apie skirtingas auditorijas ir jų poreikius ($\bar{x} = 5,41$, $SD = 0,786$), o mažiau svarbūs yra mokslinių tyrimų rengimo gebėjimai ($\bar{x} = 4,08$, $SD = 1,219$), projektų rašymas ir administravimas ($\bar{x} = 4,20$, $SD = 1,307$), bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis ($\bar{x} = 4,68$, $SD = 1,036$), skaitmeninis raštingumas ($\bar{x} = 4,75$, $SD = 0,858$) ir domėjimasis švietimo naujovėmis ($\bar{x} = 4,78$, $SD = 0,932$).

Analizuojant savivaldybės muziejuose dirbančių ir edukacines veiklas vykdančių darbuotojų požiūrio į jiems reikalingus gebėjimus ir įgūdžius sąsajas su jų amžiumi, darbine patirtimi muziejuje ir darbine patirtimi vedant edukacines veiklas rasta keletas statistiškai reikšmingų ryšių. Nustatyta,

kuo vyresni darbuotojai, tuo mažiau svarbus jiems atrodo gebėjimas viešai kalbėti ($r_p = -0,232$, $p < 0,05$). Kuo ilgiau tiriamieji dirba muziejuje, tuo mažiau svarbūs jiems atrodo tokie gebėjimai ir įgūdžiai kaip skaitmeninis raštingumas ($r_p = -0,271$, $p < 0,05$), kritinis mąstymas ($r_p = -0,262$, $p < 0,05$), gera atmintis, leidžianti atsiminti datas, faktus, įvykius ir pan. ($r_p = -0,311$, $p < 0,05$), bendravimo gebėjimai ($r_p = -0,261$, $p < 0,05$), viešo kalbėjimo gebėjimai ($r_p = -0,231$, $p < 0,05$), kūrybinis mąstymas ($r_p = -0,259$, $p < 0,05$) ir problemų sprendimo gebėjimai ($r_p = -0,304$, $p < 0,05$). Nors šios sąsajos yra statistiškai reikšmingos, tačiau koreliacinis ryšys yra silpnas.

Apibendrinant galima teigti, kad istoriniuose muziejuose dirbantys muziejininkai vykdo įvairias edukacines veiklas pradėdant ekskursijomis ir baigiant konferencijomis. Labiausiai šiam darbui reikalingos asmenybės savybės yra kūrybiškumas, kantrybė, tolerantiškumas ir organizuotumas, istorinės, kultūrinės ir darbo su grupe žinios, bendravimo gebėjimai, ypatingai pagarbumas klientams ir tolerancija bei darbo su auditorija gebėjimai.

2.3. Muziejininkų turimų asmeninių savybių ir kompetencijų vertinimo analizė

Išsiaiškinus, kokių asmeninių savybių ir kompetencijų reikia edukacines veiklas vedantiems muziejininkams, jų buvo pasiteirauta, kaip jie vertina savo turimas asmenybės savybes ir kompetencijas. Gauti rezultatai aptariami šiame poskyryje.

Pirmiausia savivaldybių muziejininkų buvo paklausta, kaip jie patys vertina savo turimas asmenybės savybes ir apskaičiuoti kiekvienos savybės vertinimo vidurkiai bei standartiniai nuokrypiai. Asmenybės savybės buvo vertinamos skalėje nuo 1 iki 10, kur didesnis balas rodo stipresnę savybės išreikštumą. Gauti rezultatai pateikiami 8 lentelėje. Joje matyti, jog edukacines veiklas vykdančios muziejininkai labiausiai pasižymi atsakingumu ($\bar{x} = 9,28$, $SD = 1,143$), atsidavimu darbu ($\bar{x} = 9,18$, $SD = 1,341$), organizuotumu ($\bar{x} = 8,86$, $SD = 1,445$), tolerantiškumu ($\bar{x} = 8,77$, $SD = 1,769$) ir dėmesingumu ($\bar{x} = 8,69$, $SD = 1,225$), mažiausiai – humoro jausmu ($\bar{x} = 8,25$, $SD = 1,730$), kūrybiškumu ($\bar{x} = 8,28$, $SD = 1,839$) ir kantrybe ($\bar{x} = 8,31$, $SD = 1,750$), tačiau visos turimos asmenybės savybės yra vertinamos gana aukštai.

Analizuojant turimų asmenybės savybių vertinimo sąsajas su tiriamųjų amžiumi, muziejininko darbo ir edukacinių veiklų organizavimo patirtimis, nustatyta keletas statistiškai reikšmingų ryšių (8 lentelė): kuo vyresni muziejininkai, kuo daugiau jie turi muziejininko darbo ir edukacinės veiklos organizavimo patirties, tuo labiau jie pasitiki savimi (atitinkamai $r_p = 0,343$, $p < 0,001$; $r_p = 0,367$, $p < 0,001$ ir $r_p = 0,295$, $p < 0,001$), yra dėmesingesni (atitinkamai $r_p = 0,277$, $p < 0,001$; $r_p = 0,255$, $p < 0,001$ ir $r_p = 0,247$, $p < 0,001$), entuziastingesni (atitinkamai $r_p = 0,210$, $p < 0,05$; $r_p = 0,209$, $p < 0,05$ ir $r_p = 0,256$, $p < 0,001$) ir atsidavę darbui (atitinkamai $r_p = 0,229$, $p < 0,001$; $r_p = 0,217$, $p < 0,01$ ir $r_p = 0,161$, $p < 0,05$). Aukštesnis atsakingumo vertinimas būdingesnis vyresniems muziejininkams

($r_p=0,159$, $p<0,05$), o kūrybiškumo – muziejininkams, turintiems daugiau edukacinių veiklų organizavimo patirties ($r_p=0,200$, $p<0,01$). Aukštesnis organizuotumo savybės vertinimas yra susijęs su didesniu darbo stažu muziejuje ($r_p=0,221$, $p<0,01$) ir ilgesne edukacinių veiklų organizavimo patirtimi ($r_p=0,196$, $p<0,01$).

8 lentelė. *Edukacines veiklas vedančių muziejininkų turimų asmenybės savybių vertinimo sąsajos su jų amžiumi, darbo ir edukacijų vedimo patirtimi*

Asmenybės savybė		Amžius	Darbo patirtis muziejuje	Patirtis vedant edukacines veiklas	Vertinimo vidurkis	SD
Atsakingumas	r_p	0,159	0,125	0,026	9,28	1,143
	p	0,020	0,070	0,701		
Kūrybiškumas	r_p	0,124	0,129	0,200	8,28	1,839
	p	0,070	0,061	0,003		
Humoro jausmas	r_p	-0,111	0,001	0,075	8,25	1,730
	p	0,108	0,991	0,277		
Dėmesingumas	r_p	0,278	0,255	0,247	8,69	1,225
	p	<0,001	<0,001	<0,001		
Tolerantiškumas	r_p	-0,028	-0,108	0,027	8,77	1,769
	p	0,685	0,115	0,699		
Atsidavimas darbui	r_p	0,229	0,217	0,161	9,18	1,341
	p	<0,001	0,001	0,019		
Pasitikėjimas savimi	r_p	0,343	0,367	0,295	8,42	1,205
	p	<0,001	<0,001	<0,001		
Entuziazmas	r_p	0,210	0,209	0,256	8,43	1,666
	p	0,002	0,002	<0,001		
Organizuotumas	r_p	0,107	0,221	0,196	8,86	1,145
	p	0,121	0,001	0,004		
Kantrybė	r_p	0,063	0,109	0,121	8,31	1,750
	p	0,363	0,113	0,077		

Tiriamųjų buvo pasiteirauta ne tik kokiomis asmenybės savybėmis jie pasižymi, bet ir kaip vertina savo turimas žinias. Turimos žinios buvo vertinamos 10 balų skale, kur aukštesnis balas rodo didesnes žinias. Gauti rezultatai pateikti 9 lentelėje. Joje matyti, kad savivaldybių muziejininkai daugiausia žinių turi apie savo darbovietę: muziejaus misiją, viziją, tikslus ir funkcijas ($\bar{x} = 8,72$, $SD = 1,445$), taip pat bendrųjų žinių ($\bar{x} = 8,12$, $SD = 1,432$) ir darbo su grupe žinių ($\bar{x} = 8,04$, $SD = 1,473$). Mažiausiai žinių muziejininkai sukaupę rinkodaros ($\bar{x} = 6,73$, $SD = 2,227$) ir mokslo naujovių ir atradimų srityse ($\bar{x} = 6,98$, $SD = 1,984$).

9 lentelėje taip pat pateikti duomenys, kaip muziejininkų, organizuojančių edukacines veiklas, subjektyvus turimų asmeninių žinių vertinimas siejasi su jų amžiumi, profesinės veiklos patirtimi ir edukacinių veiklų organizavimo patirtimi. Remiantis gautais duomenimis galima teigti, kad kuo vyresni muziejininkai, tuo blogiau jie vertina savo turimas žinias apie mokslo atradimus ir naujoves ($r_p=-0,326$, $p<0,001$). Ilgesnė darbo patirtis muziejininko darbo srityje siejasi su geresnėmis kultūrinėmis ($r_p=0,190$, $p<0,01$), psichologinėmis ($r_p=0,145$, $p<0,05$), mokymo teorijos

(didaktinėmis) ($r_p=0,170$, $p<0,05$), rinkodaros ($r_p=0,144$, $p<0,05$) žiniomis ir žiniomis apie naujausius politinius ir visuomeninius įvykius ($r_p=0,202$, $p<0,01$). Ilgesnė muziejininko darbo patirtis vedant edukacines veiklas taip pat siejasi su geresnėmis kultūros ($r_p=0,161$, $p<0,05$), mokymo teorijos ($r_p=0,297$, $p<0,001$), rinkodaros ($r_p=0,142$, $p<0,05$) ir naujausių politinių ir visuomeninių įvykių ($r_p=0,154$, $p<0,05$) žiniomis, o taip pat didesnėmis žiniomis apie savo atstovaujamo muziejaus misiją, viziją, tikslus ir funkcijas ($r_p=0,145$, $p<0,05$) bei darbo su grupe žiniomis ($r_p=0,153$, $p<0,05$). Iš to galima daryti prielaidą, kad ilgesnį laiką edukacines veiklas organizuojantys muziejininkai daugiau domisi ir daugiau žino apie savo muziejų, kad galėtų tinkamai jį reprezentuoti, o taip pat domisi darbo su grupe procesu, kad edukacinės veiklos būtų sklandžios ir atitiktų grupės poreikius ir dinamiką.

9 lentelė. Edukacines veiklas vedančių muziejininkų turimų žinių vertinimo sąsajos su jų amžiumi, darbo ir edukacijų vedimo patirtimi

Žinios		Amžius	Darbo patirtis muziejuje	Patirtis vedant edukacines veiklas	Vertinimo vidurkis	SD
Istorinės žinios	r_p	0,057	0,148	0,126	7,93	1,767
	p	0,405	0,031	0,066		
Kultūros žinios	r_p	0,118	0,190	0,161	7,93	1,720
	p	0,085	0,005	0,019		
Žinios apie mokslo naujoves ir atradimus	r_p	-0,326	-0,086	-0,123	6,98	1,984
	p	<0,001	0,211	0,073		
Bendrosios žinios	r_p	0,003	0,018	0,051	8,12	1,432
	p	0,968	0,789	0,463		
Psichologinės žinios	r_p	0,093	0,145	0,169	7,92	1,639
	p	0,175	0,034	0,014		
Mokymo teorijos žinios	r_p	0,000	0,170	0,293	7,46	2,068
	p	0,999	0,013	<0,001		
Darbo su grupe žinios	r_p	0,043	0,035	0,153	8,04	1,473
	p	0,537	0,611	0,026		
Žinios apie savo muziejaus misiją, viziją, tikslus ir funkcijas	r_p	-0,017	0,102	0,145	8,72	1,771
	p	0,800	0,138	0,035		
Rinkodaros žinios	r_p	0,066	0,144	0,142	6,73	2,227
	p	0,336	0,036	0,038		
Žinios apie naujausius politinius ir visuomeninius įvykius	r_p	0,104	0,202	0,154	7,52	2,046
	p	0,132	0,003	0,025		

Be asmenybės savybių ir turimų žinių tiriamųjų buvo paprašyta įvertinti savo turimus gebėjimus ir įgūdžius 10 balų skalėje, kur didesnis skaičius reiškia aukštesnius gebėjimus ir įgūdžius. Gauti rezultatai pateikiami 10 lentelėje. Jie leidžia teigti, kad edukacines veiklas vykdančios muziejininkai labiausiai pasižymi tokiais gebėjimais ir įgūdžiais kaip pagarbus bendravimas su klientais ($\bar{x} = 9,29$, $SD = 0,955$), bendravimas ($\bar{x} = 8,84$, $SD = 1,192$), bendradarbiavimas ir darbas komandoje ($\bar{x} = 8,80$, $SD = 1,120$), tolerantiškumas ir jo ugdymas edukacinėse veiklose ($\bar{x} = 8,77$, $SD = 1,756$), kritinis mąstymas ($\bar{x} = 8,61$, $SD = 1,223$), supratimas apie skirtingas auditorijas ir jų

poreikius ($\bar{x} = 8,60$, $SD = 1,235$) ir problemų sprendimas ($\bar{x} = 8,51$, $SD = 1,114$). Žemiausiai savo turimus gebėjimus ir įgūdžius muziejininkai įvardijo tokiose srityse kaip mokslinių tyrimų rengimas ($\bar{x} = 6,68$, $SD = 2,724$), projektų rašymas ir administravimas ($\bar{x} = 6,87$, $SD = 2,555$), streso valdymas ir psichohigiiena ($\bar{x} = 7,79$, $SD = 1,720$), domėjimasis švietimo naujovėmis ($\bar{x} = 7,85$, $SD = 1,477$), bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis ($\bar{x} = 7,91$, $SD = 1,637$) ir gebėjimas atsiminti datas, faktus, įvykius ir pan. ($\bar{x} = 7,96$, $SD = 1,831$).

10 lentelė. Edukacines veiklas vedančių muziejininkų turimų gebėjimų ir įgūdžių vertinimo sąsajos su jų amžiumi, darbo ir edukacijų vedimo patirtimi

Gebėjimai ir įgūdžiai		Amžius	Darbo patirtis muziejuje	Patirtis vedant edukacines veiklas	Vertinimo vidurkis	SD
Pagarbus bendravimas su klientais	r _p	0,077	0,010	-0,017	9,29	0,955
	p	0,265	0,887	0,809		
Tolerancija ir jos ugdymas edukacinėse veiklose	r _p	0,084	0,076	0,207	8,77	1,756
	p	0,221	0,273	0,002		
Supratimas apie skirtingas auditorijas ir jų poreikius	r _p	0,032	0,072	0,242	8,60	1,235
	p	0,644	0,294	<0,001		
Bendradarbiavimas ir darbas komandoje	r _p	0,223	0,078	0,098	8,80	1,120
	p	0,001	0,257	0,155		
Domėjimasis švietimo naujovėmis	r _p	0,073	0,084	0,191	7,85	1,477
	p	0,290	0,223	0,005		
Skaitmeninis raštingumas	r _p	-0,224	-0,184	-0,132	8,46	1,337
	p	0,001	0,007	0,054		
Bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis	r _p	0,251	0,175	0,215	7,91	1,637
	p	<0,001	0,011	0,002		
Kritinis mąstymas	r _p	-0,050	0,017	0,002	8,61	1,223
	p	0,469	0,806	0,982		
Gera atmintis, leidžianti prisiminti datas, faktus, įvykius ir pan.	r _p	-0,114	-0,139	-0,101	7,96	1,831
	p	0,096	0,043	0,140		
Bendravimo gebėjimai	r _p	0,017	0,025	0,012	8,84	1,192
	p	0,804	0,715	0,857		
Viešas kalbėjimas	r _p	0,159	0,109	0,293	8,38	1,285
	p	0,020	0,114	<0,001		
Mokslinio tyrimo rengimo gebėjimai	r _p	0,026	0,294	0,235	6,68	2,724
	p	0,703	<0,001	<0,001		
Organizaciniai gebėjimai	r _p	0,148	0,055	0,057	8,25	1,886
	p	0,031	0,421	0,409		
Kūrybinis mąstymas	r _p	0,073	0,074	0,196	8,46	1,416
	p	0,288	0,281	0,004		
Problemų sprendimas	r _p	0,175	0,232	0,269	8,51	1,114
	p	0,010	<0,001	<0,001		
Projektų rašymas ir administravimas	r _p	0,113	0,300	0,388	6,87	2,555
	p	0,100	<0,001	<0,001		
Efektyvus laiko naudojimas	r _p	0,054	0,161	0,122	8,15	1,573
	p	0,431	0,018	0,075		
Aiškus minčių formulavimas ir temos dėstymas	r _p	-0,022	0,019	0,043	8,33	1,406
	p	0,746	0,782	0,530		

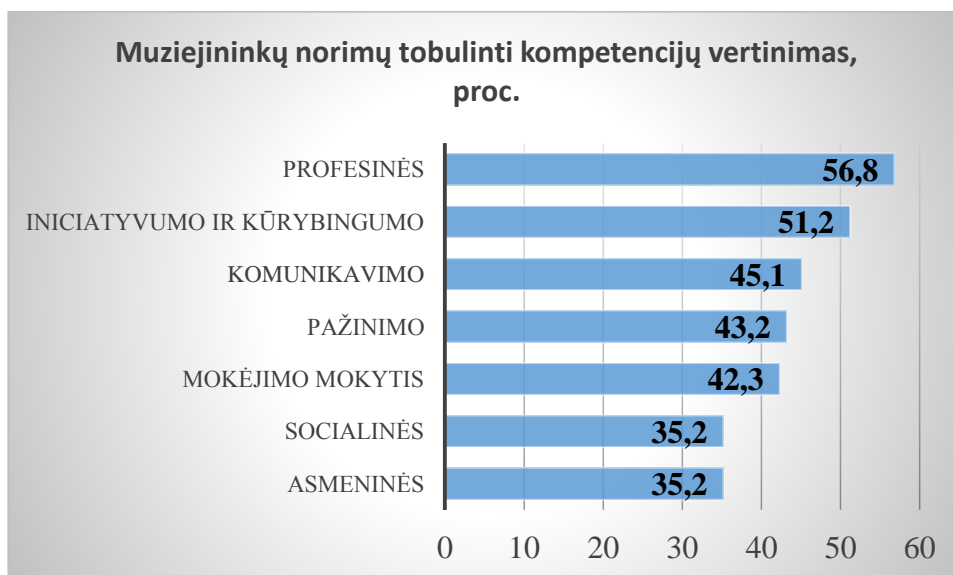
Auditorijos dėmesio išlaikymas ir suvaldymas	r _p	0,089	0,053	0,080	8,17	1,415
	p	0,197	0,441	0,244		
Streso valdymas ir psichohigiena	r _p	0,042	0,126	0,070	7,79	1,720
	p	0,539	0,067	0,311		

Analizuojant duomenis, kaip edukacines veiklas vedančių muziejininkų turimi gebėjimai ir įgūdžiai siejasi su jų amžiumi, profesinio darbo patirtimi ir patirtimi vedant edukacines veiklas, nustatyta keletas statistiškai reikšmingų ryšių (10 lentelė). Geresni bendradarbiavimo su kitomis organizacijos įgūdžiai būdingesni vyresniems ($r_p=0,251$, $p<0,001$), ilgiau dirbantiems muziejuje ($r_p=0,175$, $p<0,05$) ir ilgiau edukacines veiklas vedantiems tiriamiesiems ($r_p=0,215$, $p<0,01$). Kuo vyresni muziejininkai, tuo geriau jie vertina tokius savo gebėjimus ir įgūdžius kaip bendradarbiavimas ir darbas komandoje ($r_p=0,223$, $p<0,01$) bei organizuotumas ($r_p=0,148$, $p<0,05$), o blogiau – skaitmeninio raštingumo gebėjimus ir įgūdžius ($r_p=-0,224$, $p<0,01$). Ilgesnė muziejininko darbo patirtis siejasi su aukštesniais mokslinių tyrimų rengimo ($r_p=0,294$, $p<0,001$), problemų sprendimo ($r_p=0,232$, $p<0,001$), projektų rašymo ir administravimo ($r_p=0,300$, $p<0,001$) ir efektyvaus laiko naudojimo ($r_p=0,161$, $p<0,05$) gebėjimais, tačiau su žemesniais skaitmeninio raštingumo įgūdžiais ($r_p=-0,184$, $p<0,01$) ir menkesnėmis datų, įvykių ir faktų atsiminimo galimybėmis ($r_p=-0,139$, $p<0,05$). Ilgesnė patirtis vedant edukacines veiklas statistiškai reikšmingai siejasi su geresniais skirtingų auditorijų ir jų poreikių supratimo ($r_p=0,242$, $p<0,001$), viešo kalbėjimo ($r_p=0,293$, $p<0,001$), mokslinių tyrimų rengimo ($r_p=0,269$, $p<0,001$), problemų sprendimo ($r_p=0,242$, $p<0,001$), projektų rašymo ir administravimo ($r_p=0,388$, $p<0,001$), tolerancijos ir jos ugdymo edukacinėse veiklose ($r_p=0,207$, $p<0,01$), kūrybinio mąstymo ($r_p=0,196$, $p<0,01$) ir domėjimosi švietimo naujovėmis ($r_p=0,191$, $p<0,01$) gebėjimais ir įgūdžiais.

Apibendrinant galima teigti, kad edukacines veiklas vykdančios muziejininkai labiausiai pasižymi atsakingumu ir atsidadavimu darbu, turi daug bendrųjų, darbo su grupe žinių ir žinių apie muziejaus misiją, viziją, tikslus ir funkcijas, puikiai geba išlaikyti pagarbų santykį su klientais, bendrauti ir bendradarbiauti su kitais žmonėmis, kritiškai mąstyti, spręsti problemas, suprasti skirtingas auditorijas ir jų poreikius bei elgtis tolerantiškai ir ugdyti tolerantiškumą edukacinėse veiklose. Vyresnis amžius, ilgesnė muziejininko ir edukacinių veiklų vykdymo patirtis statistiškai reikšmingai siejasi su didesniu pasitikėjimu savimi, dėmesingumu, entuziazmu, atsidadavimu darbui ir bendradarbiavimu su kitomis organizacijomis gebėjimais. Didesnė patirtis vedant edukacines veiklas taip pat siejasi su didesnėmis didaktinėmis žiniomis, geresniais skirtingų auditorijų ir jų poreikių supratimo, viešojo kalbėjimo, mokslinių tyrimų rengimo, projektų rašymo ir administravimo bei problemų sprendimo gebėjimais ir įgūdžiais.

2.3. Muziejininkų trokštamų kompetencijų bei šių kompetencijų plėtotės galimybių vertinimo analizė

Išsiaiškinus, kokių kompetencijų reikia muziejininkams, vedantiems edukacines veiklas, ir kokias kompetencijas jie turi, buvo pasiteirauta, kurias iš jų tiriamieji labiausiai norėtų patobulinti. Gauti rezultatai pateikiami 5 paveiksle.

5 pav. Muziejininkų norimos tobulinti kompetencijos, proc (n=213).

5 paveiksle matyti, jog daugiau nei pusė (56,8 proc.) muziejininkų, vedančių edukacines veiklas, norėtų tobulinti profesines (profesinių žinių įgijimo, darbui reikalingų įgūdžių mokymosi ir pan.) ir iniciatyvumo bei kūrybingumo (kūrybinio mąstymo, idėjų įgyvendinimo, mokymosi iš nesėkmių ir pan.) kompetencijas. Šiek tiek mažiau nei pusei būtų aktualus komunikavimo (minčių išsakymo, išklausymo, kūno kalbos supratimo ir pan.), pažinimo (akiračio plėtimo, stebėjimo ir vertinimo, išvadų darymo ir pan.) ir mokėjimo mokytis (mokymosi strategijų ir priemonių pasirinkimo, mokymosi tikslų išsikėlimo, pažangos vertinimo ir pan.) kompetencijų ugdymas (atitinkamai 45,1 proc., 43,2 proc. ir 42,3 proc.). Socialinių (konfliktų valdymo, tolerantiškumo, dalyvavimo visuomeniniame gyvenime ir pan.) ir asmeninių (savęs pažinimo, emocijų valdymo, individualių tikslų siekimo ir pan.) kompetencijų ugdymas svarbus mažiau bei trečdaliui muziejininkų, vedančių edukacines veiklas (atitinkamai 35,2 proc. ir 35,2 proc.).

Analizuojant muziejininkų, vedančių edukacines veiklas, žinių, gebėjimų ir įgūdžių tobulinimo poreikio sąsajas su jų amžiumi, profesine patirtimi ir patirtimi vedant edukacines veiklas, nustatytas tik vienas atvirkštinis statistiškai reikšmingas koreliacinis ryšys (11 lentelė): kuo vyresni ir kuo daugiau mokymosi bei edukacijų vedimo patirties turi muziejininkai, tuo mažesnis noras tobulinti mokėjimo mokytis, t. y. pasirinkti mokymosi strategijas ir priemones, išsikelti mokymosi

tikslus, įsivertinti mokymosi pažangą ir pan., kompetencijas (atitinkamai $r_p = -0,245$, $p < 0,001$; $r_p = -0,198$, $p < 0,01$ ir $r_p = -0,170$, $p < 0,05$).

11 lentelė. Edukacines veiklas vedančių muziejininkų kompetencijų tobulinimo sąsajos su jų amžiumi, darbo ir edukacijų vedimo patirtimi

Žinios		Amžius	Darbo patirtis muziejuje	Patirtis vedant edukacines veiklas	Vertinimo vidurkis	SD
Asmeninės (savęs pažinimo, emocijų valdymo, individualių tikslų siekimo ir pan.)	r_p	-0,077	-0,069	-0,045	2,27	1,394
	p	0,266	0,313	0,512		
Socialinės (konfliktų valdymo, tolerantiškumo, dalyvavimo visuomeniniame gyvenime ir pan.)	r_p	-0,106	-0,101	-0,105	2,04	1,284
	p	0,123	0,140	0,126		
Iniciatyvumo ir kūrybingumo (kūrybinio mąstymo, idėjų įgyvendinimo, mokymosi iš nesėkmių ir pan.)	r_p	-0,047	-0,046	-0,011	2,05	1,407
	p	0,495	0,509	0,869		
Komunikavimo (minčių išsakymo, išklausymo, kūno kalbos supratimo ir pan.)	r_p	-0,035	0,004	-0,021	0,17	1,378
	p	0,608	0,954	0,757		
Profesinės (profesinių žinių įgijimo, darbui reikalingų įgūdžių mokymosi ir pan.)	r_p	-0,082	0,001	-0,073	2,39	1,155
	p	0,231	0,992	0,286		
Pažinimo (akiračio plėtimo, stebėjimo ir vertinimo, išvadų darymo ir pan.)	r_p	-0,070	0,023	0,036	2,46	1,402
	p	0,309	0,740	0,597		
Mokėjimo mokytis (mokymosi strategijų ir priemonių pasirinkimo, mokymosi tikslų išsikėlimo, pažangos vertinimo ir pan.)	r_p	-0,245	-0,198	-0,170	1,87	1,195
	p	<0,001	0,004	0,013		

Apibendrinant galima teigti, kad edukacines veiklas vykdančioms savivaldybėms muziejų muziejininkams aktualiausias yra profesinių bei iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencijų didinimas, o mokėjimo mokytis kompetencijų ugdymo poreikis mažėja didėjant amžiui ir profesinei patirčiai.

2.4. Savo, kaip muziejaus edukatoriaus, darbo vertinimo sąsajos su turimomis asmenybės savybėmis, žiniomis ir kompetencijomis

Muziejuose dirbantiems edukatoriams buvo pateiktas klausimas apie tai, kaip jie vertina savo, kaip edukatoriaus, darbą dešimties balų skalėje, kur aukštesnis balas rodo aukštesnį įvertinimą. Įvertinus šiuos atsakymus buvo ieškoma sąsajų tarp savęs, kaip darbuotojo vertinimo ir turimų asmenybės savybių vertinimo. Gauti rezultatai pateikti 12 lentelėje.

12 lentelė. Subjektyvaus savo darbo vertinimo sąsajos su turimomis asmenybės savybėmis

Turimos asmenybės savybės		Atsakingumas	Kūrybiškumas	Humoro jausmas	Dėmesingumas	Tolerantiškumas	Atsidavimas darbui	Pasitikėjimas savimi	Entuziazmas	Organizuotumas	Kantrybė
Savęs vertinimas	r_p	0,318	0,245	0,323	0,457	0,122	0,199	0,323	0,229	0,149	0,253

Savo, kaip muziejaus edukatoriaus, darbo vertinimas	p	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	0,074	0,004	<0,001	<0,001	0,030	<0,001
---	---	--------	--------	--------	--------	-------	-------	--------	--------	-------	--------

12 lentelėje pateikti duomenys leidžia teigti, kad aukštesnis turimų asmenybės savybių vertinimas susijęs su aukštesniais savo, kaip edukatoriaus, darbo vertinimo rodikliais: kuo geriau edukacines veiklas vedantys muziejininkai vertina savo atliekamą darbą, tuo atsakingesni ($r_p=0,318$, $p<0,01$), kūrybiškesni ($r_p=0,245$, $p<0,01$), turintys humoro jausmą ($r_p=0,323$, $p<0,01$), dėmesingesni ($r_p=0,457$, $p<0,01$), atsidavę darbui ($r_p=0,199$, $p<0,01$), pasitikintys savimi ($r_p=0,323$, $p<0,01$), entuziastingesni ($r_p=0,229$, $p<0,01$) ir kantresni ($r_p=0,253$, $p<0,01$) jie manosi esą.

Subjektyvus savo, kaip muziejaus edukatoriaus, darbo atlikimas yra susijęs ir su turimomis žiniomis. Šie ryšiai pateikti 13 lentelėje.

13 lentelė. Subjektyvaus savo darbo vertinimo sąsajos su turimomis žiniomis

Turimos žinios	Savęs vertinimas	Istorinės žinios	Kultūros žinios	Žinios apie mokslo naujoves	Bendrosios žinios	Psichologinės žinios	Mokymo teorijos žinios	Darbo su grupe žinios	Žinios apie savo muziejų	Rinkodaros žinios	Žinios apie įvykius pasaulyje
		Savo, kaip muziejaus edukatoriaus, darbo vertinimas	r_p	0,550	0,474	0,349	0,449	0,440	0,396	0,551	0,403
	p	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001

13 lentelėje matyti, jog aukštesnis savo, kaip muziejaus edukatoriaus, atliekamo darbo vertinimas yra susijęs su aukštesnėmis visų sričių žiniomis: kuo daugiau istorinių ($r_p=0,550$, $p<0,01$), kultūros ($r_p=0,474$, $p<0,01$), mokslo naujovių ($r_p=0,349$, $p<0,01$), bendrųjų ($r_p=0,449$, $p<0,01$), psichologinių ($r_p=0,440$, $p<0,01$), didaktinių (mokymo teorijos) ($r_p=0,396$, $p<0,01$), darbo su grupe ($r_p=0,551$, $p<0,01$), rinkodaros ($r_p=0,392$, $p<0,01$) žinių ir žinių apie savo muziejų ($r_p=0,403$, $p<0,01$) bei naujausius pasaulio įvykius ($r_p=0,384$, $p<0,01$) turi edukatoriai, tuo geriau jie vertina savo atliekamą darbą ir atvirkščiai – kuo geriau vertina savo atliekamą darbą, tuo daugiau įvairių žinių turi.

Tyrime taip pat ieškota sąsajų tarp subjektyvaus savo darbo vertinimo ir turimų gebėjimų vertinimo. Gauti ryšiai pateikti 14 lentelėje.

14 lentelė. Subjektyvaus savo darbo vertinimo sąsajos su turimais gebėjimais

Turimi gebėjimai	Savęs vertinimas	Pagarbus bendravimas su klientais	Tolerancija ir jos ugdymas edukacinėse veiklose	Supratimas apie skirtingas auditorijas ir jų poreikius	Bendradarbiavimas ir darbas komandoje	Domėjimasis švietimo naujovėmis	Skaitmeninis raštingumas	Bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis	Kritinis mąstymas	Gera atmintis, leidžianti prisiminti datas, faktus ir pan.	Bendravimo gebėjimai
		r_p	r_p	r_p	r_p	r_p	r_p	r_p	r_p	r_p	r_p
Savo, kaip muziejaus edukatoriaus, darbo vertinimas	r_p	0,432	0,463	0,293	0,409	0,374	0,411	0,208	0,424	0,330	0,578
	p	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	0,002	<0,001	<0,001	<0,001
Turimi gebėjimai	Savęs vertinimas	Viešas kalbėjimas	Mokslinio tyrimo rengimo gebėjimai	Organizaciniai gebėjimai	Kūrybinis mąstymas	Problemų sprendimas	Projektų rašymas ir administravimas	Efektyvus laiko naudojimas	Aiškūs minčių formulavimas ir temos dėstymas	Auditorijos dėmesio išlaikymas ir suvaldymas	Streso valdymas ir psichohigiiena
		r_p	r_p	r_p	r_p	r_p	r_p	r_p	r_p	r_p	r_p
Savo, kaip muziejaus edukatoriaus, darbo vertinimas	r_p	0,434	0,243	0,100	0,212	0,375	0,181	0,479	0,446	0,497	0,561
	p	<0,001	<0,001	0,148	0,002	<0,001	0,008	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001

14 lentelėje matyti, kad aukštesnis savo, kaip muziejaus edukatoriaus, darbo vertinimas yra statistiškai reikšmingai susijęs su beveik visais aukštesniais turimų gebėjimų vertinimais: kuo geresniu edukatoriumi save traktuoja tyrime dalyvavę muziejininkai, tuo geriau jie vertina tokius savo turimus gebėjimus kaip pagarbumas bendraujant su klientais ($r_p=0,432$, $p<0,01$), tolerancija ir jos ugdymas edukacinėse veiklose ($r_p=0,463$, $p<0,01$), supratimas apie skirtingas auditorijas ir jų poreikius ($r_p=0,293$, $p<0,01$), bendradarbiavimas ir darbas komandoje ($r_p=0,409$, $p<0,01$), domėjimasis švietimo naujovėmis ($r_p=0,374$, $p<0,01$), skaitmeninis raštingumas ($r_p=0,411$, $p<0,01$), bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis ($r_p=0,208$, $p<0,01$), kritinis mąstymas ($r_p=0,424$, $p<0,01$), gera atmintis, leidžianti prisiminti datas, faktus, įvykius ir pan. ($r_p=0,330$, $p<0,01$), bendravimo gebėjimai ($r_p=0,578$, $p<0,01$), viešasis kalbėjimas ($r_p=0,434$, $p<0,01$), mokslinių tyrimų rengimas ($r_p=0,243$, $p<0,01$), kūrybinis mąstymas ($r_p=0,212$, $p<0,01$), problemų sprendimas ($r_p=0,375$, $p<0,01$), projektų rašymas ir administravimas ($r_p=0,181$, $p<0,01$), efektyvus laiko naudojimas ($r_p=0,479$, $p<0,01$), aiškūs minčių dėstymas ($r_p=0,446$, $p<0,01$), auditorijos dėmesio

išlaikymas ir suvaldymas ($r_p=0,497$, $p<0,01$) bei streso valdymas ir psichohigiena ($r_p=0,561$, $p<0,01$). Vienintelių organizacinių gebėjimų vertinimas nėra susijęs su savo, kaip edukatoriaus, darbo vertinimu. Toks rezultatas leidžia kelti klausimą, kiek organizaciniai gebėjimai yra reikalingi muziejų edukatoriams ir kodėl aukštesni gebėjimai organizuoti veiklas nesisieja su geresne edukatoriaus darbo kokybe.

Tyrimo taip pat buvo svarbu išsiaiškinti, kaip subjektyvus muziejuose dirbančių edukatorių savo pačių darbo vertinimas siejasi su noru tobulinti vienokias ar kitokias kompetencijas. Kadangi savo norimų tobulinti kompetencijų kintamasis buvo nominalinio tipo, sąsajoms nustatyti taikytas Cramer's V kriterijus. Gauti rezultatai pateikti 15 lentelėje.

15 lentelė. Subjektyvus savo darbo vertinimo sąsajos su norimomis tobulinti kompetencijomis

Norimos tobulinti kompetencijų sritys Savęs vertinimas		Asmeninės	Socialinės	Iniciatyvumo ir kūrybingumo	Komunikavimo	Profesinės	Pažinimo	Mokėjimo mokytis
Savo, kaip muziejaus edukatoriaus, darbo vertinimas	Cramer's V	0,273	0,344	0,340	0,169	0,307	0,377	0,267
	p	0,014	<0,001	<0,001	0,411	0,003	<0,001	0,019

15 lentelės duomenys leidžia teigti, jog kuo geriau muziejuose dirbantys edukatoriai vertina savo atliekamą darbą, tuo labiau jiems svarbu tobulinti savo asmenines (Cramer's V=0,273, $p<0,01$), socialines (Cramer's V=0,344, $p<0,01$), iniciatyvumo ir kūrybingumo (Cramer's V=0,340, $p<0,01$), profesines (Cramer's V=0,307, $p<0,01$), pažinimo (Cramer's V=0,377, $p<0,01$) ir mokėjimo mokytis ($r_p=0,267$, $p<0,01$) kompetencijas. Ir atvirkščiai – kuo labiau edukatoriai nori tobulinti įvairias savo kompetencijas, tuo geriau jie vertina savo atliekamą darbą.

Apibendrinant galima teigti, jog subjektyvus muziejų edukatorių atliekamo darbo vertinimas glaudžiai siejasi su jų turimomis asmenybės savybėmis, žiniomis ir kompetencijomis – kuo geriau jie vertina savo darbą, tuo geriau vertina ir turimas asmenybės savybes, žinias ir kompetencijas bei atvirkščiai: kuo geriau vertina turimas asmenybės savybes, žinias ir įgūdžius, tuo geriau vertina savo atliekamą darbą.

2.5. Muziejaus edukatorių turimų asmenybės savybių, žinių ir kompetencijų sąsajos su norimomis tobulinti kompetencijomis

Išsiaiškinus, kaip subjektyvus savo darbo vertinimas siejasi su turimų asmenybės savybių, žinių ir kompetencijų vertinimu, svarbu išsiaiškinti, kaip atskirų turimų asmens savybių, žinių ir kompetencijų vertinimas siejasi su norimomis tobulinti kompetencijomis. Sąsajoms nustatyti taikytas

Cramer's V kriterijus. Gautos sąsajos tarp turimų asmenybės savybių ir norimų tobulinti kompetencijų pateikiamos 16 lentelėje.

16 lentelė. *Subjektyvaus savo asmenybės savybių vertinimo sąsajos su norimomis tobulinti kompetencijomis*

Turimos asmenybės savybės Norimos tobulinti kompetencijos		Atsakingumas	Kūrybiškumas	Humoro jausmas	Dėmesingumas	Tolerantiškumas	Atsidavimas darbui	Pasitikėjimas savimi	Entuziazmas	Organizuotumas	Kantrybė
Asmeninės	Cramer's V	0,270	0,391	0,354	0,281	0,281	0,227	0,145	0,384	0,332	0,301
	p	0,004	<0,001	<0,001	0,005	0,010	0,052	0,612	<0,001	<0,001	0,007
Socialinės	Cramer's V	0,178	0,302	0,459	0,310	0,350	0,222	0,192	0,315	0,328	0,310
	p	0,151	0,007	<0,001	0,001	<0,001	0,061	0,247	0,002	<0,001	0,005
Iniciatyvumo, kūrybingumo	Cramer's V	0,356	0,327	0,228	0,198	0,342	0,405	0,351	0,341	0,331	0,248
	p	<0,001	0,002	0,135	0,137	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	0,069
Komunikavimo	Cramer's V	0,158	0,294	0,283	0,167	0,247	0,201	0,269	0,357	0,301	0,264
	p	0,260	0,010	0,017	0,311	0,042	0,125	0,017	<0,001	0,002	0,037
Profesinės	Cramer's V	0,384	0,292	0,405	0,193	0,274	0,215	0,183	0,350	0,236	0,425
	p	<0,001	0,011	<0,001	0,158	0,013	0,079	0,308	<0,001	0,036	<0,001
Pažinimo	Cramer's V	0,259	0,217	0,252	0,227	0,400	0,346	0,142	0,355	0,338	0,277
	p	0,007	0,189	0,060	0,051	<0,001	<0,001	0,639	<0,001	<0,001	0,022
Mokėjimo mokytis	Cramer's V	0,119	0,230	0,275	0,277	0,260	0,226	0,176	0,273	0,245	0,352
	p	0,557	0,127	0,024	0,006	0,025	0,054	0,361	0,015	0,026	<0,001

16 lentelėje pateikti duomenys leidžia teigti, kad noras tobulinti įvairias kompetencijas labiausiai siejasi su muziejininkų tolerantiškumu, entuziastingumu ir organizuotumu: kuo geriau edukatoriai vertina savo tolerantiškumą, entuziazmą ir organizuotumą, tuo labiau jie nori tobulinti savo asmenines (atitinkamai Cramer's V=0,281, p<0,01, Cramer's V=0,384, p<0,01 ir Cramer's V=0,332, p<0,01), socialines (atitinkamai Cramer's V=0,350, p<0,01, Cramer's V=0,315, p<0,01 ir Cramer's V=0,328, p<0,01), iniciatyvumo ir kūrybingumo (atitinkamai Cramer's V=0,342, p<0,01, Cramer's V=0,341, p<0,01 ir Cramer's V=0,331, p<0,01), komunikavimo (atitinkamai Cramer's V=0,247, p<0,01, Cramer's V=0,357, p<0,01 ir Cramer's V=0,301, p<0,01), profesines (atitinkamai Cramer's V=0,274, p<0,01, Cramer's V=0,350, p<0,01 ir Cramer's V=0,236, p<0,01), pažinimo (atitinkamai Cramer's V=0,400, p<0,01, Cramer's V=0,355, p<0,01 ir Cramer's V=0,338, p<0,01) ir mokėjimo mokytis (atitinkamai Cramer's V=0,260, p<0,01, Cramer's V=0,273, p<0,01 ir Cramer's V=0,245, p<0,01) kompetencijas. Didesnis noras tobulinti asmenines kompetencijas siejasi su aukštesniais savo atsakingumo (Cramer's V=0,270, p<0,01), kūrybiškumo (Cramer's V=0,391, p<0,01), humoro jausmo (Cramer's V=0,354, p<0,01), dėmesingumo (Cramer's V=0,281, p<0,01) ir kantrybės (Cramer's V=0,301, p<0,01) vertinimais. Didesnį poreikį ugdyti socialines kompetencijas išreiškia kūrybiškesni (Cramer's V=0,302, p<0,01), dėmesingesni (Cramer's V=0,310, p<0,01), daugiau kantrybės (Cramer's V=0,310, p<0,01) ir humoro jausmo (Cramer's V=0,459, p<0,01)

turintys muziejų edukatoriai. Didesnis poreikis ugdyti iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencijas kyla edukatoriams, pasižymintiems didesniu atsakingumu (Cramer's $V=0,356$, $p<0,01$), kūrybiškumu (Cramer's $V=0,327$, $p<0,01$), pasitikėjimu savimi (Cramer's $V=0,351$, $p<0,01$) ir atsidavimu darbui (Cramer's $V=0,405$, $p<0,01$). Komunikavimo kompetencijų ugdymas aktualesnis kūrybiškesniems (Cramer's $V=0,294$, $p<0,01$), kantresniems (Cramer's $V=0,264$, $p<0,01$), labiau savimi pasitikintiems (Cramer's $V=0,269$, $p<0,01$) ir turintiems geresnį humoro jausmą (Cramer's $V=0,283$, $p<0,01$) muziejininkams. Profesines kompetencijas labiau nori tobulinti edukatoriai, pasižymintys didesniu atsakingumu (Cramer's $V=0,384$, $p<0,01$), kūrybiškumu (Cramer's $V=0,292$, $p<0,01$), humoro jausmu (Cramer's $V=0,405$, $p<0,01$) ir kantrybe (Cramer's $V=0,425$, $p<0,01$). Atsakingesniems, labiau atsidavusiems darbui ir kantresniems edukatoriams svarbiau ugdyti pažinimo kompetencijas (atitinkamai Cramer's $V=0,259$, $p<0,01$, Cramer's $V=0,346$, $p<0,01$ ir Cramer's $V=0,277$, $p<0,01$), o mokėjimo mokytis kompetencija yra aktualesnė tiems edukatoriams, kurie geriau vertina savo humoro jausmo (Cramer's $V=0,275$, $p<0,01$), atsakingumo (Cramer's $V=0,277$, $p<0,01$) ir kantrybės (Cramer's $V=0,352$, $p<0,01$) asmenybės savybes.

Kompetencijos yra neatsiejamos nuo žinių, todėl tyrime taip pat siekta išsiaiškinti, kaip subjektyvus muziejų edukatorių turimų žinių vertinimas siejasi su sritimis, kuriose jie norėtų patobulinti savo kompetencijas. Gauti rezultatai pateikti 17 lentelėje.

17 lentelė. Subjektyvaus savo žinių vertinimo sąsajos su norimomis tobulinti kompetencijomis

Turimos Žinios	Norimos tobulinti kompetencijos	Istorinės žinios	Kultūros žinios	Žinios apie mokslo naujoves	Bendrosios žinios	Psichologinės žinios	Mokymo teorijos žinios	Darbo su grupe žinios	Žinios apie savo muziejų	Rinkodaros žinios	Žinios apie įvykius pasaulyje
		Cramer's V	p								
Asmeninės	Cramer's V	0,154	0,401	0,374	0,296	0,288	0,308	0,355	0,281	0,373	0,378
	p	0,655	<0,001	<0,001	0,005	0,013	0,017	<0,001	0,018	0,001	<0,001
Socialinės	Cramer's V	0,336	0,437	0,391	0,329	0,254	0,303	0,294	0,282	0,325	0,313
	p	0,001	<0,001	<0,001	<0,001	0,056	0,021	0,005	0,018	0,013	0,004
Iniciatyvumo, kūrybingumo	Cramer's V	0,251	0,332	0,356	0,183	0,262	0,445	0,225	0,322	0,371	0,292
	p	0,062	0,003	0,003	0,312	0,041	<0,001	0,096	0,002	0,001	0,011
Komunika- vimo	Cramer's V	0,296	0,208	0,308	0,315	0,266	0,308	0,392	0,202	0,321	0,346
	p	0,009	0,323	0,027	0,002	0,035	0,016	<0,001	0,276	0,015	<0,001
Profesinės	Cramer's V	0,467	0,472	0,561	0,331	0,353	0,319	0,310	0,480	0,301	0,261
	p	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	0,010	0,002	<0,001	0,037	0,042
Pažinimo	Cramer's V	0,260	0,245	0,459	0,282	0,234	0,377	0,299	0,306	0,337	0,185
	p	0,045	0,119	<0,001	0,009	0,111	<0,001	0,004	0,006	0,007	0,397
Mokėjimo mokytis	Cramer's V	0,346	0,291	0,444	0,336	0,238	0,260	0,121	0,405	0,373	0,308
	p	<0,001	0,021	<0,001	<0,001	0,098	0,108	0,797	<0,001	<0,001	0,005

17 lentelėje pateikti duomenys leidžia teigti, jog nustatyta nemažai statistiškai reikšmingų ryšių tarp muziejų edukatorių subjektyvaus savo žinių vertinimo ir poreikio tobulinti atskiras

kompetencijas. Didesnį asmeninių kompetencijų tobulinimo poreikį išreiškia edukatoriai, turintys daugiau bendrųjų (Cramer's $V=0,296$, $p<0,01$), kultūrinių (Cramer's $V=0,401$, $p<0,01$), rinkodaros (Cramer's $V=0,373$, $p<0,01$), darbo su grupe (Cramer's $V=0,355$, $p<0,01$) žinių ir žinių apie mokslo naujoves (Cramer's $V=0,374$, $p<0,01$) bei įvykius pasaulyje (Cramer's $V=0,378$, $p<0,01$). Socialinių kompetencijų ugdymo poreikis aktualesnis muziejininkams, turintiems daugiau bendrųjų (Cramer's $V=0,329$, $p<0,01$), istorinių (Cramer's $V=0,336$, $p<0,01$), kultūros (Cramer's $V=0,437$, $p<0,01$), darbo su grupe žinių (Cramer's $V=0,294$, $p<0,01$) ir žinių apie mokslo naujoves (Cramer's $V=0,391$, $p<0,01$) bei įvykius pasaulyje (Cramer's $V=0,313$, $p<0,01$). Tobulinti iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencijas labiau nori muziejininkai, pasižymintys didesnėmis kultūros (Cramer's $V=0,332$, $p<0,01$), didaktikos (Cramer's $V=0,445$, $p<0,01$), rinkodaros (Cramer's $V=0,371$, $p<0,01$) žiniomis ir žiniomis apie savo muziejų (Cramer's $V=0,322$, $p<0,01$) bei mokslo naujienas (Cramer's $V=0,356$, $p<0,01$). Poreikis tobulinti komunikavimo kompetencijas didesnis edukatoriams, turintiems daugiau bendrųjų (Cramer's $V=0,315$, $p<0,01$), istorinių (Cramer's $V=0,296$, $p<0,01$), darbo su grupe (Cramer's $V=0,392$, $p<0,01$) žinių ir žinių apie įvykius pasaulyje (Cramer's $V=0,346$, $p<0,01$). Kuo daugiau bendrųjų (Cramer's $V=0,331$, $p<0,01$), istorinių (Cramer's $V=0,467$, $p<0,01$), kultūros (Cramer's $V=0,472$, $p<0,01$), psichologinių (Cramer's $V=0,353$, $p<0,01$), darbo su grupe žinių (Cramer's $V=0,310$, $p<0,01$) ir žinių apie savo muziejų (Cramer's $V=0,480$, $p<0,01$) bei mokslo naujoves (Cramer's $V=0,561$, $p<0,01$) turi edukatoriai, tuo svarbiau jiems tobulinti savo profesines kompetencijas. Pažinimo kompetencijų ugdymo poreikį stipriau išreiškia edukatoriai, turintys daugiau bendrųjų (Cramer's $V=0,282$, $p<0,01$), didaktikos (Cramer's $V=0,377$, $p<0,01$), rinkodaros (Cramer's $V=0,337$, $p<0,01$), darbo su grupe (Cramer's $V=0,299$, $p<0,01$) žinių ir žinių apie savo muziejų (Cramer's $V=0,306$, $p<0,01$) bei mokslo pasiekimus (Cramer's $V=0,459$, $p<0,01$). Kuo geriau edukatoriai vertina savo bendrąsias (Cramer's $V=0,336$, $p<0,01$), istorines (Cramer's $V=0,346$, $p<0,01$), rinkodaros (Cramer's $V=0,373$, $p<0,01$) žinias ir žinias apie muziejų (Cramer's $V=0,405$, $p<0,01$), mokslo naujoves (Cramer's $V=0,444$, $p<0,01$) ir įvykius pasaulyje (Cramer's $V=0,308$, $p<0,01$), tuo labiau didėja poreikis ugdyti mokėjimo mokytis kompetenciją.

Noras tobulinti atskiras kompetencijas siejasi ir su savo turimų kompetencijų vertinimu. Nustatytos sąsajos pavaizduotos 18 lentelėje. Joje pateikti duomenys leidžia teigti, kad kuo geriau muziejų edukatoriai vertina savo gebėjimus pagarbiai bendrauti su klientais, tuo labiau jie nori tobulinti profesines (Cramer's $V=0,276$, $p<0,01$) bei iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencijas (Cramer's $V=0,297$, $p<0,01$). Aukštesni tolerancijos ir jos ugdymo edukacinėse veiklose gebėjimai siejasi su didesniu noru tobulinti asmenines (Cramer's $V=0,328$, $p<0,01$), socialines (Cramer's $V=0,351$, $p<0,01$), iniciatyvumo ir kūrybingumo (Cramer's $V=0,400$, $p<0,01$) bei gebėjimo mokytis (Cramer's $V=0,415$, $p<0,01$) kompetencijas. Geriau suprantantys skirtingas auditorijas ir jų poreikius edukatoriai labiau nori tobulinti profesines (Cramer's $V=0,329$, $p<0,01$) ir komunikavimo (Cramer's

V=0,318, p<0,01) kompetencijas. Labiau bendradarbiaujantys ir efektyviau komandoje dirbantys edukatoriai linkę tobulinti asmenines (Cramer's V=0,444, p<0,01), socialines (Cramer's V=0,444, p<0,01) ir pažinimo (akiračio plėtimo, stebėjimo ir vertinimo, išvadų darymo ir pan.) (Cramer's V=0,444, p<0,01) kompetencijas. Kuo daugiau dėmesio edukatoriai skiria švietimo naujovėms, tuo labiau jiems aktualus asmeninių (Cramer's V=0,334, p<0,01), socialinių (Cramer's V=0,330, p<0,01), iniciatyvumo ir kūrybingumo (Cramer's V=0,317, p<0,01) bei profesinių (Cramer's V=0,294, p<0,01) kompetencijų ugdymas.

18 lentelė. Subjektyvaus savo kompetencijų vertinimo sąsajos su norimomis tobulinti kompetencijomis

Turimos kompetencijos	Norimos tobulinti kompetencijos	Pagarbus bendravimas su klientais	Tolerancija ir jos ugdymas edukacinėse veiklose	Supratimas apie skirtingas auditorijas	Bendradarbiavimas ir darbas komandoje	Domėjimasis švietimo naujovėmis	Skaitmeninis raštingumas	Bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis	Kritinis mąstymas	Gera atmintis, leidžianti prisiminti datas, faktus, įvykius ir t.t.	Bendravimo gebėjimai
Asmeninės	Cramer's V	0,209	0,328	0,172	0,367	0,334	0,266	0,325	0,255	0,363	0,211
	p	0,055	0,003	0,279	<0,001	<0,001	0,019	0,002	0,017	<0,001	0,051
Socialinės	Cramer's V	0,180	0,351	0,159	0,295	0,330	0,205	0,260	0,258	0,310	0,107
	p	0,140	<0,001	0,374	0,002	<0,001	0,177	0,045	0,015	0,009	0,652
Iniciatyvumo, kūrybingumo	Cramer's V	0,297	0,400	0,175	0,258	0,317	0,184	0,313	0,188	0,281	0,132
	p	<0,001	<0,001	0,261	0,014	0,002	0,302	0,004	0,183	0,032	0,447
Komunikavimo	Cramer's V	0,236	0,316	0,329	0,177	0,231	0,301	0,202	0,202	0,258	0,139
	p	0,018	0,007	<0,001	0,245	0,077	0,004	0,274	0,122	0,078	0,391
Profesinės	Cramer's V	0,276	0,268	0,318	0,235	0,294	0,231	0,338	0,314	0,410	0,221
	p	0,003	0,054	<0,001	0,038	0,005	0,077	<0,001	<0,001	<0,001	0,034
Pažinimo	Cramer's V	0,187	0,287	0,169	0,268	0,249	0,229	0,293	0,178	0,313	0,316
	p	0,113	0,025	0,300	0,009	0,040	0,084	0,011	0,241	0,007	<0,001
Mokėjimo mokytis	Cramer's V	0,242	0,415	0,239	0,238	0,234	0,269	0,028	0,268	0,315	0,221
	p	0,014	<0,001	0,032	0,034	0,071	0,017	0,070	0,009	0,007	0,034

18 lentelė. Subjektyvaus savo kompetencijų vertinimo sąsajos su norimomis tobulinti kompetencijomis (tesinys)

Turimos kompetencijos	Norimos tobulinti kompetencijos	Viešas kalbėjimas	Mokslinio tyrimo rengimo gebėjimai	Organizaciniai gebėjimai	Kūrybinis mąstymas	Problemų sprendimas	Projektų rašymas ir administravimas	Efektų laiko naudojimas	Aiškų minčių formulavimas ir temos dėstymas	Auditorijos dėmesio išlaikymas ir suvaldymas	Streso valdymas ir psichologiniai gebėjimai

Asmeninės	Cramer's V	0,285	0,378	0,270	0,231	0,311	0,256	0,252	0,243	0,397	0,304
	p	0,008	0,001	0,016	0,044	<0,001	0,174	0,035	0,083	<0,001	0,020
Socialinės	Cramer's V	0,292	0,425	0,325	0,271	0,253	0,397	0,308	0,379	0,331	0,329
	p	0,006	<0,001	0,001	0,008	0,009	<0,001	0,002	<0,001	0,001	0,006
Iniciatyvumo ir kūrybingumo	Cramer's V	0,406	0,437	0,230	0,246	0,260	0,374	0,285	0,279	0,242	0,286
	p	<0,001	<0,001	0,081	0,025	0,006	<0,001	0,008	0,021	0,085	0,042
Komunikavimo	Cramer's V	0,324	0,458	0,369	0,362	0,311	0,423	0,326	0,337	0,427	0,261
	p	0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	0,001	<0,001	0,104
Profesinės	Cramer's V	0,332	0,434	0,281	0,229	0,181	0,410	0,242	0,388	0,520	0,313
	p	<0,001	<0,001	0,010	0,048	0,136	<0,001	0,052	<0,001	<0,001	0,013
Pažinimo	Cramer's V	0,240	0,486	0,326	0,285	0,318	0,289	0,361	0,285	0,398	0,395
	p	0,056	<0,001	<0,001	0,004	<0,001	0,042	<0,001	0,015	<0,001	<0,001
Mokėjimo mokyti	Cramer's V	0,215	0,375	0,176	0,277	0,160	0,486	0,166	0,344	0,339	0,349
	p	0,129	0,002	0,361	0,006	0,245	<0,001	0,438	<0,001	<0,001	0,002

Geresnes skaitmeninio raštingumo kompetencijas turintys muziejininkai labiau linkę tobulinti komunikavimo (Cramer's $V=0,301$, $p<0,01$) kompetencijas. Geresnes bendradarbiavimo su kitomis įstaigomis kompetencijas turintiems edukatoriams aktualesnės profesinių (Cramer's $V=0,325$, $p<0,01$), asmeninių (Cramer's $V=0,313$, $p<0,01$) ir iniciatyvumo bei kūrybingumo (Cramer's $V=0,338$, $p<0,01$) kompetencijų tobulinimas. Aukštesni kritinio mąstymo gebėjimai siejasi su didesniu poreikiu tobulinti mokėjimo mokyti (Cramer's $V=0,268$, $p<0,01$) ir profesines (Cramer's $V=0,314$, $p<0,01$) kompetencijas, o aukštesni bendravimo gebėjimai – su didesniu poreikiu tobulinti pažinimo kompetencijas (Cramer's $V=0,316$, $p<0,01$). Kuo geresni muziejininkų gebėjimai prisiminti faktus, įvykius ir datas, tuo labiau jie nori tobulinti savo asmenines (Cramer's $V=0,363$, $p<0,01$), socialines (Cramer's $V=0,310$, $p<0,01$), profesines (Cramer's $V=0,410$, $p<0,01$), pažinimo (Cramer's $V=0,313$, $p<0,01$) ir mokėjimo mokyti (Cramer's $V=0,315$, $p<0,01$) kompetencijas.

Aukštesni viešojo kalbėjimo gebėjimai statistiškai reikšmingai siejasi su didesniu noru tobulinti savo asmenines (Cramer's $V=0,285$, $p<0,01$), socialines (Cramer's $V=0,292$, $p<0,01$), iniciatyvumo ir kūrybingumo (Cramer's $V=0,406$, $p<0,01$), komunikavimo (Cramer's $V=0,324$, $p<0,01$) bei profesines (Cramer's $V=0,332$, $p<0,01$) kompetencijas. Geresnės mokslinio tyrimo rengimo kompetencijos statistiškai reikšmingai siejasi su didesniu noru tobulinti visas be išimties kompetencijas: asmenines (Cramer's $V=0,378$, $p<0,01$), socialines (Cramer's $V=0,425$, $p<0,01$), iniciatyvumo ir kūrybingumo (Cramer's $V=0,437$, $p<0,01$), komunikavimo (Cramer's $V=0,458$, $p<0,01$), profesines (Cramer's $V=0,434$, $p<0,01$), pažinimo (Cramer's $V=0,486$, $p<0,01$) ir mokėjimo mokyti (Cramer's $V=0,375$, $p<0,01$). Aukštesnius organizacinius gebėjimus turintys muziejininkai labiau nori tobulinti pažinimo (Cramer's $V=0,325$, $p<0,01$), socialines (Cramer's $V=0,369$, $p<0,01$) ir komunikavimo (Cramer's $V=0,326$, $p<0,01$) kompetencijas, o aukštesnius kūrybinio mąstymo gebėjimus – socialines (Cramer's $V=0,271$, $p<0,01$), komunikavimo (Cramer's $V=0,362$, $p<0,01$), pažinimo (Cramer's $V=0,285$, $p<0,01$) ir mokėjimo mokyti (Cramer's $V=0,277$, $p<0,01$). Kuo geriau

edukatoriai geba spręsti savo problemas, tuo aktualiau jiems tobulinti savo asmenines (Cramer's $V=0,311$, $p<0,01$), socialines (Cramer's $V=0,253$, $p<0,01$), iniciatyvumo ir kūrybingumo (Cramer's $V=0,260$, $p<0,01$), komunikavimo (Cramer's $V=0,311$, $p<0,01$) ir pažinimo (Cramer's $V=0,318$, $p<0,01$) kompetencijas. Geresni projektų rašymo ir administravimo gebėjimai siejasi su didesniu noru ugdyti savo socialines (Cramer's $V=0,397$, $p<0,01$), iniciatyvumo ir kūrybingumo (Cramer's $V=0,374$, $p<0,01$), komunikavimo (Cramer's $V=0,423$, $p<0,01$), profesines (Cramer's $V=0,410$, $p<0,01$) ir mokėjimo mokytis (Cramer's $V=0,486$, $p<0,01$) kompetencijas. Efektyvesnius laiko naudojimo įgūdžius turintys muziejininkai nori ugdyti socialines (Cramer's $V=0,308$, $p<0,01$), iniciatyvumo ir kūrybingumo (Cramer's $V=0,285$, $p<0,01$), komunikavimo (Cramer's $V=0,326$, $p<0,01$) ir pažinimo (Cramer's $V=0,361$, $p<0,01$) kompetencijas. Edukatoriams, kurie turi geresnius aiškaus minčių formulavimo ir temos dėstymo įgūdžius, aktualesnis socialinių (Cramer's $V=0,379$, $p<0,01$), komunikavimo (Cramer's $V=0,337$, $p<0,01$), profesinių (Cramer's $V=0,384$, $p<0,01$) ir mokėjimo mokytis (Cramer's $V=0,344$, $p<0,01$) kompetencijų ugdymas. Tuo tarpu geresnius auditorijos dėmesio išlaikymo ir suvaldymo įgūdžius turintiems edukatoriams svarbiau ugdyti asmenines (Cramer's $V=0,397$, $p<0,01$), socialines (Cramer's $V=0,331$, $p<0,01$), komunikavimo (Cramer's $V=0,427$, $p<0,01$), profesines (Cramer's $V=0,520$, $p<0,01$), pažinimo (Cramer's $V=0,398$, $p<0,01$) ir mokėjimo mokytis (Cramer's $V=0,339$, $p<0,01$) kompetencijas. Edukatoriams, gebantiems geriau valdyti stresą ir laikytis psichohigienos reikalavimų, aktualiau tobulinti socialines (Cramer's $V=0,329$, $p<0,01$), pažinimo (Cramer's $V=0,395$, $p<0,01$) ir mokėjimo mokytis (Cramer's $V=0,349$, $p<0,01$) kompetencijas.

Apibendrinant galima teigti, kad rasta daug statistiškai reikšmingų sąsajų tarp muziejuose dirbančių edukatorių turimų asmenybės savybių, žinių ir įgūdžių bei norimų tobulinti kompetencijų, ir visos jos yra vienkryptės: geriau vertinat savo turimas asmenybės savybes, žinias ir įgūdžius didėja poreikis lavinti įvairių sričių kompetencijas ir atvirkščiai.

Rezultatų aptarimas

Atlikto savivaldybių muziejų darbuotojų pasirengimo vykdyti edukacines veiklas tyrimo rezultatai patvirtino mokslinėje literatūroje ir teisiniuose informacijos šaltiniuose pateikiamą nuostatą, kad muziejų veikla pastaraisiais dešimtmečiais sparčiai išsiplėtė. Edukaciniai muziejų renginiai tavo labiausiai matoma muziejų veiklos sritimi, pritraukiančia daugiausia žmonių, o muziejų veiklos iš pakankamai uždaros plotmės pamažu skverbiasi į kitas sritis: ugdymą, renginių organizavimą, mokslo populiarinimą. Šiuos teiginius galima iliustruoti gautais tyrimo rezultatais, jog beveik visi muziejų edukatoriai veda ekskursijas ir rengia parodas, 4 iš 5 organizuoja renginius, 3 iš

5 veda pamokas mokyklose, o beveik pusė skaito paskaitos, organizuoja žaidimus ar vaidinimus bei rengia konferencijas.

Reikalavimai edukacinėms veikloms taip pat ženkliai išsiplėtė – nuo paprastų ekskursijų ar pasakojimų apie muziejuose esančius eksponatus pereinama prie vis patrauklesnio edukacijų pateikimo turinio. Tyrimo rezultatai parodė, jog muziejų edukatoriai siekia, jog edukacijų metu pateikiama informacija būtų perduodama saugioje ir žmogaus saviraiškai palankioje aplinkoje kaip įmanoma įvairiau pasitelkiant visus žmogaus pojūčius ir praplečiant ugdymo įstaigoje pateikiamų žinių ir gebėjimų turinį bei formas.

Tyrimas taip pat patvirtino keliamos mokslinės problemos aktualumą. Muziejuose dirbantys edukatoriai mano, kad ne visi muziejuje dirbantys darbuotojai gali vesti edukacinius užsiėmimus, o šių užsiėmimų kokybei užtikrinti yra būtini kvalifikuoti specialistai, turintys reikiamų kompetencijų. Tai reiškia, kad edukacinių kompetencijų ugdymas tampa labai svarbus ir aktualus, todėl būtina jo poreikį nagrinėti plačiau bei imtis reikiamų sprendimų, kad edukacinių muziejų edukatorių kompetencijų ugdymo poreikiai būtų patenkinti. Svarbu akcentuoti, jog kvalifikuotų muziejų edukatorių poreikį labiau akcentuoja vyresni ir daugiau edukacinių renginių organizavimo patirties muziejininkai, kurie realiai suvokia šios savo funkcijos svarbą ir vertina savo galimybes. Būtent jų manymu edukacijas muziejuose turi vesti specialiai tam parengti asmenys, o ne bet kas iš muziejaus darbuotojų. Tokią nuostatą galima interpretuoti dvejopai; pirmuoju atveju galima manyti, kad ilgesnę edukacinių renginių organizavimo patirtį turintys muziejininkai nori savotiškai atsikratyti šios veiklos motyvuodami savo kompetencijų trūkumu, nes edukaciniai renginiai reikalauja daug pasiruošimo, atvirumo patirčiai, laiko ir vidinių bei išorinių išteklių. Kitu atveju galima manyti, kad ilgiau vykdant edukacines veiklas muziejininkai ima suprasti, jog jiems realiai trūksta kompetencijų šiuolaikiškais ir atraktyviais metodais perduoti informaciją, ją pritaikyti prie skirtingų klientų poreikių, perprasti ir valdyti skirtingas auditorijas ir gebėti komunikuoti su augančios kartos atstovais, kurių poreikiai ir komunikacijos būdai pastaraisiais dešimtmečiais smarkiai pakito. Tokie tyrimo duomenys patvirtina M. Sherp, C. Van Boxtel ir J. Noordegraaf (2018) pateiktus duomenis, jog muziejuose dirbantiems edukatoriams svarbu nuolat ugdyti turimų žinių ir bendravimo kompetencijas, asmenybės savybes ir edukacijų vedimo strategijas.

P. Jucevičienė ir D. Lepaitė (2000) akcentavo ne tik didaktinių kompetencijų, bet ir asmeninių savybių svarbą muziejininkams, vykdanties edukacines veiklas. Šio tyrimo duomenys taip pat patvirtina, kad muziejų edukatoriams labai svarbu būti kūrybingiems, tolerantiškiems, organizuotiems, turėti kantrybės, gerą humoro jausmą ir daug entuziamo daryti tai, ką jie daro. Vadinasi, svarbus veiksnys tampa edukatorių motyvacija dirbti savo darbą, kuri skatina kuo geriau atlikti savo darbą ir tobulintis srityse, kurios šiuo metu nėra visiškai išpildytos ir neteikia

pasitenkinimo atliktu darbu. Šis atradimas sutampa su L. Soo-Young (2017) pateikiamais duomenimis apie motyvacijos svarbą profesinėje muziejų edukatorių veikloje.

Ne mažiau svarbus veiksnys sėkmingam edukacinių veiklų vykdymui yra turimos žinios. Tyrime edukatoriai įvertino, jog vykdant edukacines veiklas svarbiausios yra istorinės, kultūros ir darbo su grupe žinios, kiek mažiau svarbios žinios apie naujausius politinius ir visuomeninius įvykius bei rinkodarą. Šis vertinimas svarbus visiems edukatoriams nepriklausomai nuo jų lyties, amžiaus ar edukacijų vedimo patirties.

Analizuojant edukacines veiklas vedantiems muziejininkams svarbius gebėjimus nustatyta, kad jiems svarbiausia mokėti išlaikyti auditorijos dėmesį ir pagarbų bendravimą su klientais, suprasti ir toleruoti skirtingas auditorijas ir jų poreikius, o mažiau svarbūs yra mokslinių tyrimų rengimo, projektų rašymo ir administravimo, bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis, domėjimasis švietimo naujovėmis ir skaitmeninio raštingumo gebėjimai. Akivaizdu, jog edukatoriai tiksliai atskiria bendruosius gebėjimus nuo specialiųjų, reikalingų būtent edukacijų vedimui. Bendrieji gebėjimai dažniausiai įgyjami studijų procese ir dirbant nebūtinai panaudojami, o mokėjimo dirbti su auditorijomis ir jas toleruoti gebėjimų universitetuose dažniausiai nemokoma – jie ateina tik jų patirties arba iš specializuotų kompetencijų ugdymo renginių, kurių Lietuvoje labai trūksta. Daugelio šių kompetencijų vertinimo svarba mažėja muziejininkams amžėjant, kas suponuoja reflektivaus ir patirtinio mokymosi naudą. Vadinasi, iškyla poreikis aukštojo mokslo institucijoms koreguoti muziejininkų rengimo programas į jų turinį integruojant naujus dalykus nukreiptus į didaktiką, psichologiją ir vertybinį ugdymą.

Norint ugdyti savo asmenybę ir turimas kompetencijas pradžioje svarbu įsivertinti turimas. Remiantis atlikto tyrimo duomenimis galima piešti tokį muziejaus edukatoriaus asmenybės portretą: atsakingas, atsidavęs darbui, organizuotas, tolerantiškas ir dėmesingas, turintis pakankamai humoro jausmo, kūrybiškumo ir kantrybės. Kuo edukatorius vyresnis ir turi daugiau edukacinio darbo patirties tuo labiau pasireiškia jo atsakingumas, pasitikėjimas savimi, dėmesingumas, entuziazmas ir atsidavimas darbui. Vadinasi, ilgiau dirbantys muziejininkai geriau sukuria savo profesinį identitetą.

Žinių kontekste muziejuose dirbantys edukatoriai pasižymi bendrosiomis žiniomis, taip pat žiniomis apie savo muziejaus misiją, viziją, tikslus ir darbą su grupe. Akcentuotina, kad čia nėra psichologinių ir didaktinių žinių, kurios labai svarbios vykdant edukacines veiklas. Ilgesnė muziejininko darbo patirtis vedant edukacines veiklas siejasi su geresnėmis kultūros, mokymo teorijos, rinkodaros, darbo su grupe ir naujausių politinių bei visuomeninių įvykių žiniomis, o taip pat didesnėmis žiniomis apie savo atstovaujamo muziejaus misiją, viziją, tikslus ir funkcijas. Vadinasi, žinios įgaunamos darbo procese savarankiškai jų ieškant arba išgirstant iš kitų šaltinių.

Be žinių svarbūs ir muziejininkų, vykdančių edukacines veiklas, gebėjimai. Tyrimo metu nustatyta, kad labiausiai jie pasižymi tokiais gebėjimais kaip tarpusavio bendravimas, pagarbūs

bendravimas su klientais, bendradarbiavimas ir darbas komandoje, tolerantiškumas ir jo ugdymas edukacinėse veiklose, kritinis mąstymas, supratimas apie skirtingas auditorijas ir jų poreikius bei problemų sprendimas, tačiau stokojama gebėjimų rengti mokslinius tyrimus, rašyti ir administruoti projektus, valdyti stresą ir laikytis psichohigienos, domėtis švietimo naujovėmis, bendradarbiauti su kitomis organizacijomis ir datas, faktus, įvykius ir pan. Matyti, kad edukatoriai stokoja tų gebėjimų, kuriuos jie patys įvardina kaip mažiau reikalingus. Tai reiškia, kad jų ugdymui jie tiesiog skiria mažiau dėmesio ir išteklių arba tiesiog neturi galimybių juos ugdytis. Pavyzdžiui, geresni bendradarbiavimo su kitomis organizacijos įgūdžiai būdingesni vyresniems, ilgiau dirbantiems muziejuje ir ilgiau edukacines veiklas vedantiems muziejininkams, o šių gebėjimų galima įgyti tik dirbant. Be to, kuo ilgiau edukacines veiklas vykdo muziejininkai, tuo geresniais skirtingų auditorijų ir jų poreikių supratimo, viešo kalbėjimo, mokslinių tyrimų rengimo, problemų sprendimo, projektų rašymo ir administravimo, tolerancijos ir jos ugdymo edukacinėse veiklose, kūrybinio mąstymo ir domėjimosi švietimo naujovėmis gebėjimais ir įgūdžiais jie pasižymi. Taigi galime daryti išvadą, kad dalis gebėjimų stiprėja dirbant edukatoriaus darbą, o dalis jų išryškėja kaip silpnoji vieta, todėl kyla poreikis juos tobulinti. Panašius duomenis pateikia ir L. Soo-Young (2017) akcentuodamas muziejų edukatorių poreikį tobulinti didaktines ir darbo su grupe kompetencijas.

Tyrimė buvo atskleistos ne tik muziejininkams svarbios ir jų turimos asmenybės savybės bei kompetencijos, bet ir savo, kaip muziejininko, darbo vertinimas bei noras tobulinti turimas kompetencijas. Nustatyta, kad daugiau nei pusei muziejų edukatorių būtų aktualu tobulinti profesines ir iniciatyvumo bei kūrybingumo kompetencijas, o šiek tiek mažiau nei pusei - komunikavimo, pažinimo ir mokėjimo mokytis kompetencijas. Tai tiesiogiai siejasi su edukatorių veiklomis: profesinės kompetencijos reikalingos tam, kad edukacijų metu būtų galima perduoti kuo tikslesnę, išsamesnę ir įdomesnę istorinę informaciją, iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencija būtina plėtojant edukacinių paslaugų spektrą ir konkuruojant su kitomis edukacines veiklas siūlančiomis organizacijomis. Komunikavimo kompetencija padeda pažinti skirtingas auditorijas ir užmegzti naujus kontaktus, pažinimo kompetencija padeda plėsti akiratį, stebėti, vertinti ir tobulinti savo atliekamą darbą, o mokėjimo mokytis kompetencija - tinkamai pasirinkti mokymosi ir mokymo tikslus, priemones bei įvertinti įgytų ar perduotų žinių bei gebėjimų naudą ir kokybę.

Atliktas tyrimas taip pat atskleidė tendencijas, jog kuo geriau edukacines veiklas vedantys muziejininkai vertina savo atliekamą darbą, tuo geriau jie vertina savo atsakingumą, kūrybiškumą, humoro jausmą, dėmesingumą, atsidavimą darbui, pasitikėjimą savimi, entuziazmą ir kantrybę, visas turimas žinias ir gebėjimus bei atvirkščiai: kuo geriau edukatoriai vertina savo asmenybės savybes, žinias ir gebėjimus, tuo geriau jie vertina savo, kaip edukatoriaus, atliekamą darbą. Negana to, kuo geriau muziejuose dirbantys edukatoriai vertina savo atliekamą darbą, tuo labiau jiems svarbu tobulinti daugelį savo turimų kompetencijų. Tai reiškia, kad muziejuose dirbančių edukatorių darbo

kokybė yra tiesiogiai proporcinga jų turimoms kompetencijoms, todėl norint pasiūlyti aukšto lygio edukacines paslaugas muziejuose būtina investuoti į edukatorių kompetencijų ugdymą.

IŠVADOS

1. Muziejaus funkcijos nuo istorinių kultūros ir meno vertybių kaupimo, restauravimo ir eksponavimo išsiplėtė iki į lankytoją orientuotos, profesionalios, atviros, kuriančios, ugdančios ir prie pokyčių prisitaikančios institucijos, edukacinėmis veiklomis perteikiančios informaciją visuomenei bei formuojančios jos narių nuomonę, vertybes bei asmenybę. Muziejų vykdoma edukacinė veikla tampa viena svarbiausių veiklų ne tik muziejaus vykdomų veiklų kontekste, bet ir visoje kultūrinėje plotmėje.
2. Savivaldybių muziejų edukatoriai turi turėti integralias socialinėje sąveikoje pasireiškiančias kompetencijas, apimančias jų žinias, įgūdžius, nuostatas ir asmenines savybes bei nukreiptas į profesinę veiklą, santykių kūrimą, reflekyviąją praktiką ir skaitmenizaciją. Šių kompetencijų ugdymo stoka muziejinių rengimo procese iškelia poreikį jas tobulinti savarankiškai, tačiau edukacinių kompetencijų ugdymo pasiūla labai menka.
3. Savivaldybių muziejuose dirbantiems edukatoriams labiausiai reikalingas kūrybiškumas, kantrybė, tolerantiškumas ir organizuotumas, istorinės, kultūrinės ir darbo su grupe žinios, bendravimo gebėjimai, ypatingai pagarbumas klientams ir tolerancija bei darbo su auditorija gebėjimai. Vyresni ir daugiau edukacinių renginių organizavimo patirties turintys muziejaininkai akcentuoja specialistų kvalifikacijos svarbą kokybiškų edukacinių renginių organizavimui.
4. Muziejų edukatoriai labiausiai pasižymi atsakingumu ir atsidavimu darbu, turi daug bendrųjų, darbo su grupe žinių ir žinių apie muziejaus misiją, viziją, tikslus ir funkcijas, puikiai geba išlaikyti pagarbų santykį su klientais, bendrauti ir bendradarbiauti su kitais žmonėmis, kritiškai mąstyti, spręsti problemas, suprasti skirtingas auditorijas ir jų poreikius bei elgtis tolerantiškai ir ugdyti tolerantiškumą edukacinėse veiklose. Vyresnis amžius, ilgesnė muziejaininko ir edukacinių veiklų vykdymo patirtis statistiškai reikšmingai siejasi su didesniu pasitikėjimu savimi, dėmesingumu, entuziazmu, atsidavimu darbui ir bendradarbiavimu su kitomis organizacijomis gebėjimais. Didesnė patirtis vedant edukacines veiklas taip pat siejasi su didesnėmis didaktinėmis žiniomis, geresniais skirtingų auditorijų ir jų poreikių supratimo, viešojo kalbėjimo, mokslinių tyrimų rengimo, projektų rašymo ir administravimo bei problemų sprendimo gebėjimais ir įgūdžiais.
5. Muziejų edukatoriams aktualiausias yra profesinių bei iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencijų didinimas, o mokėjimo mokytis kompetencijų ugdymo poreikis mažėja didėjant amžiui ir profesinei patirčiai. Kuo geriau edukatoriai vertina savo darbą, tuo geriau vertina ir turimas asmenybės savybes, žinias ir kompetencijas, o geriau vertinat savo turimas asmenybės savybes, žinias ir įgūdžius didėja poreikis lavinti įvairių sričių kompetencijas.
6. Hipotezės, kad didesnę edukacinio darbo muziejuje patirtį turintys muziejaininkai labiau vertina edukatorių pasirengimo būtinybę vykdyti edukacines veiklas, geresnis muziejų edukatorių darbo

vertinimas yra susijęs su aukštesnėmis kompetencijomis ir kuo geriau edukatoriai vertina savo kompetencijos, tuo didesnį poreikį išreiškia tolesniam jų tobulinimui, pasitvirtino.

REKOMENDACIJOS

1. Savivaldybių muziejų edukatoriams rekomenduojama nuosekliai ir kryptingai tobulinti savo turimas kompetencijas įskaitant ir edukacinę kompetenciją. Šiai rekomendacijai įgyvendinti galėtų praveisti kasmetiniai savo profesinės veiklos įsivertinimo klausimynai ir metiniai kompetencijų tobulinimo planai, tikslingai nurodantys kompetencijų tobulinimo poreikį bei kryptį.
2. Muziejininkus ruošiančioms aukštojo ugdymo įstaigoms rekomenduojama atkreipti dėmesį į edukacinių kompetencijų ugdymo ir tobulinimo poreikį, atitinkamai papildyti studijų programas dalykais, orientuotais į edukacijų planavimo, rengimo ir įgyvendinimo gebėjimų ugdymą.
3. Lietuvos muziejų asociacijai rekomenduojama centralizuotai ieškoti išteklių muziejininkų kompetencijų tobulinimui ir pagrįstai išreikšti edukacinių kompetencijų plėtotės poreikį Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai kaip prioritetinį tikslą siekiant muziejų teikiamų edukacinių veiklų kokybei užtikrinti.
4. Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijai rekomenduojama įkurti muziejininkų kompetencijų plėtotės centrą, kuris būtų atsakingas už centralizuotą visų Lietuvos muziejų darbuotojų kompetencijų ugdymą rengiant ir įgyvendinant nacionalinius bei tarptautinius projektus.

LITERATŪRA

1. Avižinis, P. (2013). Kaip muziejui neprarasti savo pagrindinės funkcijos. *Lietuvos muziejų rinkiniai. XVI konferencija: Muziejų daugiafunkciškumas: galimybės ir problemos*, 12, 28-32.
2. Bas, S. (2023). Intercultural Competence In 21st Century Museums: Museum Educators' Perspectives. *Education and New Developments*, 2, 1-3.
3. Bėkšta, A., Jarockienė, N. (2016). *Muziejaus švietimas bendruomenei*. Vilnius: Lietuvos muziejų asociacija.
4. Bown, C. (2023). Fostering a Coaching Mindset: Applying Coaching Competencies to Enhance Museum Educator Practice and Visitor Experience. *Journal of Museum Education*, 48 (4), 426–436.
5. Citvarienė, D. (2014). Šiuolaikinis muziejus ir jo bendruomenės. *Acta Academiae Artium Vilnensis*, 74, 31-44.
6. Demirovic Bajrami, D., Vuksanovic, N., Petrovic, M. D., Tretiakova, T. N. (2022). Competencies of a Museum Guide as Predictors of Visitors' Learning Outcomes: A Case from Canada. *Journal of Museum Education*, 47(2), 251–262.
7. Duh, m. (2015). The Function of Museum Pedagogy in the Development of Artistic Appreciation. *Journal of Elementary Education*, 8 (4), 87-101.
8. Kavaliauskienė, D., Balčytytė, D., Maziliauskienė, O., Raugalas, U., Butkevičienė, V. (2021). Edukacinių renginių organizavimas, Prieiga internete: <https://amb.lt/regionas/data/public/uploads/2021/03/edukaciniu-renginiu-organizavimas-1.pdf>
9. Falk, J., Dierking, L. (2016). *The Museum Experience Revisited*. New York, NY: Routledge.
10. Fernandez-Betancort H., Santana-Talavera A. (2016). *Museum*. Encyclopedia of Tourism. Springer: Cham.
11. *GEM: Vore competencies for Museum educators* (2021). Prieiga internete: <https://gem.org.uk/wp-content/uploads/2021/12/Printable-GEMs-Core-Competencies-forMuseum-Educators.pdf>
12. Gražulis, V., E. Markuckienė (2013). Darbuotojų motyvacijos ir lojalumo stiprinimas plėtojant kompetencijas. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*, 3(31), 142-151.
13. Helerman, K. (2013). *Kultūrinė edukacija kas tai?* Prieiga internete: <https://www.goethe.de/ins/lt/lt/kul/mag/20490213.html>
14. *Ilgalaikio muziejinių kvalifikacijos tobulinimo nuostatai*, patvirtinti Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2008 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. ĮV-508. TAR. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.330396?jfwid=bkaxmsuq>

15. Jankevičiūtė, L. (2009). Lietuvos muziejų leidybinė veikla: ypatumai ir tendencijos. *Knygotyra*, 53, p. 123-146.
16. Jarockienė, N. (2008). Muziejų edukacinė veikla: istorija, samprata, praktika. *XXI amžiaus muziejininkų kompetencijos ir gebėjimų ugdymas*, 56-62. Vilnius: Lietuvos muziejų asociacija.
17. Jovaiša, L. (2001). *Edukologijos pradmenys*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
18. Jucevičienė, P., Lepaitė, D. (2000). Kompetencijos sampratos erdvė. *Socialiniai mokslai*, 1(22), 44-50.
19. Kardelis, K. (2016). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Kaunas: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
20. Kelpša, M. (2014). Muziejų visuomeninio vaidmens dilema. *Muziejininkystės studijos, III tomas. Modernaus muziejaus veiklos gairės*, 10-21. Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla.
21. Kukytė, E. (2019). *Istorinė rekonstrukcija muziejų veikloje XXI a.: Kauno atvejis*. Magistro baigiamasis darbas, Vytauto Didžiojo universitetas.
22. Laužackas, R. (1997). *Profesinio ugdymo tyrinio reforma: didaktiniai bruožai*. Vilnius: LR Švietimo ir mokslo ministerijos leidybos centras.
23. Lekavičienė, R. (2001). *Socialinės kompetencijos kriterijai ir vertinimas*. Lietuvos studentų tyrimas. Kaunas: VDU, 2001
24. *Bendrinės lietuvių kalbos žodynas* (2023). Prieiga internete: <https://ekalba.lt/>
25. *Lietuvių kalbos žodynas* (2009). Prieiga internete: <https://ekalba.lt/>
26. *Muziejinių kompetencijų ugdymo programa „Marta“* (2023). Prieiga internete: <https://lnm.lt/muziejiniu-kompetenciju-ugdymo-programa-marta/>
27. *Lietuvos Respublikos muziejų įstatymas*, paskelbtas 1995 metų birželio 8 d. Nr. I-930. TAR. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.18317/asr>
28. *Lietuvos kultūros politikos nuostatos*, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 542. TAR. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.132646>
29. *Lietuvos švietimas, kultūra ir sportas* (2021). Lietuvos statistikos departamentas. Prieiga internete: <https://osp.stat.gov.lt/documents/10180/9938742/Lietuvos+%C5%A1vietimas%2C+kult%C5%ABra+ir+sportas+%282021+m.+leidimas%29.pdf/ca4eed44-de9f-4f1e-9569-cb8bcf901ce7>
30. Markina, L. (2021). The Role of Historical and Archaeological Museums as Social Institutions in the Formation and Popularization of Historical and Cultural Memory (Zhoucoudian Museum, China). *SKHID*, 2(2), 26-30.

31. *Muziejaus valdymo tobulinimo gairės*, patvirtintos 2013 m. gruodžio 30 d. Nr. ĮV-898. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/daf4fb107a7411e38df3da592f4236cc/asr>.
32. *Muziejų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo sistemos modelio sukūrimo ataskaita* (2017). Vilnius: Vilniaus verslo konsultacinis centras. Prieiga internetu: <http://www.kulturostyrimai.lt/wp-content/uploads/2018/05/Muziej%C5%B3-darbuotoj%C5%B3-kvalifikacijos-sistemos-tobulinimas.pdf>.
33. *ICOM Muziejų etikos kodeksas* (2018). Prieina internetu: https://icom-lithuania.mini.icom.museum/wp-content/uploads/sites/40/2023/04/2018_ICOM_Maketas_LT_spaudai-1.pdf
34. Prabhas, K.S. (2004). *Museum and Education*. Prieiga internete: <https://magazines.odisha.gov.in/journal/journalvol1/pdf/orhj-10.pdf>
35. Prakapienė, D. (2013). *Biogeografijos studijos ir pamokos muziejuose. Geografija ir edukacija: mokslo almanachas*, 1, 112–120.
36. Pranckūnienė, R. (2013). „*Nardinantis interaktyvumas*“ muziejinėje edukacijoje – grindžiamoji teorija. Daktaro disertacija. Klaipėda: Klaipėdos universitetas.
37. Keršytė, N. *Lietuvos muziejai iki 1940 metų: Lietuvos muziejų raida XVI-XX amžiaus ketvirtajame dešimtmetyje* (2003). Vilnius: Lietuvos nacionalinis muziejus.
38. *Muziejų plėtros strateginės kryptys 2015-2020 metams*. 2015-04-16/Nr. ĮV-247. TAR. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/ef6fe420e93a11e4b7b698256c072611>.
39. Bagdonas, A., Bliumas R.(2019). *Aiškinamasis psichologijos terminų žodynas*. Kaunas: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
40. Rupšienė L. (2016). Švietimas ar edukacija? *Pedagogika*, 122 (2), 5–16.
41. Sherp, M., van Boxtel, C., Noordegraaf, J. (2018). Competent museum guides: defining competencies for use in art and history museums. *Museum Management And Curatorship*, 33 (1), 2–24.
42. Simmons, J. E. (2016). *Museums: a history*. London: Rowman & Littlefield Publishers.
43. Soo-Young (2017). Importance-Performance Analysis of Museum Instructors' Core Teaching Competencies. *International Journal of Art and Culture Technology*, 1(2), 13-18.
44. Šuminas, A., Armonaitė, V. (2013). Socialinių medijų taikymas muziejų komunikacijoje: naujosios muziejistikos aspektas. *Acta Museologica Lithuanica*, 1 (1), 300-333.
45. *Tarptautinių žodžių žodynas* (1985). Prieiga internete: <https://ekalba.lt/>.
46. Vaitkevičiūtė, V. (2001). *Tarptautinių žodžių žodynas*. Vilnius: Žodynas
47. *Visuotinė lietuvių enciklopedija (15)* (2009). Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.

48. Williamson McDiarmid, G., Clevenger-Bright, M. (2008). *Rethinking Teacher Capacity. Handbook of Research on Teacher Education. Enduring Questions in Changing Contexts*, 134–156.
49. Žukauskienė, O. (2012). Muziejų kultūra: kintantys diskursai ir institucinė kritika. *Lietuvos kultūros tyrimai*, 2, 14-31.
50. Waidacher, F. 2007. *Bendrosios muzeologijos metmenys*. Vilnius: Lietuvos nacionalinis muziejus.

SANTRAUKA

Ališauskienė, R. (2024). *Savivaldybių muziejų darbuotojų pasirengimas vykdyti edukacinę veiklą*. (magistro baigiamasis darbas). Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.

Muziejinis švietimas yra dinamiška ir besivystanti sritis, reikalaujanti nuolatinio profesinio tobulėjimo ir gerosios praktikos integravimo jiems tobulėjant. Muziejų edukatoriams išskyla poreikis tobulinti savo praktiką ir suteikti lankytojams prasmingos patirties. 2017 m. atliktas tyrimas atskleidė, kad tik 10 proc. muziejininkų mano turintys pakankamai kompetencijų, o likę 90 proc. jų stokoja. Muziejų edukatorių turimos kompetencijos yra viena iš svarbiausių lankytojų kultūrinio supratimo ir įsimintinos patirties perdavimo priemonių. Bazines kompetencijas, tarp kurių edukacinių kompetencijų nėra, edukatoriai įgyja studijų metu, o edukacines funkcijas tenka tobulinti savarankiškai. Susiduriama su situacija, kai reikalavimai edukatoriams sparčiai auga, o kompetencijų tobulinimo pasiūla ir galimybės yra menkos. Šio tyrimo keliamas tikslas - atskleisti savivaldybių muziejų darbuotojų pasirengimą vykdyti edukacinę veiklą. Tyrimo uždaviniais siekiama palyginti savivaldybių muziejų darbuotojų požiūrį į edukatoriams reikalingas kompetencijas ir asmenybės savybes pagal jų pagal jų amžių ir turimą muziejininko bei edukacinių veiklų organizavimo patirtį, tai pat palyginti savivaldybių muziejų darbuotojų turimą ir norimą tobulinti kompetencijų ir asmenybės savybių vertinimą pagal jų amžių, turimą muziejininko ir edukacinių veiklų organizavimo patirtį bei savo, kaip edukatoriaus, darbo vertinimą. Tyrimo metodai: literatūros šaltinių analizė, kiekybinis tyrimas taikant uždaro tipo klausimyną ir gautų duomenų statistinė analizė.

Empirinio tyrimo metu buvo iškeltos hipotezės, kad didesnę edukacinio darbo muziejuje patirtį turintys muziejininkai labiau vertina edukatorių pasirengimo būtinybę vykdyti edukacines veiklas, o geresnis muziejų edukatorių darbo vertinimas yra susijęs su aukštesnėmis kompetencijomis ir poreikiu jas ugdyti. Gauti rezultatai parodė, jog edukatoriai pasižymi atsakingumu ir atsidavimu darbu, turi daug bendrųjų, darbo su grupe žinių ir žinių apie muziejaus misiją, viziją, tikslus ir funkcijas, puikiai geba išlaikyti pagarbų santykį su klientais, bendrauti ir bendradarbiauti su kitais žmonėmis, kritiškai mąstyti, spręsti problemas, suprasti skirtingas auditorijas ir jų poreikius bei elgtis tolerantiškai ir ugdyti tolerantiškumą edukacinėse veiklose. Aktualiausias yra profesinių bei iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencijų ugdymas. Kuo geriau edukatoriai vertina savo darbą, tuo geriau vertina ir turimas asmenybės savybes, žinias ir kompetencijas, o geriau vertinat savo turimas asmenybės savybes, žinias ir įgūdžius didėja poreikis lavinti įvairių sričių kompetencijas. Visos tyrimo hipotezės pasitvirtino.

Magistro baigiamojo darbo pabaigoje pateikiamos išvados bei siūlymai savivaldybių muziejuose dirbančių edukatorių kompetencijų ugdymo.

SUMMARY

Ališauskiene, R. (2024). *The Readiness of Municipal Museums Employees to Organize Educational Activities*. (Master's thesis). Vilnius: Mykolas Romeris University.

Museum education is a dynamic and evolving field that requires continuous professional development and the integration of good practice as they progress. Museum educators need to improve their practice and provide it for the visitors with a meaningful experience. There is known that only 10% museum workers think they have sufficient competencies. The competences of museum educators are one of the most important means of transmitting visitors' cultural understanding and memorable experience. Educators get basic competencies during their studies which do not include educational competencies, so educational competencies should be developed independently. There is a situation where the requirements for educators are growing rapidly, but the supply and opportunities for improving competences are insufficient. The aim of this study is to reveal the readiness of municipal museum employees to organize educational activities. The objectives of the research are to compare the attitude of municipal museum employees to the competences and personality traits needed by educators according to their age and job experience as a museologist and as an educator. Also to compare the evaluation of the competences and personality traits of municipal museum employees that they have and want to improve, according to their age, job experience as a museologist and as an educator. Research methods: literature analysis, quantitative research using a closed-type questionnaire and statistical analysis of the obtained data.

There were raised hypotheses that museum educators with more educational work experience thinks that the educators' preparation to organize educational activities is indispensable. Also a better assessment of museum educators work correlates with higher competencies and the need to develop them. The obtained results showed that the educators are characterized by responsibility and dedication to work, have a lot of general knowledge, working with a group and knowledge about the museum's mission, vision, goals and functions, are perfectly able to maintain a respectful relationship with customers, communicate and cooperate with other people, think critically, solve problems, understand different audiences and their needs and develop tolerance in educational activities. The most relevant competence for developing is professional, initiative and creativity. The better educators evaluate their work, the better they evaluate their own personality traits, knowledge and competences, and the better they evaluate their own personality qualities, knowledge and skills, also the need to develop competences in various fields. All research hypotheses were confirmed.

PRIEDAI

I priedas. Tyrimo klausimynas

APKLAUSA

Gerbiama(-as) APKLAUSOS DALYVI,

Maloniai kviečiu Jus dalyvauti moksliniame tyrime, kurio tikslas - atskleisti savivaldybės muziejų darbuotojų pasirengimą vykdyti edukacinę veiklą. Šioje apklausoje pateikti klausimai apie tai, koks Jūsų požiūris į edukacinių veiklų vykdymą muziejuje, šiam darbui reikalingas žinias, įgūdžius, gebėjimus, asmenybės savybes ir savęs vertinimą. Prašome atsakyti į visus pateiktus klausimus, pasirenkant Jums tinkantį atsakymą. **Apklausa yra ANONIMINĖ, nei vardo, nei pavardės nurodyti nereikia.**

Prieš atliekant apklausą prašau atidžiai perskaityti informuotą suaugusiojo asmens sutikimą dalyvauti moksliniame tyrime.

INFORMUOTAS SUAUGUSIOJO ASMENS SUTIKIMAS DALYVAUTI MOKSLINIAME TYRIME

Tai yra informuoto sutikimo dėl dalyvavimo moksliniame tyrime forma. Joje pateikta informacija apie tyrimą. Prašome nuodugnai susipažinti su šia informacija, kad galėtumėte išreikšti savo sutikimą arba nesutikimą dėl dalyvavimo tyrime.

Tyrėjai ir tyrimo tikslas

Tyrimą vykdo Mykolo Riomerio universiteto Karjeros vadybos magistro studijų programos II kurso studentė Rasa Ališauskienė. Tyrimui vadovauja prof. dr. Odeta Merfeldaitė. Tyrimu siekiama atskleisti Lietuvos savivaldybės muziejų darbuotojų pasirengimą vykdyti edukacinę veiklą.

Tyrimo eiga

Šiame tyrime kviečiami dalyvauti Lietuvos savivaldybių muziejų darbuotojai, vykdančys edukacines veiklas savo tiesioginiame darbe. Tyrimas vyks internetinių apklausų sistemoje "www.apklausa.lt". Jūsų bus prašoma atsakyti į pateiktus klausimus muziejinių pasirengimą vykdyti edukacinę veiklą šioje elektroninėje formoje. Dalyvavimas tyrime truks apie 15-20 minučių.

Dalyvavimo ir pasitraukimo sąlygos

Dalyvavimas šiame tyrime yra savanoriškas. Bet kuriuo metu galite pasitraukti iš dalyvavimo tyrime.

Dalyvavimo tyrime nauda ir rizika

Tyrėjai nenumato, kad dalyvavimas tyrime galėtų sukelti didesnius išgyvenimus nei patiriami kasdiniame gyvenime. Dalyvavimas šiame tyrime nesuteiks Jums tiesioginės naudos. Tikimasi, jog Jūsų dalyvavimas tyrime prisidės prie mokslinių žinių praplėtimo.

Konfidencialumas ir duomenų saugojimas

Tyrimo metu užtikrinamas tiriamųjų konfidencialumas, pateikti duomenys išliks anonimiški. Apklausos metu surinkti duomenys bus laikomi slaptažodžiais apsaugotoje internetinėje apklausų sistemoje iki 2024 metų gruodžio 31 dienos.

Tyrimo duomenų panaudojimo tikslai ir duomenų sunaikinimas

Tyrimo metu surinkti duomenys bus panaudojami tik mokslinio tyrimo tikslais ir bus viešinami tik apibendrinti. Pasibaigus tyrimui ir apgynus mokslinį darbą, visi internetinės apklausos metu surinkti duomenys portale bus pilnai sunaikinti. Elektroninis duomenų masyvas el. laikmenoje bus sunaikintas po 2 metų, iki tol bus saugomas tyrėjos kompiuteryje, apsaugotas slaptažodžiu. Kadangi tyrimas yra anoniminis, negalėsite kreiptis dėl Jūsų duomenų pašalinimo iš duomenų masyvo, nes nebus galimybės atsekti Jūsų duomenų.

Kontaktai:

Tyrimu metu ar po jo kilus klausimams galite kreiptis šiais kontaktais:

- tyrimo vykdytoja Rasa Ališauskienė, alisauskiene.rasa@gmail.com.

Pažymėkite savo pasirinkimą:

Susipažinau su dokumentu, supratau jame pateiktą informaciją ir **SUTINKU** dalyvauti tyrime.

Susipažinau su dokumentu, supratau jame pateiktą informaciją ir **NESUTINKU** dalyvauti tyrime.

1. Pažymėkite, kokios edukacijos formos yra vykdomos jūsų muziejuje:

- ekskursijos;
 paskaitos
 pamokos
 konferencijos (tiesioginės, virtualios ir pan.);
 renginiai (vakarai, konkursai, šventės ir pan.);
 žaidimai, vaidinimai ir kiti panašūs edukaciniai projektai
 kita (įrašykite)

2. Perskaitykite teiginius ir pažymėkite, kiek su šiais teiginiais sutinkate ar nesutinkate:

Teiginiai	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Daugiau nesutinku nei sutinku	Daugiau sutinku nei nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
Muziejaus funkcija yra praplėsti mokyklų teikiamą mokymosi turinį bei formas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Edukacinės programos turi būti paremtos aktyvia veikla.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kartais atrodo, kad muziejus tapo pasilinksminimų ir atrakcijų vieta taip nutoldamas nuo pagrindinės savo funkcijos	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Edukacinės programos turi būti paremtos istorinėmis ir/ar mokslinėmis žiniomis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Edukacinės programos turi koncentruotis į žinių perdavimą	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Edukacinėse programose turi būti įdomaus ir intriguojančio siužeto	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kokybiškoms edukacinėms programoms įgyvendinti reikia kvalifikuotų specialistų	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Edukacines programas gali vesti visi muziejuje dirbantys asmenys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vykdamas edukacines programas labai svarbu sukurti fiziškai ir psichologiškai saugią aplinką, kuri padėtų klientams atsipalaiduoti ir išreikšti save	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Edukacines programas būtina pritaikyti prie klientų poreikių	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Su pateikiama medžiaga turi būti supažindinama kuo įvairesniais būdais: kalbant, demonstruojant eksponatus, ragaujant, klausant ir pan.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Į edukacijas svarbu įtraukti kuo daugiau dalyvių	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Visos edukacijos turi turėti teorinę dalį	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Edukacijos yra tik praktinės, kuriose dominuoja užduotys, žaidimai, vaidybiniai elementai ir pan.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Po edukacinės programos būtina dalyviams užduoti klausimus, kad būtų įvertintos jų įgytos žinios.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3. Kaip manote, kokios asmenybės savybės yra svarbios muziejininkams, vykdančioms edukacines veiklas?

Asmenybės savybės	Visiškai nesvarbios	Nesvarbios	Daugiau nesvarbios nei svarbios	Daugiau svarbios nei nesvarbios	Svarbios	Labai svarbios
Atsakingumas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kūrybiškumas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Humoro jausmas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dėmesingumas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tolerantiškumas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Atsidavimas darbui	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pasitikėjimas savimi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Entuziazmas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Organizuotumas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kantrybė	☐	☐	☐	☐	☐	☐

4. Kaip manote, kiek svarbios išvardintos žinios muziejininkams, vykdančioms edukacines veiklas?

Žinios	Visiškai nesvarbūs	Nesvarbūs	Daugiau nesvarbūs nei svarbūs	Daugiau svarbūs nei nesvarbūs	Svarbūs	Labai svarbūs
Istorinės žinios	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kultūros žinios	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Žinios apie mokslo naujoves ir atradimus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bendrosios žinios	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Psichologinės (žmogaus raidos, charakterio, psichinės būsenos ir pan.) žinios	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mokymo teorijos (didaktinės) žinios	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Darbo su grupe žinios	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Žinios apie savo muziejaus misiją, viziją, tikslus ir funkcijas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rinkodaros (marketingo) žinios	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Žinios apie naujausius politinius ir visuomeninius įvykius	☐	☐	☐	☐	☐	☐

5. Kaip manote, kiek išvardinti gebėjimai ir įgūdžiai svarbūs muziejininkams, vykdančioms edukacines veiklas?

Gebėjimai	Visiškai nesvarbūs	Nesvarbūs	Daugiau nesvarbūs nei svarbūs	Daugiau svarbūs nei nesvarbūs	Svarbūs	Labai svarbūs
Pagarbus bendravimas su klientais	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tolerancija ir jos ugdymas edukacinėse veiklose	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Supratimas apie skirtingas auditorijas ir jų poreikius	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bendradarbiavimas ir darbas komandoje	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Domėjimasis švietimo naujovėmis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skaitmeninis raštingumas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kritinis mąstymas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gera atmintis, leidžianti prisiminti datas, faktus, įvykius ir pan.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bendravimo gebėjimai	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Viešas kalbėjimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mokslinių tyrimo rengimo gebėjimai	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Organizaciniai gebėjimai	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kūrybinis mąstymas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Problemų sprendimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Projektų rašymas ir administravimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Efektyvus laiko naudojimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Aiškus minčių formulavimas ir temos dėstymas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Auditorijos dėmesio išlaikymas ir suvaldymas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Streso valdymas ir psichohigiena	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6. Kaip vertinate savo turimas asmenybės savybes balais nuo 0 iki 10, kur 0 reiškia, kad savybė jums visiškai nebūdinga, o 10 – ši savybė jūmyse stipriai išreikšta.

Asmenybės savybės	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atsakingumas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kūrybiškumas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Humoro jausmas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dėmesingumas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tolerantiškumas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Atsidavimas darbui	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pasitikėjimas savimi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Entuziazmas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Organizuotumas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kantrybė	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

7. Įvertinkite savo turimas žinias balais nuo 0 iki 10, kur 0 reiškia, jog šioje srityje žinių neturite, o 10 – jūs puikiai išmanote šią sritį.

Asmenybės savybės	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Žinios	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Istorinės žinios	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kultūros žinios	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Žinios apie mokslo naujoves ir atradimus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bendrosios žinios	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Psichologinės (žmogaus raidos, charakterio, psichinės būsenos ir pan.) žinios	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mokymo teorijos (didaktinės) žinios	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Darbo su grupe žinios	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Žinios apie savo muziejaus misiją, viziją, tikslus ir funkcijas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rinkodaros (marketingo) žinios	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8. Įvertinkite savo turimus gebėjimus balais nuo 0 iki 10, kur 0 reiškia, jog šioje srityje gebėjimų neturite, o 10 – turite labai aukštus gebėjimus.

Asmenybės savybės	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Pagarbus bendravimas su klientais	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tolerancija ir jos ugdytas edukacinėse veiklose	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Supratimas apie skirtingas auditorijas ir jų poreikius	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bendradarbiavimas ir darbas komandoje	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Domėjimasis švietimo naujovėmis	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skaitmeninis raštingumas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kritinis mąstymas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gera atmintis, leidžianti prisiminti datas, faktus, įvykius ir pan.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bendravimo gebėjimai	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Viešas kalbėjimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mokslinių tyrimo rengimo gebėjimai	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Organizaciniai gebėjimai	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kūrybinis mąstymas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Problemų sprendimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Projektų rašymas ir administravimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Efektyvus laiko naudojimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Aiškūs minčių formulavimas ir temos dėstymas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Auditorijos dėmesio išlaikymas ir suvaldymas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Streso valdymas ir psichohigiena	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

9. Kokį balą sau nuo 0 (labai blogai) iki 10 (puikiai) parašytumėte, jei reikėtų vertinti savo, kaip muziejaus edukacinių veiklų organizatoriaus ir vedėjo, darbą?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10. Kokias iš pateiktų kompetencijų patys labiausiai norėtumėte patobulinti ar išsiugdyti, kad galėtumėte dar efektyviau vykdyti edukacines veiklas (galite pasirinkti keletą variantų)?

- Asmenines** (savęs pažinimo, emocijų valdymo, individualių tikslų siekimo ir pan.)
- Socialines** (konfliktų valdymo, tolerantiškumo, dalyvavimo visuomeniniame gyvenime ir pan.)
- Iniciatyvumo ir kūrybingumo** (kūrybinio mąstymo, idėjų įgyvendinimo, mokymosi iš nesėkmių ir pan.)
- Komunikavimo** (minčių išsakymo, išklauso, kūno kalbos supratimo ir pan.)
- Profesines** (profesinių žinių įgijimo, darbu reikalingų įgūdžių mokymosi ir pan.)
- Pažinimo** (akiračio plėtimo, stebėjimo ir vertinimo, išvadų darymo ir pan.)
- Mokėjimo mokytis** (mokymosi strategijų ir priemonių pasirinkimo, mokymosi tikslų išsikėlimo, pažangos vertinimo ir pan.)

11. Kaip dažnai per pastaruosius metus teko tobulinti išvardintas kompetencijas?

Kompetencijos	Neteko	1-2 kartus per metus	3-6 kartus per metus	Kartą per mėnesį	Kelis kartus per mėnesį	Kiekvieną savaitę
Asmenines (savęs pažinimo, emocijų valdymo, individualių tikslų siekimo ir pan.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Socialines (konfliktų valdymo, tolerantiškumo, dalyvavimo visuomeniniame gyvenime ir pan.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iniciatyvumo ir kūrybingumo (kūrybinio mąstymo, idėjų)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

įgyvendinimo, mokymosi iš nesėkmių ir pan.)						
Komunikavimo (minčių išsakymo, išklausymo, kūno kalbos supratimo ir pan.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Profesines (profesinių žinių įgijimo, darbui reikalingų įgūdžių mokymosi ir pan.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pažinimo (akiračio plėtimo, stebėjimo ir vertinimo, išvadų darymo ir pan.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mokėjimo mokytis (mokymosi strategijų ir priemonių pasirinkimo, mokymosi tikslų išsikėlimo, pažangos vertinimo ir pan.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12. Jūsų lytis: Vyras Moteris

13. Įrašykite savo amžių (metais): _____

14. Kiek metų dirbate muziejuje? (įrašykite) _____

15. Kiek metų muziejuje vykdote edukacines veiklas? (įrašykite) _____

Dėkoju už skirtą laiką ir suteiktą informaciją!